

# BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.  
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.  
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).  
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

## Chamberlain, az összeférhetetlen.

Budapest, december 11.

(6.) Az átöröklés elméletének a fonákját mutatja a parlamentarizmus: nem az ivadékok öröklik a szülők betegségeit, hanem a szülőre származik át az ivadékok kórsága. Legalább erre mutat ez a különös jelenség. A parlamentarizmus Angliából származott át a kontinensre és most a kontinensről származott át a parlamentarizmusnak egy betegsége: az inkompatibilitás, még pedig sokkal súlyosabb alakban. Ami szintén megfordított jelensége annak a természeti törvénynek, hogy a betegség mérge annál inkább vesztit erejéből, mennél több egyénbe oltódik bele. A Chamberlain-féle inkompatibilitás esetéhez képest a mi legnagyobb összeférhetetlenségi szenzációnk is olyan kisméretű, mint az állványról leesett tót napszámos apró tragédiája a bür nemzet hatalmas katasztrófájához képest.

A bür háborúnak egyik nevezetes és pikáns háttéri epizódja ez az inkompatibilitás, amely ma került szóba az angol alsóházban, nagy izgalom közepette. A felirati vita rendjén George ellenzéki képviselő hozta szóba az esetet, amely nem kisebb eset, mint hogy Chamberlain, a gyarmatügyi miniszter és a másik Chamberlain, az admirális polgári lordja, tagjai annak a Chamberlain-cégnek, amely fegyvereket, lövszereket és egyéb folszerelési cikkeket szállít a kincstár részére, amelynek tehát a bür háború igen erősen megszaporította a jövedelmeit.

Nálunk álmétkodással olvasták már az első hírt is, amely már a transvaali háború egy korábbi szakában forgalomba került erről az imponálóan nagyszabású inkompatibilitásról. Akkoriban részletes kimutatások keringáltak az egész európai sajtóban — az angol sajtóban

is — hogy mekkora összegek erejéig vannak érdekelve a Chamberlain-család egyes tagjai a vállalatnál, hogy mennyi hasznot vágott zsebre a bür háborúból Joe Chamberlain, a gyarmatügyi miniszter, mennyit Houston Chamberlain, az admirális polgári lordja, még pedig nemcsak az angol hadikincstártól, hanem a bürktől is, mivelhogy a cég szállított fegyvereket közvetlenül a háború kitörése előtt Transvaalnak is.

Akik akkor álmétkodtak, azok most fognak csak istengigában elbámulni, ha elolvassák az angol alsóház mai, roppant izgalmas ülésének a lefolyását. Az, hogy George, aki szóváltette a dolgot, csak most indítványozta, hogy miniszterek ne lehessenek érdekelve olyan cégekkel, amelyek a kormány részére való szállításokra pályáznak, talán nem fog különösebb meglepetést okozni. Ez is eléggé különös dolog — egybevetve a mi viszonyainkkal — de nem feltűnő Angliában, ahol a parlamentarizmusnak és általában az alkotmányának csak kis része van kodifikálva, túlnyomóan nagyrésze az ősi szokásjogon alapszik. Hanem mindaz, ami ezután jött, szokatlan nekünk és érthetetlen. A gyarmatügyi miniszter egy szóval sem tagadta az inkriminált üzleti összeköttetést, csak az ellen tiltakozott, hogy befolyását helytelen módon való nyereség szerzésére használta fel. És ez után a beismerés után, haragos indulattal utasította vissza a támadást, a ház többségének zajos tetszése mellett. Ugyanezt cselekedte a másik Chamberlain is. És még ennél is nevezetesebb, hogy az ellenzéknek egymásután felszólaló tagjai, köztük maga az indítványozó is, határozottan kijelentették, hogy személyes korrupcióval nem akarják vádolni Chamberlainokat. Balfour pedig csak azért ellenzte az indítványt, mert támadást látott benne Chamberlain ellen. Végül

pedig óriási többség szavazta le az indítványt.

Tessék már most hasonló esetet csak elképzelni is a mi viszonyaink között, a mi parlamentünk levegőjében. Minálunk, ahol összeférhetetlenségi bejelentésekkel üldöznek képviselőket, mert az egyik a Tattersall igazgatója tagja, a másik laptulajdonos és fizetésért közli a minisztériumok hirdetéseit, a harmadik remonda-lovakat tart, a negyedik tagja valamely kaszinó házépítő-részvénytársaságnak: mi lenne abból, ha egy miniszter kerülne a Chamberlainéhoz hasonló helyzetbe? Ezt még elképzelni sem lehet. Minálunk megtörtént, hogy egy képviselő ellen vádaskodtak azért, mert tagja volt egy cégnek, amely börtönműket szállít a hadseregnek. És erre az illető képviselő igazolta, hogy nem a vádaskodásra, hanem rögtön a választás után kilépett a cégből. Ellenben Angolországban megtörtént, hogy a gyarmatügyi miniszter, akinek a személyes politikája, a személyes ambíciója vitte bele az országot egy hódító háborúba, rengeteg üzleti nyereséget húzott ebből a háborúból és még csak eszébe sem jutott senkinek, még a politikai ellenfeleinek sem, hogy azt vessék szemére, hogy az üzleti nyereséget csinálta a háborút. Chamberlain a helyett, hogy legalább is a háború kitörése előtt választott volna az üzlet és a miniszterség között, még most sem tette ezt, hanem indignálódva utasította vissza becsületesen minden kisebbítését. És az alsóház impozáns bizalmi szavazattal adott neki igazat.

Melyik most már a helyes a két szélsőség között? Mert mind a kettő szélsőség. Ott is, nálunk is tökéletesen eltűnik a helyes mérték s az összeférhetetlenség helyes felfogásáról nincs szó sem itt, sem ott. Nálunk a politikai erkölcs kérdését csinálják

## TARCA.

### Atlanti nász.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtta Vinter Ferenc.

Hajnali négy óra volt. Tejszínű pára borult az Ocean síkjára; esőndőbe olvadt hajnali bangulat. Hoopes barátom mellettem állott a fedélzeten s távcsővön keresztül kémleltük a láthatár peremét, ahol már part fekszik.

— Mihelyt megérkezünk, mondta Hoopes, megnézzük. Megvásárolom valamelyik gyönyörű csokoládészinű lányát, aztán fészket rakok vele a pálmák árnyékában.

Szinte gyermeki lelkesedéssel szólott. Régi emlékei rhapszodikus áradatként törtek elő naiv tengerészlelkéből.

— Buja, vad szenvedélyek országa ez. Emlekeid, miket innen magaddal viszesz majd, sima modoru, frakkos északi hazádba, felejthetetlen álmokként fogják lelkedek örökkön ide vissza vágyakoztatni, ahol szeretni megtanult! — Azt akarom, hogy két heti házasságom után, ha majd ismét felszedjük horgonyainkat, — engem erőszakkal kelljen hajóimra visszavinnetek, mint azokat a mesebeli lótszerveket, kik sohasem tudnak megválni többé a gyönyörtől, melyet megízleltek...

Nekem úgy tetszett, mintha Hoopes tiz évvel megifjodott volna. A különös páthosz, a esőndő virradat s a szürke tenger tejszerű végtelenjének hatásában pedig, azt hittem, máris álmodom. Fenn a még sötét égboltozaton, ragyogó pompával fényelt a Déli Kereszt csillagzata; a vitorlakötélzet hárfaként zugott a hajnal szelében... Csak a hajógépezet szüntelen morajló zakatolása árulta el azt, hogy valóság mindez; hogy kün vagyunk az Ocean síkján, messze idegenben.

Még pedig mily végtelenül messze mindattól, ami otthonunkkal összefügg!

\*

— *Estero Lantana*, ez volt a neve. Akkor — tiz év előtt — két hónapon át volt a feleségem. Hoopes egy pillanatra elhallgatott, mintha emlékének felidézéséhez erőt kellene gyűjtenie.

— Két nappal megérkeztünk után egy este fáradtan tértem falpalotámba, melyet a külvárosi *Key-West* egyik utcájában, többi tisztársam példája szerint, ott tartózkodásom idejére bérbe vettem. Csend volt a környéken, a kertben s a házban, csak valami sajátságos nesz — halk énekhez hasonló — zummögött felém házam szentélyéből. E tájon az emberek nem ismerik a lakatot ajtaikon, első pillanatra tehát tisztában voltam azzal, hogy látogatókat kaptam; talán valamelyik barátomat a hajóról, néhány *key-westi* szépséggel.

— Hahó! Ki az? Kiáltottam fel a lépcső alján. A halk ének nyomban megszűnt.

Szalómon üres volt, éppen úgy az ebédlőterem. Hálósózábam ajtajában azonban a meglepetés megállított.

Szöngyem közepén egy barna testű nő guggolt, csaknem teljesen szétbontott ruhában, ki tükrömet térdei között tartva, haját diszittette. A legtermészetesebb közönynyel nézett fel reám s mintha betoppánásomat várta volna, mosolyogva folytatta feketé hajszálainak egybefonását.

— Ki vagy te? kérdeztem tőle.

— *Estero Lantana*, mondta halkan, röviden, azzal a különös, dallamos hanglejtéssel, amelyet még most is hallani vélek.

— Te énekeltél? kérdeztem újból.

Csak fejének biccentésével válaszolt, nehogy munkájában zavartassék.

Még egyre meglepetten, leültem egy székre, szemben vele, hogy sajátságos vendégemet jobban megfigyeljem. Testének színe barna volt, az a

sötét, határozatlan szín, mely a homályban feketének látszik, napfényben pedig topázba játszik. Tömör idomait plasztikai báj ömlötte át, mintha szobor lenne. Minden szégyenérzet nélkül mutogatta legrejtettebb titkait is, a fiatal gyermek leány naivitásának s a cocotte rutinjának pőzében. Vérem hevesen lüktetett, de ekkor nagy sajnálatomra hirtelen mozdulattal betegezte öltözékét s ruhái rinceit stilszerűen sorba rakva, felegyenesedett. — Magas, nyulánk természetéről különleges izléssel omlott alá a tarka szövet, keblein szabad részt hagyva a tekintet számára.

— Ki hozott ide hozzám, Estero, és mit akarsz itt? — kérdeztem őt.

Beszédesége most valóságos áradatként folyt, egyik szó alig lévén képes a másikat gyorsaságában követni.

— Hallottam, hogy egy tiszt bérbe vette a Digbi házat. Eljöttem tehát hozzá feleségnek. Te vagy az a tiszt? Ha tetszem, nálam maradj, amíg csak akarod. Tudok énekelni, táncolni, szeretem a cukorkákat és te hetenkint adsz nekem tiz dollárt. — Ha nem kellek néked, mondd meg. Elküldöm néked La Costát, barátomat. Az is tud énekelni, táncolni, de cukor helyett a whiskyt szereti.

— Maradj itt, mondtam én s átföntam esipőit, miáltal ő egyenruhám fényes gombjait az érdeklődés legnagyobb tokával csodálta.

E perctől fogva rabszolgáimá lett: egyszerre, midőn átmenet nélkül, mint az állat... nem: mint a délszaki nő, aki szerelmre lévén teremtve, szeret, ha megkívánják; szenvedélyes, mert a szenvedély a hitvallása néki és öfelföldöző, msrt *ejaja* nincsen: lelke tükör, melyben a férfi reflexe az erő, az akarat, a vágy.

Czaddasszonyommal — egy vén mulatt nővel — berendeztettem a szobám melletti üres fuikét női öltözönek, melyet ruhákkal, piperével s tükrökkel töltöttem meg egy *key-westi* kereskedő.

— Ez lesz a te lakásod, Estero, mondtam



az összeférhetelenség kérdéséből, amely a maga valóságában a politikai függetlenség kérdése; és ráadásul erkölcsileg inkompatibilitást hajszolnak még ott is, ahol semmiféle inkompatibilitás nincs. Ellenben Angliában még a politikai függetlenség sérelmét sem látják olyan esetben, amely már a politikai erkölcsessel is komoly kollízióban van.

Világos, hogy mind a két helyen tülönnek a célon, noha ellentétes irány felé. Nálunk a politikai üldözés izléstelen és utálatos hajszává fajul, ott pedig a nagylelkűség már-már határos a — bolondsággal. A helyes közélet az, amelyre nálunk most terelődik a kérdés: szabatos, világos meghatározása az inkompatibilitásnak és szigorú alkalmazása ennek a tiszta és igazságos definíciónak.

Ráadásul pedig még egy tanulság: nem kell mindig Angliával példálózni, akármilyen hatásos eszköze is ez a parlamenti szónoklásnak.

## ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, december 11.

A t. Ház ma körülbelül tőbbit vitakozott arról, hogy miképpen szabad és kell vitakozni, mint a napitenden levő javaslatokról. A horvát provizórium tárgyalása ötletből ugyanis Barta Ödön kissé fennhangon panaszolta, hogy a többség ilyen fontos tárgynál nem is akar beszélni s mikor Lukács László pénzügyminiszter figyelmeztette arra az igazságra, hogy egy a főhercegi javaslat, mint a költségvetés tárgyalásakor elegendő találkoztak a többség soraiból, akik akartak és tudtak is beszélni: Barta Ödön és utána Kossuth Ferenc még mindig tovább szöttek ezt az áldatlan vitát a vitakozás dolgairól. Így a végén még Széll Kálmán miniszterelnöknek is bele kellett szólnia a mellék-vitába s meg is mondta, hogy neki ugyan eleme a vitakozás, de azt már egyetlen párt sem pretendálhatja magának, hogy a másikat beszédre vagy hallgatásra dirigálja. Széll Kálmán általános tetszés mellett fejtette ki, hogy a pártok közt kölcsönösségnek kell uralkodnia, legalább abban az egy tekintetben, hogy szabadon határozhatnának az egyes javaslatokkal szemben való viselkedésük felől. A többség nem kérde, miért tárgyal a kisebbség valamely javaslatot hosszabban vagy rövidebben; viszont az ellenzék is respektálni tartozik a többségnek azt a jogát, hogy akkor vitázzon, amikor azt maga látja szükségesnek. A miniszterelnök rövid felszólalásának

néki, s ha valamit még megkívánsz, azt is megkapod.

Halája nyilvánítására mit sem tett, örömeinek kitörései azonban mindent kifejeztek.

Egy teljes hónapra át derült volt boldogságunk. Háznak — egy virágos kert bokrai közé ültetett nyárilak — a legedesebb emlékek tanyája volt. Mikor esténként, a hajószolgálat befejeztével, partra mentem, egy siettem exotikus kis palotába, mint a mézes heteit élő férj, aki küzdelmek árán szerzett hitveséhez siet. Ő pedig várt reám; jobogó kendőjét messze láttam a terraszról felém intgetni. Kábító gyorsasággal lettem rajba boldogsággal s a vég gondolatát csaknem lehetetlennek hittem. Végül érezni kezdtem azt a valamit, azt a nyughatatlan, ideges érzést, melyben a legnagyobb tényező a féltékenységek. Szereltem volt ez? Nem hiszem. De okvetlenül valami ahhoz hasonló: az az érzéki szenvedély, mely a vágygyal támad s a kielégítéssel véget ér.

Valóságos orgiákat éltünk át nap-nap után, a szerelemnek azt a vad fáját, melyet ti — északon — soha sem ismerhettek, mert ott nincsen meg ahhoz a délszaki nap intenzivitása, a szellem restése, a meleg virágillat, a levegő is — a nő. A nő, az örökkön nyugtalan, álmában is buja, barna testű nő: Estero. Soha sem feledem azt a testet. Néha éjszakákon át képtelen voltam szemémet lezárni, annyira égett bennem a kíváncsi vágy: látni és csodálni a mellettem fekvő, mozdulatlan testet, mely a menyetről függő szemes lámpa sajátos fényhatásában olyannak tűnt fel nekem, mint egy élő talány, melyet a véletlen teremtetett nő alakjába öltve s amelyet nem fogok megérteni soha.

Ha hajóbeli szolgálatom napközben néhány szabad órához jutottam, kecsiba ültünk s bekalandoztuk a bizarr város tarka utcáit. Estero ilyenkor a büszkeség és boldogság legragyogóbb perceit élvezte; én pedig hű kérdéssel díszkedtem szépséges asszonyommal s vásárra vittem házam titkait, ami valóságos felháborodást keltett

feltétlen lojalitása s egyszersmind erőlye közmelegnyugvást keltett.

Ez a mellékvíta hosszabb volt az igazinál. Mert maga a horvát provizórium Kossuth Ferenc és Barta Ödön felszólalásai után Lukács László pénzügyminiszter válaszával már el is volt intézve, az 1887/45. törvényeikk módosításáról szóló javaslatnál pedig vita sem volt. Délrő az egész napirendet elintézte a t. Ház. Holnap az indemnyit kerül sorra, de előbb Rakovszky István sürgető indítványára elintézik az igazságügyi bizottság jelentését a Népszava ellen indítandó sajtópör tárgyában.

### A képviselőház ülése december 11-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Pereszte Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter.

Műnőh Aurél előadó benyújtja a véderőbizottság jelentését a közös hadsereg és hadi tengerészet, valamint a honvédség számára megállapított újonc-jutalékról szóló törvényjavaslata, valamint a honvédelmi miniszter kétféle jelentésére, vonatkozólag.

Elnök: E törvényjavaslatokat és jelentéseket a pénteki ülés napirendjére tűzi ki.

Lukács László pénzügyminiszter: Beterjeszt egy törvényjavaslatot és annak indoklását, az 1895. évi L. t. c. hatályának meghosszabbításáról.

A Ház most harmadik olvasásában is megszakítja a beruházásokról szóló törvényjavaslatot.

#### (A horvát provizórium.)

Farbaky István előadó: 1897-ben a törvényhozás tíz évre kötötte meg a horvát-magyar egyezményt, de 1878-ban, a varasdi határörvidék bekebelezése miatt új egyezmény megkötése lett szükséges. Az arány 45 és 55 százalék volt. Azóta 1888-ig az egyezmény évről-évre meghosszabbított, 1888-ban azonban új egyezményt kötötték 46:54 kvóta arányban. 1897-ben lejárt a szerződés s a viszonyok miatt azóta új egyezmény megkötése lehetséges nem volt. Azért most a provizórium meghosszabbítása vált szükségessé. Előfordására ajánlja a törvényjavaslatot. (Helyeslés a jobboldalon.)

Kossuth Ferenc nem fogadja el a törvényjavaslatot, bár belátja, hogy a horvát-magyar egyezményt valami uton rendezni kell. Pártja tiltakozik az ellen, hogy újabb időben a legfontosabb ügyek végleges elintézését provizóriummal akarják helyettesíteni. Csodálkozik, hogy az előadó a provizórium szükségét az osztrák viszonyok zárttságával hozza kapcsolatba.

Farbaky István előadó: A magyar horvát egyezmény mindig abban az időben újított meg, amidőn Magyarország és Ausztria között a szerződések megújítottak. Nem állította, hogy a horvát-magyar pénzügyi egyezmény megkötését az osztrák belviszonyok gátolják.

Barta Ödön csodálkozását fejezi ki a fölött, hogy a többség részéről nem szólal fel senki ily fontos ügy tárgyalásánál. Az előadó is adós marad annak megmagyarázásával, hogy mely okok teszik lehetetlenné az egyezmény végleges rendezését. Az ugyne-

az északiak kolóniájában, különösen a konzulok és hivatalnokok nejei között. Házasságoknál különben mindenütt tudtak, ez okból tartózkodnom kellett az uri házak látogatásától, ami tökéletesen inyemre volt.

Mikor már csak néhány hét választott el az elutazástól, titkos terv fogamzott meg bennem: északra vinni Esterot magammal. Valami nevetéses önbizalom azt hitte el velem, hogy az a leány éppen oly rajongó szeretettel esügg rajtam, mint én őt rajta. Analizáltam csökjait, mosolyát és gondolatát, amiket arcának kifejezéséből véltem leolvashatni. Es ilyenkor azt hittem, hogy minden úgy van, amint szeretném. Pedig valaképpen épp oly kevéssé ismertem még logikátlan lelkem, mint az első napon.

Csak olyankor hűtött le kissé a valóság, amikor — szombatunkint — Estero könnyös arccal, természetes módon, a tíz dollárját kérte...

Egy éjjel a sok töprengés és fontolgatás következtében képtelen voltam szemémet álomra lezárni. Nagy esőnd volt a házban s egész környéken: álomba mélyedt, zajtalan éjszaka. Estero ott feküdt mellettem a szunyoghálóból képezett sátor alatt.

Egyszerre hosszú, éles füttv hasította meg a véghetetlen esőndet, — egy a kert bokrai közül elhangzott jeladás, eylan, mint valami éjmadár szólalása: — *pihu...i...i!*

Estero felrezzent álmából s lassan felemelkedve, arcát hosszú figyellel az ablak felé fordította.

Az előbbi hang csakhamar ismétlődött, egy fokkal halkabban, csaldóság hűen utánozva a madár szólalását.

Szemémet lecsukva, mozdulatlanul fekvő maradtam, hogy az álom örügve alatt a titok nyitjára jöjje.

Ekkor Estero areom fölő hajolt s hosszán, firkészőleg a lélekzetemét figyelte. Végül halk kérdést intézett hozzám, vajjon megértem-e?

— *Cserébi*, mondta aztán: „Ajszik!”

vezett horvát-magyar testvériség fenntartására évente 4 milliót áldozunk horvát tartományok javára, míg Ausztriának száz milliót...

Madarász József: Ezer milliót!

Barta Ödön: ... áldozunk a kvóta címén. Kérde, hogy miért nem készült el a regnikoláris bizottság munkálataival? Bezzeg, ha Ausztriával van bajuk, gyorsan elkészülnek az előmunkálatokkal. Magyarország 67-ben sua sponte jogokat adott Horvátországnak, melyekre az nem mutatkozott érdemesnek. Elért nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Elnök a vitát bezárja.

Lukács László pénzügyminiszter: Valamint Kossuth Ferenc t. képviselő ur, ugy Barta Ödön képviselő ur beszédében is az a nézet nyilvánult, hogy azért nem vagyunk képesek Horvát-Szlavon-Dalmátországgal a végleges pénzügyi egyezményt megkötöni, mert itt Ausztria részéről bizonyos nehézségeket támasztanak és miután Ausztriával nincs meg a végleges megállapodás a közösiügyi költségekhez való hozzájárulás tekintetében, ez akadályozná, vagy nem tudom micsoda más titkos intervenció a Horvátországgal való pénzügyi viszonyaink végleges rendezését. Eppenszeggel nem ilyen titkos okok, hanem egészen objektív, nyilvánvaló okok azok, amelyek megakadályozták eddig ennek a kérdésnek végleges eldöntését és amelyek szükségessé tették az alkalmossal is, hogy a kormány azt a kérdést intézte a törvényhozás, hogy ez az ügy provizórikus uton rendeztesse.

Kossuth Ferenc tisztelt képviselő ur kifogást tesz amiatt, hogy a kormány egy idő óta a legfontosabb kérdéseket provizóriumokkal rendezi. Semmi esetre sem örövendetes az, ha a kormány abban a kényszerhelyzetben van, hogy bizonyos kérdéseket provizóriumokkal rendezzen, de mindenesetre helyesebb eljárás provizóriumokkal rendezni valamely kérdést, mint definitíve rosszul megoldani (Ügy van! a jobboldalon) és vannak bizonyos körülmények, amelyek között az elhamarkodás sokkal nagyobb hiba volna, mint a kérdésnek ideiglenesen való rendezése és a status quo-nak fenntartása. (Helyeslés jobbról.)

Nem tudom, hogy Barta t. képviselő ur miért volt ma oly leckéztető kedvében, amennyiben egy a többséget, valamint a horvát regnikoláris bizottságot igen nagyon megleckéztette; a többséget azért, mert nem állt fel senki a többség részéről, hogy véleményét a fenforgó kérdésben elmondja, a regnikoláris bizottságot pedig azért, hogy miért nem végezte be eddig a reá bizott munkát.

Nekem nem hivatásom a többséget megvédelmezni a vad ellen. En azt hiszem, ha visszatértünk a legközelebbi mult vitára, a midőn igazán nagy és fontos kérdések torogtak szőnyegen, senki sem vetheti szemére a többségnek, hogy annak soraiból nem állottak fel kellő számmal és nem vettek részt a vitában.

Ami pedig a regnikoláris bizottság ellen emelt vádat illeti, az nem jogosult. A kérdések, amelyek itt megoldás alatt állanak, oly nagyon fontosak és oly terjedelműek, hogy okvetlenül igen beható tanulmányozást igényelnek. Ne méltóztassék tehát azt hinni, hogy itt az Ausztriával való viszony a kérdés gyors megoldásának az akadály. Bizonyos kapcsolat nem lehet eltagadni a kettő között, ami igen egyszerűen demonstrálható azzal is, hogy bátor vagyok hivatkozni arra az egy tényre, hogy ha mi ma megkötök a kezünket Horvát-Szlavonországgal szemben tíz esztendőre oly irányban, hogy Horvát-Szlavonországot saját közjóvedelmének bizonyos fix százalékát, mondjuk 44 százalékát, mint jelenleg biztosítjuk, Ausztriával

A következő pillanatban gyors, zajtalan szókéssel felállott s maeszkaszerű, óvatos léptekkel kismompolygott a szobából, minden egyes lépésnél hátratekintve.

Vérem oly hevesen toltat agyamra, hogy csaknem önkivülethe estem, s mikor magam maradtam, vad szókéssel az ablakhoz futottam.

A szótvaló függönyök nyílásán át a fényes éjszaka pompája csapott arcomba: — lenn, a kert bokrai között, egy fekete arcú férfi silhouetteje állott, a ház falára leve. A terrasz lépcsőin aztán megjelent a nő — Estero — s egy halk szót sugott éji látogatójának, aki zajtalanul feléje közeledett.

Annyira erőt vett rajtam az izgatottság, hogy néhány pereig képtelen voltam az eseményeket megérteni. Aztán hirtelen a szoba nyugotoldali ablakához siettem s azt feltárva... hosszú, éles füttvöt bocsátottam ki az éjszakába, mi az alábbi madárszólamhoz hasonló volt.

A férfi meghökent s fele utjában megállott. Egy teljes pereig mozdulatlan maradt, hogy meglepetés esetén árnyékba lássék. En pedig zsebfegyveremmel a szabadba löttem. Az Alphonz nyilsurranással tünt el a sötétségben.

A harag egész erővel tört ki bennem s ha a szobámba rontott vén gazdasszony ki nem erőszakolja kezemből a fegyvert...

Estero a földszinti lakásrészig egyik szobájába zárkozott s nekem vállmegfeszítéssel kellett ajtaját kinyitnom.

Ijedt félelemmel, tágra nyit szemekkel állott előttem a hűtelen asszony, egy szót sem ejtve ki mentségeül. Majd pedig letérdelt előttem s fejét a porba hajította.

Ütöttél te már asszonyt? Én addig a napig képtelennek hittem ezt magamról; lehetetlennek, útni egy védtelen nőt, kinek egyetlen fegyvere a könny. De amikor Esterora rontottam s ő kezem sulya alatt összerokadt, hátatálam jó részet vett rajtam erő, valóságos kéj; a düh kéjes élvezete, a dühé, amely tulajdonképpen szintén egy faj a



ezekben pedig a közöségi költségekhez való hozzájárulás iránti megállapodásban változás következnék be, ha esetleg egy nagyobb terhet volnánk kénytelenek elvállalni, akkor Horvátország a tehernövekedésben tiz esztendőn át nem venne részt, mert neki közjöveldelmeinek 44 százaléka minden eshetőséggel szemben biztosítva volna. De ezt csak például hozom fel és nem mint okot, amely késettetté a kérdés megoldását. Habár a két kiegyezés nincs is annyira egymáshoz kötve, hogy azok egymás nélkül megoldhatók nem volnának, de célszerűségi szempontok azt tanácsolják, hogy lehetőleg egy manóvrirozuk, hogy meg ne kössük magunkat egyik irányban sem addig, míg a másik irányban tisztán nem látunk. (Helyeslés a jobboldalon.) Ez azonban csak célszerűségi momentum; de nem akadály annak, hogy Horvátországgal a pénzügyi viszony meg ne újítottassék korábban is. Az akadály pedig, amely e tekintetben felforgató, semmiféle utkos motívumokra nem vezethető vissza, hanem egyszerűen arra a körülményre, hogy a horvát regnikoláris bizottság egy hosszabb tanulmány alapján egy igen terjedelmes, beható és a pénzügyi viszonyoknak minden részleteire kiterjedő propositióval állott elő, amely kiterjedt nemcsak formai kérdésekre, hanem igen jelentékeny materiális kérdésekre is.

Ami a meritorikus kérdéseket illeti, amelyeket t. barátom, Barta Ödön képviselő ur, felvetett, hogy Horvátországban nincs meg a testvéries érzés Magyarországgal szemben, hogy a kormány nem hajtja végre a fennálló törvényeket, amennyiben például hozta fel, hogy az ottani hivatalos embezsben nem alkalmazatik a magyar királyi: bocsánatot kérek, e tekintetben az állapot ma az, amelyet 1867-ben létesített; azóta e tekintetben semmiféle változás nem történt és talán ilyen dolgok miatt nem is volna kívánatos felháborodást idézni elő. Hogy a horvát fiatalok nem látogatják kellő számmal a magyar intézeteket és inkább az osztrák intézeteket keresi föl, ez mindenesetre sajnós jelenség, de méltóztassék elhinni t. képviselőtársamnak, hogy rekrutációk és kifakadások és az illetőknek megtámadása nem alkalmas eszköz arra, hogy a testvéries összetartás érzését lokozza. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Utalva az ügy sürgűségére és fontosságára, kéri a Házat méltóztassék a törvényjavaslatot általában és a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. (Elnök helyeslés a jobboldalon.)

A Ház általánosságban elfogadja a törvényjavaslatot.

#### (A részletek.)

**Barta Ödön** esodálkozását fejezi ki, hogy a pénzügyminiszter őt azért leckézte, mert a javaslatot bírálat tárgyává tette. Kötelességének tett eleget, amidőn a javaslatot támadta. Egyebkent fenntartja azt az állításait, hogy a magyar-horvát egyezmény és magyar osztrák kiegyezés között a junktim fennáll. Szólam a miniszter állítása, hogy Horvátországban az állami hivatalok telirása most is olyan, mint 67-ben volt. Igen, de 67-ben még megyei bíróságok voltak, magyar kir. pénzügyigazgatóság nem volt, tehát a mostani horvát állapot megfelel a 67-iki állapotnak, de nem a mainak. (Helyeslés a szélsőbalon.)

**Lukács László** pénzügyminiszter: Ismétlem, a mit előbbeni felszólalásomban mondtam, hogy meggyőződésem szerint a többségnek nincsen szüksége arra, hogy én védelmére keljek. A képviselő ur ugyan azt állítja, hogy az ellenzék joga az ellenzés

szenvédeynek; és amiut a szerelem eszköbän nyeri kifejezését, éppen oly gyönyör a harag kitörése is. Hidd el; oh, hidd el! — — —

Hoopes elhallgatott.

— Mit tettél azután? — kérdém.

— Elűztem őt; mondta egyszerűen és szeméhez emelve távesővét néhány pillanatig a láthatatú kímélettel. Azután halkan kacagni kezdett s így szól: — Mikor másnap reggel a hajóhoz mentem, a Lincoln street sarkán találkoztam Esteroval. Szerecsen gavallérjának karjába fogódzva, a reggeli sétát élvezte. Amint észrevettem, hozzám sietett s arcátlan könnyedséggel csak ennyit mondott: — Haragszol még, uram?

Ugyanazzal a nemes egyszerűséggel állott előttem, amely házasságunk idején megtévesztett. A testét fedő tarka ruhákban és izléstelen cíomáinak tulbőségében az én ajándékaimra ismerem, amelyeket most kétségkívül új kedvese fog elrabolni tőle a szerelem nevében. Gavallérja, a szerecsen ur, három lépésnyire állott fölünk s mintha mi köze sem lenne a körülte történő dolgokhoz, mondhatlan könnyűen bontogatni kezdte egy banána gyümölcsösségre burkolatát.

Esterot nem láttam többé. Hanem azóta, valahányszor eszembe jut ő, sajátóság vágyak támadnak bennem: vágyak az útsére, szomj a kegyetlenség után, mely ilyenkor megremegetti egész valómát. Azóta sokszor ütöttem nőt, igen sokszor! — és hidd el, nagyon jól esett.

A *Dungheness* nyilsurranással futott tovább az Ocean síkján, melynek tejszerű ködje itt-ott már megszakadt. Aztán megkondukt a hajóra s a vérbe borult napkelet pompája közepette elénk tárukt a part, a fehér homokkal körített sziget, melyet hajladozó pálmák erdeje borított s ennek sötét zöldjéből káprázató látványként bukkant elő a hársorok sokadalma, a végtelenbe vesző utak képe: *Key-West*.

és ebből kifolyólag a kritika. Ezt abszolote senki sem vonja kétségbe, de én azt hiszem, hogy az ellenzék részéről ellenőrizze valaki a képviselőknél beszélt hajlamait, hogy vajon van-e valakinek a többség részéről aggálya vagy nincsen, szükségesnek tartja-e felszólalni egyik-másik alkalommal, igen vagy nem. Ez az ellenőrzés nagyon tág értelmezése, amely azt hiszem, tovább megy, mint a meddő a parlamentáris felhógas szerint meg lehet engedni. (Helyeslés a jobboldalon.)

**Tóth István**: Megint leckéztél!

**Lukács László** pénzügyminiszter: Ezt csak mellékesen emeltem ki, mert a tőkérdés az, hogy én helytelenül magyarázom a törvényt, amennyiben tagadom, hogy oly törvényes kapcsolat volna az Ausztriával való kiegyezés és a Horvátországgal való kiegyezés között, hogy az egyiket a másik nélkül nem lehetne megcsinálni. Hát ez nem az én egyéni véleményem. Ebben a kérdésben itt a t. Háznak nagy többsége egy alkalommal, midőn ez vita tárgyát képezte, nyilatkozott és az a párt, amelyen a t. képviselő ur ül, szintén vitatta és konstátálta, hogy a két kiegyezés között törvényes kapcsolatot konstátálni egyáltalában nem lehet és nem szabad.

De tegyék fel, hogy a t. képviselő urnak igaza van és hogy a törvény azt rendeli, hogy nekünk nem szabad Horvátországgal egyezkednünk, ha meg Ausztriával az egyezés nincsen meg.

**Barta Ödön**: Ki mondta ezt?

**Lukács László** pénzügyminiszter: Mindenki tudja, hogy Ausztriával ma a kvóta kérdésében csak provizorikus állapotban vagyunk; és hogy nincsen megállapítva 10 esztendőre a kvóta. Ha van kapcsolat a kvóta között, hogy követelheti a t. képviselő ur, hogy mi Horvátországgal 10 évre kössünk egyezményt, amikor Ausztriával még csak a jövő év közepéig tart az egyezmény? A t. képviselő ur tehát önmagával jó ellenkezőbe akkor, amikor a kvóta közti összefüggést konstátálja és követeli, hogy olyan valamit tegyünk, ami szerinte is ellenkezik a törvény rendelkezésével. Azt, hogy milyen lesz a megállapítandó definitív egyezményben az arányszám, amely szerint Horvátország részére saját közjöveldelmei kiszakítandók és biztosítandók azt ma nem vagyok képes megmondani, azt a biztatást azonban, amelyet a t. képviselő urtól kaptunk, hogy csak emeljük fel bátran ezt a kvótát, miután Ausztriával szemben is felemeltük, tudomásul veszem ugyan, de nem igen vagyok hajlandó követni. (Helyeslés a jobboldalon.)

**Barta Ödön**: Melyiket? Hát mikor mondtam én azt?

**Lukács László** pénzügyminiszter: Az imént ... (Zaj.)

**Barta Ödön**: Ne csafoljunk nem mondott érveket! (Mozgás a szélsőbalon. Elnök esenget.)

**Lukács László** pénzügyminiszter: ... amidőn köszönettel veszi tudomásul az én nyilatkozatomból, hogy Horvátország olyan messzemenő követelésekkel áll elő, melyek következtében az egész pénzügyi egyezmény alapján fellorgattatik. Méltóztatott ezt mondani?

**Barta Ödön**: Igen, ezt mondtam.

**Lukács László** pénzügyminiszter: En úgy halottam, sőt annyira ment, hogy azt mondta hogy Horvátország egészen önálló pénzügyi igazgatást követel. Abból a nunciumból, amelyet a horvát regnikoláris bizottságtól kaptunk, ilyen kióvalni nem lehet, arról abban szó nincsen. Végül konstátálta a t. képviselő ur, hogy jellemző a kormányra nézve, hogy belement egy harcba a nélkül, hogy fegyverei készen állottak volna és itt megadta saját magának a választ a képviselő ur. Csakugyan azt válaszolhatom, amit ő maga is választott, hogy hogyan készíthette volna elő a fegyvereit a kormány, amikor nem tudta, hogy Horvátország részéről mitlőle kívánások fogtak támasztani. Tényleg a dolog így is van. Ami szempontunkból a jelenlegi horvát kiegyezésen valami lényegesebb változtatást tenni nem szükséges, onnélfogva abszolote nem volt szükség arra, hogy valamely propositióra, vagy valamely harca készüljünk.

**Kossuth Ferenc** szintén tiltakozik az ellen, hogy a pénzügyminiszter utasítást adjon az ellenzéknek, hogy az mily módon teljesítse kötelességét. Kiógalja azt is, hogy a miniszter mindig a vita bezárása után szólat fel, s azután érveire reflektálni bajos.

**Szell Kálmán** miniszterelnök: T. Ház! Miután Kossuth Ferenc t. barátom szükségesnek látta védelmére kelni elvtársának, Barta Ödön képviselő urnak és egy kis leckét intézni hozzá, ambar azt a szót, ugylátszik, apprehendálni méltóztatik, bár én nem látok benne semmi apprehendálni valót, én a magam részéről szintén szükségesnek látom, hogy egy kis megjegyzéssel kísérjem az általa előadottakat és hogy felvilágosítsam arról, hogy én is azt gondolom, s ennek igen sokszoradtam tanujelét barátja vagyok annak, hogy minden kérdés teljes szabadsággal vitassék meg e Házban. Nekem elemem a vitakozás és elemem a küzdelem. Nem térek tehát ki előle. De bocsánatot kérek, azt az axiómát, amit t. képviselőtársam felállított, talán csak védelmére Barta Ödön képviselő urnak, hogy minden javaslatnál megprezentálja, hogy erről az oldalról belemenjenek a vitába és beszédet tartsanak, sem helyesnek, sem szükségesnek, sem megindokoltak nem tartom. (Helyeslés jobboldalon.) valamint az a többség sem pretendálhatja azt, hogy megmondja hogy az ellenzék beszéljen, vagy ne beszéljen. Bocsánatot kérek. — vicissim: az ellenzék ellenőrizze a kormányt, a maga programja alapján folytassa a küzdelemet, vessen fel kérdéseket, bírálja meg az előterjesztéseket és vezesse széles mederben a diskussziót; de ne méltóztassék az előírni, hogy mikor és mennyit kell beszélnie a többségnek és hogy mik azok a kérdések, amelyeknél apprehendálni méltóztatnak, vagy hogy a parlament diskusszióval megérőnek nem látják, hogyha a többség nem tartja szükségesnek beszélni. (Tetszés jobboldalon.) Azt mondják,

hogy a legfontosabb javaslatról van itt szó. Amde áll-e az, amit Kossuth Ferenc képviselő ur, kissé tulmenve a védelem hevében, mondott, hogy bár ez a legfontosabb javaslat, a többség mégis halgat? Hogy egy kiegyezésnek, amelyet törvény szerint meg kell újítani még decemberben, egy évre való meghosszabbítás a legfontosabb kérdések közé tartozik, mikor ez már harmadizben történik meg: 98-ban 99-ben és most harmadszor. Hát a legfontosabb kérdéseknél néma a többség? Nem méltóztatik emlékezni, hogy a költségvetésnek egy hétig tartó általános vitájában és a főhercegi házasságra vonatkozó vitában a többség élénken résztvett? Rossz alkalom méltóztatott választani a szerzhányásra, amelyet épp úgy, amint nem tartotta a pénzügyminiszter ur jogosultnak Barta Ödön képviselő ur részéről, én sem tartok jogosultnak Kossuth Ferenc t. képviselő ur részéről.

A t. képviselő ur méltóztatik kontrovertálni, hogy a pénzügyminiszter ur az imént bevarta a vita bezárását. Nos, kérem, az ellenzék padjairól ehhez a „legfontosabb javaslatok” ketten voltak felvira. A pénzügyminiszter ur azt gondolta, hogy egészen irreleváns dolog, bevárja a vita bezárását, vagy nem várja-e be, miután a vita bezárása után is megvan az alkama a t. képviselő urnaknak, hogy a részletes vita során, — amit éltek is az alkalommal — reflektáljanak a miniszter szavaira.

**Kossuth Ferenc**: Megtettem a megjegyzésemet erre!

**Szell Kálmán** miniszterelnök: Ebből semmiféle szemrehányást, graváment indokoltan, nézetem szerint, alkotni nem lehet. (Halljuk! a szélső baloldalon.)

Ami utolsó megjegyzését illeti Kossuth Ferenc t. képviselő urnak, hogy jobb szerette volna az ország dignitása érdekében, ha a pénzügyminiszter ur nem mondja azt, hogy neház a horvát regnikoláris deputáció munkálataira felelni, mert ez derrogal az ország méltóságának: azt hiszem, a t. képviselő ur félreértette azt, amit a pénzügyminiszter ur mondott.

Mert nem azt mondta, hogy neház felelni, hanem azt mondta, hogy oly nagy tömeget a kérdéseknek vetették fel, hogy bizonyos idő kell ahhoz, hogy ezekre alaposan, részletesen, minden részetre kiterjedőleg megadassék a felelet. Nem úgy van a dolog, hogy nem lehet felelni, hogy ez neház, hanem bizonyos idő kell hozzá és azért a regnikoláris deputáció tagjait nem érheti a vad alaposan és indokoltan, mert sok egyéb dolgokkal vannak elfoglalva más bizottságokban is; nem mulasztottak kötelességet, amikor eddig még nem feleltek.

E néhány szerény megjegyzésre tartottam magam kötelezettnék Kossuth Ferenc t. képviselő ur szavai-val szemben. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.)

A Ház ezután részleteiben is elfogadja a törvényjavaslatot, valamint hozzájárul az 1887: XLV. törvények módosításáról szóló törvényjavaslatához is.

#### (Napirend.)

**Rakovszky István** indítványozza, hogy a legközelebbi ülés napirendjére tüzessék ki az igazságügyi bizottság jelentése a budapesti kir. ügyészség föiterjesztése tárgyában, melyben föihatalmazást kér, hogy a *Népszavának* egyik cikke miatt a sajtópör megindíthatassék.

**Elnök**: T. Ház! Azt indítványozom, hogy a legközelebbi ülés holnap 10 órákor tartassék s ennek napirendjére tüzessék ki a ma tartogalt két törvényjavaslatnak harmadszori olvasása. Már tegnap méltóztatott a Háznak egy határozni, hogy a holnapi ülésre az indemnity-javaslat tüzessék ki, most pedig indítványba hozta Rakovszky képviselő ur és a magam részéről is ajánlom a Háznak, hogy tüzessék ki még az igazságügyi bizottság jelentése (Felkiáltások a baloldalon: *Előbb!*) a budapesti kir. ügyészség által kért föhatalmazás megadása tárgyában.

**Polónyi Géza** megjegyji, hogyha e tárgy az indemnity után következék sorrendben, akkor bekövetkezhetnék az, hogy az ügyészségnek a föfoglalás tekintetében való intézkedésére a határidő libelnek. (Fölkialítások a baloldalon: *Már letelt!*) Elég hely! De megtörténhetnék az is, hogy ez a kérdés csak az indemnity napirendre esetleg hetekig tartó letárgyalása után jöjné napirendre. (Mozgás a szélső baloldalon.)

**Barabás Béla**: *Ne ijesszess!* (Derűtlenség.)

**Polónyi Géza**: hozzájárul Rakovszky javaslatához.

**Elnök**: Rakovszky indítványának megfelelően mondja ki a határozatot s az ülést íél 1 órákor bezárja.

## BELFÖLD.

**A miniszterelnök köszönete.** Hieronymi Károly beszámolója alkalmából lelkes hangú táviratban üdvözölte az aradi szabadelvűpárt Szell Kálmán miniszterelnököt. Szell Kálmán ez üdvözlere így válaszolt: Képviselőjük beszámolója alkalmából hozzám intézett meleghangú sürgűnyük vételét igazolva, ezennel köszönetemet fejezem ki a szives megemlékezésért és figyelemért. Kérem tolmácsolni meleg köszönetemet. Szell.

**Mentelmi ügyek.** A képviselőház mentelmi bizottsága Chorin Ferenc einöklete alatt ma ülést tartott, amelyben letárgyalta a mentelmi jog fölfüggesztése végett érkezett megkereséseket. *Ugron Gábor, Rohonczy*



Gedeon mentelmi jogának felfüggesztését párbaj vétsége címén, *Bónis István, Óváry Ferenc, Pulszky Agost gróf Bethlen Balázs, Fáy István, Sándor József, Zeyk Gábor és Rakovszky István* mentelmi jogának felfüggesztését párbaj miatt hozott jogerős ítélet végrehajtásáért kéri az illetékes igazságügyi hatóságok. A bizottság ugy ezekben az ügyekben, mint a *Molnár Jenőre* (becsület-sértés vétsége), gróf *Andrássy Gézára* (rágalmazás vétsége), *Okolicsányi Lászlóra* (rágalmazás és becsület-sértés vétsége) és *Hontaller Lajosra* (becsület-sértés vétsége) vonatkozó megkeresések tárgyában is a mentelmi jog felfüggesztését hozza a Háznak javaslatba. A *Rakovszky István* másik párbajügyére, továbbá a *Pichler Gyózó* és *Psik Lajos* mentelmi jogának felfüggesztésére vonatkozó megkeresések hiányosan lévén felszerve, a bizottság ezekre nézve a mentelmi jog felfüggesztésének megtagadását fogja a Háznak javaslatba hozni. A bizottság eme megállapodásainak a Ház elé terjesztésével *Kabós Ferenc* előadót bízta meg.

**Bánffy Dezső leszerelése.** Érdekes tünetre bukkanunk ma a *Magyar Szó* hasábjain. Egy bécsi könyvmatosnak azt a híret, hogy *Széll Kálmán* kibékült báró *Bánffy Dezsővel*, lapírtásunk fenntartás nélkül regisztrálja, sőt hozzáteszi, hogy ime, most már volt elődjével is paktált a miniszterelnök. A *Magyar Szó* tehát — ugy látszik — aggódik, hogy *Bánffy Dezső* paktált *Széll Kálmán*nal. Mi megnyugtathatjuk tisztelt lapírtásunkat azzal a kijelentéssel, hogy *Széll Kálmán* sem nem paktált, sem nem paktált, sem nem fog paktálni báró *Bánffy Dezsővel*. Minthogy nem paktált soha senkivel, csak a szabadelvűpárt méltóságával s a saját politikai és közjogi lelkiismeretével.

**Összeférhetetlenség.** A képviselőház bizottsága ma délelőtt tárgyalta a még üggyöben levő összeférhetlenségi ügyeket. Minthogy a jegyző is, helyettese is távol volt, a bizottság erre az egy ülésre *Ragályi Béla*t választotta meg jegyzőnek. Első sorban *Veszer Imre* ügyét tárgyalták, aki ellen több helyi érdekű vasut igazgatósági tagsága miatt tettek bejelentést. *Veszer Imre* személyesen megjelent és igazolta, hogy a terhére rótt vasutak semmi összeköttetésben nincsenek a kormánnyal. Gróf *Andrássy Tivadart*, aki ellen egy kincstári választókerület kibérlése miatt jelentettek be összeférhetlenségi esetet, nem jelent meg és nyilatkozatot küldött. *Rátkay László* a nyilatkozatot nem tartja elegendőnek, a képviselő személyes megjelenését tartja szükségesnek, míg *Apáthy Péter, Anyfalvi József, Ragályi Béla* és *László Mihály* azt hangoztatták, hogy tárgyalható valamely összeférhetlenségi eset az érdekelt képviselő távollétében is. *Rátkay* tiltakozik a bejelentések ily módon való elintézésé ellen s annak a kijelentésével, hogy nem vesz részt a további tárgyaláson, távozott az üléstről. A bizottság többsége pedig az ügy tárgyalását határozta el és tárgyalta még *Tisza István, Berchtold Arthur, Fericska Kálmán, gróf Károlyi István, Perczel Béni, Zámory Béla, Miklós Ödön, Bartha Miklós* és *Bekics Gusztáv* ügyét is. *Bekics Gusztáv*ot a kormánnyól függő lap szerkesztése miatt jelentették be. *Bekics Gusztáv* minthogy betegsége gátolta a megjelenésben, nyilatkozatot küldött a bizottságnak, amelyben utal arra, hogy ő a kormánnyal nincs szerződéses viszonyban, neki szerződése az Athenaeum részvénytársasággal van, egyébként pedig konstátálja, hogy a *Magyar Nemzet*, amelyről szó van, a szabadelvű párt lapja. *Bartha Miklós* „a kormány támogatása” miatt idéztette valaki a bizottság elé, de *Bartha* levélben tudatta, hogy egyszerűen nem jelenik meg a bizottság előtt. A bizottság hosszas tanácskozás után kimondta, hogy a *Veszer Imre* ellen bejelentett esetet nem tartja inkompatibilisnek a képviselői állással. Ellenben gróf *Tisza István, gróf Andrássy Tivadart, gróf Károlyi István, gróf Berchtold Arthur, Perczel Béni, Zámory Béla* és *Bekics Gusztáv* képviselői írásbeli nyilatkozatát nem tartotta az ügy érdemére eléggé kimerítőnek s elhatározta, hogy azok elbírálására február közepén új ülést tart.

**Az első főszeke.** A fővárosi hetedik kerületében máris megindult a mozgalom dr. *Morzányi Károly* rehabilitációs érdekében. Az erzsébetvárosi választópolgárok által kiküldött végrehajtó-bizottság nevében *Ehrlich G. Gusztáv*, a bizottság elnöke, a következő körlevelet intézte a választókhöz:

Igen tisztelt választópolgár! A VII-ik kerületi választóknak 1. évi október hó 31-én tartott közgyűlése végrehajtó-bizottságot küldött ki, melynek feladata a jövőben előorduló választásokat előkészíteni és keresztülvinni. Köztudomású do, hogy a jelen országgyűlési mandátuma a jövő évben lejár és új választás lesz kívánva, és így — nehogy meglepetéseknek legyünk kitéve — kívánatos, hogy pártunk már most szervezkedjék és mindent megtegyen, ami a győzelem kivívásához szükséges.

187-ben irtuk először dr. *Morzányi Károly* nevét zászlónkra és e zászlót azóta mindig büszkén

lobogtattuk, mert szíleránk meg vagyunk győződve, hogy dr. *Morzányi Károly* tiszta jellege, becsületessége és többi kiváló tulajdonságainál fogva megérdemli, hogy őt bizalmunkkal megajándékozzuk. Csak kötelességet teljesítünk tehát, ha fényes elgőtelt nyújtunk neki és valamint ő szívevel és lélekkel függ a VII-ik kerület polgárságán és ennek örömeiben és bánataiban részt vesz, ugy bizonyítsuk be mi is, hogy őt változatlanul szeretjük és ragaszkodásunk ma épp oly hű és tántoríthatatlan, mint volt azelőtt.

A VII-ik kerületnek nem lehet más a képviselője mint dr. *Morzányi Károly*, mert ő a szó igazi értelmében polgár, vér a mi vérünkéből, aki mindig egész odaadással és teljes erővel működött közre a polgárság jólétének előmozdításán. Megérdemli tehát hogy visszaneveljük őt az ország törvényhozó testületében már ismételve elogiainkat helyére, ahol, mint e kerület képviselője, a polgárság ügyeit mindenkor atyailag védelmezte. Sorakozunk tehát dr. *Morzányi Károly* zászlaja körül és mutassuk meg a fővárosnak és az egész országnak, hogy a régi lelkesedéssel és szeretettel választjuk meg képviselőnknek, mert teljes mértékben érdemesnek tartjuk arra, hogy bizalmunkkal megtisztuljunk. Felkérem tehát önt, igen tisztelt választópolgár, hogy a VII-ik kerületi *Morzányi*-párhoz csatlakozni és a végrehajtó-bizottságba is belépni sziveskedjék és amennyiben ezen kérelemnek eleget tenni hajlandó, méltózzassék az ide mellékelt levelező-lapot becses aláírásával, foglalkozásával és lakásával kitölteni és hozzám legkésőbb tolvó évi december hó 15-ig visszaküldeni. Kiváló tisztelettel a végrehajtó-bizottság nevében: *Ehrlich G. Gusztáv* elnök.

Az erzsébetvárosi kör tegnap már lényes estélyt is rendezett, melyen *Kristóffy József, Örczy Kálmán* és *Arányi Miksa* országgyűlési képviselők *Morzányi Károlyra* mondtak pohárvöszöntőt. *Kormos Aliréd Széll Kálmánra* az igazi szabadelvűség bajnokára emelt poharat, dr. *Csillag, Tencer Pál* és *Lál Károly* pedig a szabadelvű polgárságot éltette.

**A képviselőház gazdasági bizottsága** *Perczel Dezső*nek, a Ház elnökének elnöklésével ma ülést tartott, amelyen több rendbeli szolgálati ügy elintézésé után megállapította a Ház egyes hivatalnokai és szolgái között a karácsonyi ünnepek és úti alkalmából kiosztandó rendkívüli jutalmakat. Több hivatalnoknak illetményei javítása tárgyában benyújtott kérvényeit javaslattevésre a bizottság jegyzőjének adatták ki.

**Beszámoló.** *Temesvárról* táviratozzák: *Mayer Károly*, a *dettai* kerület képviselője a választók nagy lelkesedése között tartotta meg ma beszámolóját. Beszédében változa a *Széll Kálmán* által szerencsésen inaugurált politikai újajalulást, mely az ország legnagyobb részét egyetlen politikai táborba egyesítette. Nagy hatással fejtegette aztán a gazdasági faktorok összhangzatos működését. *Széll Kálmán* miniszterelnöknek *Braunmüller Emil* pártelnök indítványára üdvözlő táviratot küldtek, melyre a miniszterelnök meleghangú táviratban válaszolt.

## KÜLFÖLD.

**Az új bolgár kormány.** Négy napi alkudozás után sikerült *Ferdinánd* fejedelemnek emberre akadnia, aki megalakítja az új bolgár kormányt. Ez az ember *Ivanov*, a nemrég megbukott miniszterelnök, aki tehát önmagának utódja. A harc *Ivanov* volt miniszterelnök és volt belügyminisztere, *Radoszlav* között, az utóbbi vereségével végződött. *Radoszlav* idézte elő a válságot azért, hogy ő lehessen a miniszterelnök. A fejedelem tényleg első sorban őt bízta meg a kormány megalakításával. *Radoszlav* azonban képtelen lévén összehívítani a kabinetet, lemondott a megbízásról. A fejedelem erre újból *Ivanov*ot szólította föl a kabinetalakításra, amit ő hamarosan meg is csinált, ugy, hogy tegnap már megjelentetett a II. *Ivanov*-kormány kinevezése. *Radoszlav* kimaradt belőle, ellenben benne van halális ellensége, *Paprikov* tábornok, hadügyminiszter. Miután az országgyűlés többsége tulnyomó részben tulajdonképpen *Radoszlav* pártja, most már az a kérdés, miképpen fognak boldogulni a szobranjával *Ivanov* és társai.

**Kréta Görögországgal.** Nehéz és vitéz háboru után Törökország meg tudta menteni magát Krétát. De ugy látszik, nem sokáig lesz az övé. A portát ugyanis kréti ügyvivője és két külföldi képviselője arról értesítette, hogy 1901. májusában, amikor *György* herceg kormányzóságának ideje letelik, a kréti nemzetgyűlés ki fogja mondani Krétának Görögországgal való egyesítését. *György* herceg mostani európai körútján több udvarmál szintén kijelentette, hogy a kormányzóságot csak ugy tartja meg, ha Krétát egyesítik Görögországgal. Több hatalom, így Oroszország is, helyesli ezt a tervet. A török minisztertanács elhatározta, hogy körjegyzéket küld a hatalmaknak, melyben kitéjti, hogy a szultán épségben akarja tartani Kréta autonómiáját, de nem engedni meg, hogy Görögországgal egyesüljön.

**Krüger missziója.** Ami előrelátható volt: ime bekövetkezett — a hír sem fogadja *Krüger*et. Az orosz kormány tudatta *Krüger*rel, hogy nem tartja ajánlatosnak pétérvári utazását, minthogy a cár egészsége belátható időben nem teszi lehetővé a fogadását. *Krüger* tehát megpihenhet Hágában: sok fáradozása nem lesz a diplomácia dolgában. Egyelőre, más plánum hiiján, egymásután fogadja a tisztelgő küldöttségeket, amelyek az öreg elnököt Európa népeinek plótói rokonszemből biztosítják. Ma a pangermán szövetség küldöttségét fogadta, amelynek vezetője, *Hasse* tanár, üdvözlő föliratot és gyopárból készített koronát adott át az elnöknek. Az elnök megköszönte a német törzsrokonok vonalmát. A *Vöröskereszt* németalföldi egyesületének központi bizottsága is tisztelgett *Krüger*nel. Később *Krüger* meglátogatta *Beaufort* külügyminisztert.

*Bloch* orosz udvari tanácsos, a jövő háborújáról irt munka híres szerzője s az örök béke lelkes apostola, a minap egy orosz újságíró előtt érdekes nyilatkozatokat tett *Krüger* európai körútjáról. Az érdekes beszélgetésből közöljük a következők részét:

En is azt hiszem, mondotta *Bloch*, hogy *Krüger* utazása keveset fog használni a boeroknak. Az utazás erkölcsi értéke természetesen igen nagy, mert alkalmat nyújt minden népeknek, hogy a boerok küzdelme iránt érzett szimpátiájának kifejezését adjon. Praktikus haszna azonban nem lesz a boeroknak ebből a szimpátiából. Ebben a tekintetben nagytönkösséggé volt a német császár állásfoglalása *Krüger* tervezett utazásával szemben. Anglia annyira belemert a háborúba, hogy nem vonulhat vissza. Eddig Angliának több mint két milliórd koronájába és ötven ezer emberbe került s háboru Arra nem lehet számítani, hogy az angol közvélemény megváltozik a boerok javára. Azt hiszem, hogy *Krüger* fiaszkója nagy csalódást fog okozni a boeroknak s amint ez nyilvánosságra kerül, hamarosan meg fogják kötni a békét. Angliának azonban kevés haszna lesz a háborúból. Kap két nyugtalan, anyagilag tönkrement országot, de vajton ezeknek értéke fölér-e az anyagi és emberáldozatok értékével, amelyeket Anglia hozott. Ezenkívül elvesztette a világ presztizsét s magára vonta a fél világ közvéleményének haragját. A háboru ellen nem lehet a keresztény vagy az emberi erkölcs alapján agatációt kezdeni. Az agitációnak a kérdés praktikus oldalára kell irányulnia. Amint belátják az emberek, hogy olyan háboru, amely még a győztesre nézve is kifizetné magát, nincsen, nem lesz többé háboru sem. Föl kell kelteni a józan emberészt, hogy belássa a háboru oktalanságát.

Hága, december 11.

*Krüger* nem sokára elutazik innen és *Harlembe* megy, ahol egy amsterdami bankár rendelkezésére bocsátotta villáját. Ebben fog lakni egy ideig *Krüger*. Politikai körökben élénk megbeszélés tárgya *Vilma* királynő magatartása az elnökkel szemben.

Hága, december 11.

Egy beszélgetés folyamán, amelyet *Krüger* elnök és dr. *Leyds* ma a miniszterelnökkel és a külügyminiszterrel folytatott, *Krüger* újból hangsúlyozta, hogy utazásának célja választótest bírósági döntést elérni. A németalföldi miniszterek válaszukban kiemelték, hogy a németalföldi kormányknak ennél passzív szerepet kell játszania és hogy a kezdeményezést csak a nagyhatalmak tehetnék meg. Ha ezek határoznak, akkor meglátja a németalföldi kormány, hogy mit tehet. Az itteni tanulók ma estére *Krüger* tiszteletére szerezadót akartak adni, de betiltották, mert a rendőrség zavargásoktól tartott.

Páris, december 11.

*Stejn* oranje-i elnök titkára, *Mayerbach*, ma *Párisba* érkezett, a honnan *Krüger*hez megy Hágába. *Mayerbach* diplomáciai küldetésben jár, mely a béke-tárgyalások megkezdésével függ össze. Egy újságíró előtt kijelentette, hogy a boerok csak oly békét fogadnak el, mely nemzeti autonómiájukat és hadi szervezetük fenntartását biztosítja.

**Chamberlain mosakodása.** Mintegy félesztendő óta sürűn támadják *Chamberlain* angol gyarmatügyi minisztert azzal a gyanúsítással, hogy a miniszter kieroszakolta a délafrikai háborút, mert ő is, rokonai is érdekelve vannak a hadsereg részére történő szállításokban. Ez a vád sima formában elhangzott az angol parlament mai ülésén is, a felirati vita során. A vita lefolyása a következő volt:

*George* azt indítványozta, hogy miniszterek ne lehessenek közvetve vagy közvetlenül érdekelve olyan cégekkel, amelyek a kormány számára való szállításokra pályáznak. Az indítványozó és más szónokok hosszasan kritizálják *Chamberlain* angol gyarmatügyi miniszternek a rokonainak olyan társaságokkal való állítólagos összeköttetését, amelyek szállításokat kaptak a kormány részére. Valamennyien kiemelik, hogy a személyes korrupció vádját nem akarják emelni.

*Chamberlain* izgatottan föláll és azt mondja, hogy igenis személyes becsületről van szó. Összeszküdték ellene rágalmazó gyanúsítások végétt, amelyekkel azonban ugy támadják meg, hogy nem tehet ellenük törvényes lépéseket. Egész politikai pályafutása alatt soha sem fordította beilyását arra és azt nem is,



kérték tőle, hogy helytelen módon anyagi nyereséget szerezzen magának vagy testvéreinek. (Zajos tetszés.) A miniszter azután elmondja, meddig terjed viszonya a vita folyamán említett két társasággal és így végzi szavait: Amidőn ellenfeleim abban fáradoztak, hogy engem megsértessenek, a parlament méltóságának lealacsonyítására is törekedtek; sértéseik azonban sem hozzám, sem a parlamenthez nem értek föl.

Houston Chamberlain kijelenti, hogy mint az admirális polgári lordjának semmi köze sem volt a szállítások kiadásához.

Campbell-Bannermann kijelenti, hogy elvben pártolja az indítványt.

Balfour ellene nyilatkozik, mert támadást lát benne Chamberlain ellen.

Az indítványt a után 269 szavazattal 127 ellenében elvetették, a főiratú javaslatot pedig 265 szavazattal 23 ellenében elfogadták.

## A khinai háború.

Pétóvá, december 11.

A Petersburgszkija Vjedomosti a következő táviratot kapta Vladivosztkóból e hó 9-iki kelettel: Tien-cinből azt írják nekünk, hogy a politikai helyzet fölöttébb rejtélyes és ki nem elégtő. Az orosz csapatok diadalai által meghódított ország békét akart és kért is, de a szövetségesek többsége mindenképpen megakadályozta Li-Hung-Csangot a tárgyalások megkezdésében. Waldersee triumfatoriként vonult be Pekingbe és a németek óhíttén léptek az orosz katonák csontjaira. Sanyargatják a khinai népet, amely sértve érzi magát. A forrongás újra föléledt és mikor a rossz termést és pusztulást még kemény tél és eleség hiánya is követte, ravasz tömegek újra megkezdtek a támadásokat a gyűlölt jüvevények ellen, hogy kiirtsák őket. Az összekötő utak nagyon rosszak és a folyók befagyása teljes elszigetelést vont maga után. Mialatt a német politika pusztulást és bosszút liheg, a khinaiak is makacsul kerülgetik a békés megoldást, annyival is inkább, mert még a Khinában kevésbé érdekelt osztrákok és olaszok is Shylock-percenteket akarnak. A hangulat fölöttébb nyomott és a tudatlan csöcselék a mindenféle csavargó és íosztogató belföldi katonákkal egyesülve képes arra, hogy nagy stílusban ismétlje a pekingi ostromot. A lakosság sok fegyvert rejtget és a szövetségeseknek, ha nem is út ki a lázadás, szinte lehetetlen lesz várható a zavarok kitérése, különösen a khinaiak szemében annyira gyűlöletes szípjok délre mennek. A jangcevígyi alkirályok nem fizetik többé csapataikat. Hankauban kétségtelenül veszély fenyeget. Az angolok szívesen látnák az orosz tea-kereskedelem megsemmisülését, hogy az orosz teát a maguk ceyloni teájával pótolják. A folyók mind nagyon alacsony vízállásúak és az orosz ágyunaszádokat lehetetlen odaküldeni. December és január hava iszonyu meglepetéseket hozhat a hatalmasságoknak a szélső Keleten. A khinaiak arról ábrándoznak, hogy mielőtt újévüket ünneplik, kegyetlenül leszámolnak az idegenekkel.

Peking, december 11.

Pekingből jelentik, hogy gróf Waldersee nemzeti bizottságot állít össze, amelynek az lesz a feladata, hogy a rend fönttartására, a vám beszedésére stb. egyöntetű eljárást biztosíts. Ez a bizottság december 11-én tartja első ülését.

Berlin, december 11.

Pekingből jelentik, hogy Chaffe tábornok bocsánatot kért Walderseettől, levélnek illetlen hangja miatt. Politikai körökben azt beszélik, hogy e bocsánatkérését diplomáciai beavatkozás előzte meg.

Peking, december 11.

A boxerlázadás kitérése óta ma érkezett ide az első vonat Tien-cinből.

Washington, december 11.

A washingtoni hatóságok határozottan helyeslik Chaffe tábornoknak azt az eljárását, hogy a fosztogatókat eltávolította Pekingnek az amerikaiak felügyelete alatt álló részeiből és hogy panaszt tett a csillagászati eszközök elvitelére. Egy előkelő hivatalnok kijelentette, hogy Mac Kinley elnök Chaffe tábornoknak Walderseehez intézett levelével lényegében egyetért.

Róma, december 11.

A képviselőházban Bovio saját nevében, valamint 12 más szélsőbaloldali képviselő nevében kifejti indítványát az olasz csapatoknak Khinából való visszahívása iránt, ahol megsértették a civilizáció nevét és céljait.

Saracco miniszterelnök nem tartja opportunusnak Bovio indítványát. Eltekintve az időjárási viszonyoktól, melyek jelenleg az olasz csapatok visszahívását megnehezítik (Derűtség), az ilyen visszahívás nem

volna célszerű és ok sines reá. Most, mikor a békéről tárgyalnak, Olaszországnak is joga van hasznát venni annak, hogy a hatalmak akciójában részt vett Khinában. Az olasz csapatok magartatása mintaszerű és ő köszönetet mond Bovionak, hogy ezt el is ismerte. Az olasz kormány élken óhajtja, hogy a békétárgyalások a leggondosabban előmozdítottassanak és ehhez hozzá is járul. A miniszterelnök boldog lesz, ha a csapatokat visszahívhatja midőn ezt Olaszország érdekei és méltósága megengedik. Kéri Bovio indítványát elvetését.

Bovio indítványát erre 196 szóval 37 szavazat ellenében elvetették.

## A Budapesti Napló előfizetőinek ingyenes balesetbiztosítása.

Hat év óta hűségesen együtt jár a Budapesti Napló az ő közönségével, hat évi együttérzés és együttgondolkodás maradó kapesot kötött a lap s olvasói közt. A Budapesti Napló, amely nemcsak modern s élvezetes újságot akar adni, hanem a közte s közönsége közt fennálló benső kapesot is meg akarja szilárdítani, figyelme jelül ezentul minden egyes előfizetőjének oly kötvényt ad ingyen, amely kétezer korona erejéig biztosítja a balesetek következményei ellen.

Azt hiszszük, hogy ezzel a gondosságunkkal megnyerjük előfizetőink további szíves jóindulatát is. A gondolat, amely minket vezérelt, egészen modern, de annyira életrevaló, hogy egyik legérdekesebb problémája a mai szociológiának. A nagy európai államok szűkebb-tágabb keretben kötelezővé tették a baleset következményei ellen való biztosítást. Egyik legszebb vívmánya ez a modern humanizmusnak és a modern szociológiának, áldásthozó, könszárító jótétemény sok ezer család tűzhelyénél. Mi ezt a modern gondolatot a mi előfizetőink bő keretében akarjuk valóra váltani, mert családias közösségnek tartjuk azokat, akik a Budapesti Napló köré csoportosultak. Amit a nagy modern államok hosszas küzdelmek után elértek, meg akarja alkotni a Budapesti Napló is előfizetőinek republikájában. Tudjuk, hogy itt is szépen, gyümölcsözőn érvényesül ez az új gondolat, mint ahogy a nagy külföldön érvényesült.

A mai nyüzsgő, sebes életvásárban senki sem tudja hol, mikor éri baleset: biztosítva lenni ennek következményei ellen oly megnyugtató gondolat, amely minden előrelátó ember vágya! Ily szempontból ajánljuk fel előfizetőinknek díjmentesen biztosítási kötvényünket, amely látható jele legyen annak a nagy figyelemnek, amelylyel hű publikumunk jóakarátát viszonzozzuk.

A Budapesti Napló a mannheimi biztosító társaság budapesti képviselősege által minden egyes előfizetőjé, tehát azokat, akik régi előfizetése január elsején tulterjed, s azokat, akik január elseje után lépnek előfizetőink sorába, baleset ellen biztosítja. A lap kiadóhivatala pedig a régi előfizetőknél karácsony napjára, az újonnan belépő előfizetőknél az előfizetés beérkezése után elküldi a biztosítási kötvényt, amely magában foglalja a biztosítottság feltételeit.

E kötvény oly szerűlések következményei ellen biztosít, amelyek külső erőszak által halált, vagy a keresetképeségben való maradó károsodást vonnak maguk után.

Az előfizetési díj lefizetését, ha baleset következne be, nyugtával, vagy postai utalvánnyal kell igazolni s a biztosítás az előfizetési idő első napjának déli órájában kezdődik. Aki tehát mátol fogva január elsején túra fizet elő a Budapesti Naplóra, annak biztosítási igénye már január el-

sején, déli 12 órakor kezdődik s tart ama nap déli 12 órájáig, amelyen az előfizetés lejár.

A haditartalék gyakorlatainál és a honvédségi gyakorlatoknál előforduló balesetek is bennfoglaltatnak a biztosításban.

A biztosított, ha baleset éri, azonnal, táviratban bejelenti az esetet a Budapesti Napló szerkesztőségének és a baleset mérvének megállapítása után a biztosítási összeget, vagy annak megfelelő részét a társulat haladéktalanul megküldi. Halál esetében a biztosítási összeg

### kétezer korona

rokkantság esetében, azaz mikor teljesen keresetképtelenné válik a biztosított, szintén

### kétezer korona

a biztosítási összeg.

Ha valaki keresetképességét maradóan, de csak részben veszti el, úgy a Budapesti Napló szerkesztőségében letett járadéktáblázat szerinti számítják ki a kárvallott igényét.

Azok az előfizetők, akik több példányra fizetnek elő, legfeljebb két kártérítési összegre, azaz

### négyezer koronára

tarthatnak igényt.

## HIREK.

### A szegény diákok.

A fővárosnak az egyetemen van egy ötszáz forintos ösztöndíja. Jó tanuló szegény fiu kapja. Az idén egy Breitner Gyula nevezetű orvosnövendék jutott hozzá. Már majdnem ki is fizették neki a pénzcsekét, amikor névtelen levél érkezett a polgármesterhez, a miben az állott, hogy Breitner Gyula nem szegény fiu. A tanács erre visszavonta az ösztöndíjat. Nem egészen, csak éppen Breitner Gyulától s megkérte az egyetem rektorát, hogy hirdessen új pályázatot. — Nem lehet letagadni, hogy ez a dolog — a névtelen levéltől eltekintve — egészen rendben van. A levél kissé kellemetlenné teszi az ügyet. S minthogy valószínűleg az egyetemről került ki, hát még kellemetlenebbé. Denunciálás biz az, akármilyen igaza is van annak, aki írta.

A fővárosnak azonban a névtelen denunciació dacára is igaza van. Ha pénzbe kerül az iskoláztatás, viselje a költséget az, akinek van miből és ne álljon a köz nyakára a maga terheivel. A segítség a szegényember fia, vagy árvája számára szükséges. Az az olyan fiúnak vagy fiatalembernek kell, hogy kijárjon, aki a nélkül talán letérne a pályájáról s igen rossz diurnista lenne — mondjuk — a város szolgálatában, a helyett, hogy jó orvosná válnék mindazoknak a javára, akiknek az élete a kezébe kerül. Még abban is nagy igaza van a tanácsnak, vagy a polgármester urnak, hogy hirtelen intézkedett s nem mondta, hogy: — no most az egyszer még megbocsátjuk a vagyont, hanem ez többé elő ne forduljon. Hirtelen, egy csapásra kellene véget vetni annak a nagy harciasolásnak, amit a szegénység kárára elkövet a befolyásos jó mód.

Csak hogy ez nem olyan könnyű földat, amilyenek az első pillanathban látszik. Az általános gyakorlat szerint a közpénzzel való elbánásban nem kell olyan lelkiismeretesnek lenni, mint például a magunk pénzének adminisztrálásában. Hát még az olyan pénz, a mit már odaadtak, hogy legyen valakié. Hát nem mindegy az aztán, hogy kié lesz. Alapítványok, stipendiumok dolgában éppen úgy fődolog a protekció, mint például a hivatal-keresésben. Sok száz alázatos instancia elé helyezi a százegyediket egy barátságos jó szó. Ha jön a kaszinói pajtás vagy valami egyéb méltóságos ur, például a minisztérium-



ból s azt mondja, hogy: — ugyan kérlek aléssan, légy tekintettel a kasznárom fiára, — a kasznár fia eléje kerül az igásbéres fiának. Nem is visszaélés ez, hanem évszázados gyakorlat. Kifolyása annak, hogy a pajtásokodás nálunk elfajult s a tarokkasztal mellől átvonult olyan térekre is, ahol a tisztá, becületesség objektívitásának kellene itélni elevenek és holtak fölött. S mivelhogy az réges-régen így van, már annyira megkérdésztünk, hogy meg se utközünk rajta. A segédemek nagy része pedig olyan kezekbe jut, amely kezébe az apa vagy az árvaszék is leolvashatná az iskolára, egyetemre szükséges bankót. A főváros — úgy látszik — lekanyarodott a kitaposott útról. Vagy annak a vagyonos fiának talán nem eléggé méltóságos ur volt a protektora? . . .

Az a baj, hogy a vagyonosak jobban is jól vannak készülve a kilincsülésre, mint a szegények. Jobb modort hoznak magukkal hazulról, meg a jobb társaságból, amiben megfordultak, simábbak, többet ígérnek a jövődre nézve az olyan ember szemében, aki sietve intézi a maga aktáit s csak annyit lát, hogy az egyik legény kifogástalanul hajlik meg előtte, a másik pedig esetlen, formátlan. Itt a különbség a szegény és a gazdag fiu között akkor is, ha kenyérkereset után néznek a diákok. Az ügyvéd urak irodájában fogadni kell a feleket, megkínálni székekkel, újsággal, konyakkal s ezt mind más-képpen teszi az, aki belenőtt a vendégfogadásba, mint aki még most is egy külvárosi hónapos ágyon él s az Újvásár-térről öltözködik. Hogy esetleg több törvényt tud, mint az urfi gyerek, az mellékes. Fődolog a megjelenés. — Így van ez a nevelősködéssel is. A nevelőtartó gazdák irtózatossá sokat kívánnak attól az urtól, akire rábizzák a gyerekeiket. Tudjon németül, franciául, ha angolul is, annál jobb. Hegedűlőn, zongorázóknak, művelten társalognon a nagyságával. Honnan vegye ezt a töméntelen tudományt a szegény fiu. Örült szegény, ha annak idején a tornác gázlámpája mellett batanulhatta a mindennapos leckét, miután már kitakarított az urfiának egy esomó topánkát. S a kondiciókba, amiknek pedig az lenne a rendeltetésük, hogy átsegítsenek az egyetemen egy esomó szegény fiut — szintén a vagyonosok jutnak be.

Ez pedig fonákul van így elrendezve. A szegénységnek jussai vannak, amiket akceptálni tartozunk.

(Th)

Budapest, december 11.

— BUDAPESTI NAPLO. December 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Szencsényi Pál szepesi püspök székhelyéről a fővárosba érkezett.

— A király marsallbotja. A német császár tudvaleg királyunknak a porosz marsall rangját adományozta, s gróf Hülsen-Herzler porosz vezérőrnagyot bízta meg, hogy Ferenc Józsefnek a marsallbotot átadja. A gróf már megérkezett Bécsbe és a király holnap egy órákor külön kihallgatáson fogadja. Királyunk még 1895 május havában kapta a német császártól a legmagasabb porosz katonai méltóságot, a tábornagyi rangot. Ugyanannak az évnek május 15-ikén adta át királyunknak Albrecht porosz hercegből és a braunschweigi regens hercegtől álló küldöttség a porosz tábornagyi kinevezést. Már akkor szó volt róla, hogy királyunk számára rengek kivételi marsallbotot készítenek.

— Viktor Emánuel utazása. Viktor Emánuel király, mint Rómából táviratozzák, elhatározta, hogy mielőtt a külföldi udvarok látogatására indul, a király-néval együtt bentazza Olaszországot. Az utazás áprilisban a következő sorrendben fog megtörténni: Szicília, Piemont, Veneta és Toscana. A többi tartományt később látogatja meg a királyi pár, amelyen néhány miniszter is elkíséri.

— A cár betegsége. Livádiából táviratozzák, hogy a cár betegségében a javulás normális. A ma kiadott orvosi jelentés konstatálja, hogy a cár a

lefolyt huszonnégy órát jól töltötte, az étvágya jó és ereje napról-napra gyarapszik.

— A herceggímás üdvözlése. Vaszary Kólos biboros herceggímás a hajdu-doroghi görög-katolikus ünnepély alkalmából szóhoz intézett üdvözlőre a következő választ küldte Szabó Jenő főrendbíró tagnak:

A Hajdu-Dorogon tolyó hó 4-ikén tartott tanácskozány nevében tolmácsolott üdvözlőletért fogadja Méltóságod tőrrő köszönetemet, amelynek megújítása mellett kiváló tiszteletem nyilvánításával maradok, Budapestén 1900. évi december hó 7-ikén.

Vaszary Kólos s. k.  
bibornok herceggímás.

— Vörösmarty leánya. A nemzeti fellángolás e nagy napjaiban, amikor minden ajkon dicsősége szől Vörösmarty Mihálynak, a gyermeki szeretet szent érzelmeivel csöndesen elvonulva gyönyörködött a magyarság nemes fellobbanásán: a költő leánya, Széll Kálmáné Vörösmarty Ilona. Hogy mit érzett a fenkölt lelkű nő e szép napokban, erről tanusodik alábbi poétikus levele, amelyet Thuróczy Vilmosnének írt, aki meghívta a F. M. K. E. Vörösmarty-ünnepére:

Méltóságos Asszony! Szíves levelét köszönettel vettem és örömmel értesültem a nyitári ünnepélyről. Mely hálaérzemet magamat kötelezve mindazok iránt, kik lelkes fáradozással résztvettek ez ünnepélyek rendezésében, kik ez ünnepélyeket megjelenésükkel díszíték. Lelekemelő tudat reám nézve, hogy apám volt az, kihez elmegy az ország s annak részei és így önök is — beiratkozás ünnepélyeikkel a nemzet életének elpusztíthatatlan emlékkönyvébe s elmondják mind szönből-szebb szavakban: ne feledjük őt — s körünkbe hozzák a messze távozottat. Nemes indulatja egy száma csekély, de élite nemzetnek; — de tévedés, nem csekély e szám: nemzet, mely nagyjai emlékének oltárt emel; benepesíti az ő szelemükkel esődes otthonát; azok erejével kettőzi munkában erejét; s ápolva a kegyelet virágát, nem restel lehajolni koronként, hogy kitépje istenes erővel az ember természetében föl-fölbujzandó gyomokat; az idő kereké bárniként forduljon, nem lesz alkalmazható az ilyen nemzetre az Urnak mondása: azon ta, mely rossz gyümölcsöt terem, kivágattatik. Fogadja méltóságod még egyszer is halás köszönetemet, s közölje azt mindazokkal, kik önnök segédkeztek. Budapest, 1900. december 1-én. Széllné Vörösmarty Ilona.

Thuróczy né ugyancsak az ünnep alkalmából megleghangu köszönet-levelet kapott a költő fiától, Vörösmarty Béla államtükártól is.

— A hetvenéves Tisza Kálmán. Tisza Kálmánnál hetvenedik születésnapja alkalmából a dunántúli ev. ref. egyházkerület küldöttsége is fog tisztelegni. Tisza Kálmán ezt a küldöttséget vasárnap, f. hó 16-ikán délelőtt 11 órákor, a nagyváradiak 80 tagu küldöttséget pedig 12 $\frac{1}{2}$  órákor fogadja.

— Thomann kapitány özvegye. Megemlékeztünk ma egy asszonyról, akinek a kínai bonyodalom hírnevet és kitüntetések jutottat osztályrészt. Rosthorn köveségi tanácsosné ez a szerencsés asszony, akivel ellentétben Thomann Margit asszonynak gyászos özvegyeséget hozott a keleti felfordulás. Ura, a Zenta hajó kapitánya, tudvaleg Pekingben esélet. Az özvegy tegnap kihallgatáson volt a királynál, hogy megköszönje azt a különös kegyet, hogy a király a férjének, a halála után, a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta. A király nagyon kegyesen fogadta az özvegyet, aki annyira érzékenyült hogy sirva távozott a Burgból.

— A vasárnapi munkaszünet felfüggesztése. A kereskedelmi miniszter, mint már jeleztük, a karácsonyt közvetlenül megelőző vasárnapra, december 23-ikára, a vasárnapi munkaszünetet felfüggesztette. A miniszter azért intézkedett így, hogy a közönség a karácsonyi ünnepekre szokásos bevásárlásokat ezen a napon is végezhesse. A munkaszünet a nyomdákra nem terjed ki.

— Hieronymi aróképe. Hieronymi Károly orsz. képviselő, még belügyminiszter korában keresztültvitte a székesővárosi kerületi előjáróságok újjászervezését. A VIII. kerületi józsefvárosi előjáróság halála jelölül Forge Gyergelyvel megtereste Hieronymi aróképet és elhelyezte az előjáróság dísztermében.

— Teatermelő-kísérletek Magyarországon. Gróf Zichy Jenő vetette föl azt az eszmét, hogy a kínai tea termelésével kísérleteket kezdene tenni Magyarországon. Noha kevés a valószínűség, hogy a szabadban a meleg éghajlathoz szokott növény termelhető, Darányi földmívelésügyi miniszter Sanghából ezer esemetét és magot rendelt, melyet több vidéken kísérletképpen elültettek. De a kínai csomagolás rossz volt, s a szállítmány már Fiuméba olyan állapotban érkezett, hogy termelési kísérletekre nem volt alkalmas. Most a miniszter Tiflisből rendel tea-fesemetét, ezt az állami kertgazdaságok fogják elültetni.

— Andréé. Még nem törünk napirendre fölőtte, még ott lappang a lelkek mélyén a reménykedés, hátha a nyomára bukkannak még valahol a fagyos éjszakán. Tudós férfiak még sokat foglalkoznak vele. Payer Gyula, a kitűnő sarkutazó tartott róla felolvasást Boroszlóban, hanem ő már semmi reményt nem tartoztat arra nézve, hogy Andréé valaha még előkerüljön.

Az már konstatált tény, mondotta, hogy hajó, csónak, vagy száu a sarkvidék forgalmi akadályait nem tudja leküzdeni. Andréé tehát légnavigáló tett kísérletet; az időszak, amelyben elindult, aránylag kedvező volt, mert nyár lévén, sem az éjszaka, sem nagyobb hóesés vagy vihar nem zavarta utját. Ezzel szemben nagy akadály volt az, hogy a léghajó nem tud az eső, vagy hófelhő alatt elhaladni, nyílt tengerek fölött való elvonulás pedig még nehezebb a heves szél miatt. Ilyen szél már majdnem végzetessé vált Andrééra. Körülbelül hét év előtt történt, hogy a szél Andréé léggömbjét bevetette a Botni-öbölbe. A tudós akkor egy pusztá szigetre menekült, ahonnan egészen véletlenül szabadították meg. Payer hibáztatja, hogy Andréé előbb nem tett egy kis próbautat, s különösen arról nem győződött meg, hogy az ő külön készülőkével tényleg el tudja-e hajlítani negyven foknyira a szél irányától a hajót és gömbjét fenn tudja-e tartani a kétszázötven méter magasban, tehát a köd fölött és a felhők alatt. Andréé délnyugati széllel szállt el a Spitzbergákon; két nappal később, mint az egyetlen postagalamb hírül hozta, harminc mérfölddel északra jutott. Payer azt hiszi, hogy Andréé egy forgó ciklonba került, amelyvel óriási területet bejárt. Valószínűnek tartja azt is, hogy hajójuk az északi pólus közvetlen közelébe került. Nem hihető, hogy a gömb, mint azt Andréé remélte, harminc napig tartja magát a magasban, hanem bizonyára három, legfeljebb öt nap múlva alászállt már. Eddig ugyanis egyetlen léggömb sem maradt két napnál tovább a magasban. A léghajó alászállása után nem maradhatott számára egyéb, mint a szán. Fájdalom azonban, biztosra vehető, hogy a szél a léghajót a tengerbe vetette és a merész kutató kísérőivel együtt elpusztult mert különben mégis keresztüljutott volna a sok akadályon valami híradás.

— Rafael háza. Rómában van egy nagyon becses műemlék. Egy ház, amelyben Rafael világhírű remekműveit megalkotta, ahol annyit szenvedett és meghalt. Ebből a házból vitték Rafael holttestét a Pantheonba, ahová annyira áhitozott. Csak az a kívánsága nem teljesülhetett, hogy elhunyt menyasszonya, Bibiena Mária mellette pihenhesen. Annak nem jutott hely a Pantheonban. Rafaelnek ez a háza háromszáz esztendő óta a római alkoholistáknak a javítóintézte, ezt hirdeti a palota két bejáratánál két tábla, de hogy ez a ház valamikor Rafaelé volt, azt nem hirdeti semmiféle felirás. Berlinben jöttek rá arra a gondolatra, hogy ezt a hiányt pótolni fogják, hogy a palotán művésziesen kidolgozott tábla hirdesse Rafael emlékeztet. A palota külseje egyébként keveset tartott meg Rafael korabeli állapotából. Egy erkélymaradvány mindaz, ami már Rafael életében is változatlanul megvolt. A palota három homlokzata meg még ma is az eredeti beosztást tartotta meg. A szobák közül a műterem, egy sarokszoba maradt olyan állapotban, amilyenben Rafael használta. Rafael dolgozószobája ma két részre van osztva, ezekben laknak a szerencsétlen alkoholisták.

— Az őrnagy urak. Párisban a napokban két elégáns külsejű ur szállt meg egy szállóban. Az egyik báró Elloff német őrnagynak, a másik Senor Salles v. Gardor spanyol őrnagynak írta be magát a vendéglönyvbé. Megismerkedtek egymással és többnyire katonai dolgokról beszélgettek. Egy napon a német őrnagy a rendőrségre ment és följelentést tett, hogy táskájából négyezer frankot elloptak. Legnagyobb meglepetésére a rendőrségen találta spanyol kollégáját is, aki szintén jelentést tett, hogy őt is meglopták a szállóban. A rendőrtisztviselő nagyon különösnnek találta ezt a kettős lopást és keresztikérdéseivel annyira zavarba hozta a két őrnagyot, hogy végre is bevallották, hogy egymást lopták meg. A rendőrség nyomozni kezdett és rájött, hogy báró Elloff ur osztrák, Senor Salles v. Gardor pedig levantei kalandor. Mind a kettőjüket letartóztatták.

— Templomszentelés. Gróf Andrássy Géza Párón Zemplényben 100.000 korona költséggel remek templomot építtetett. A gótikus stílusban épült templom üvegtüskés ablakait a gróf és gyermekei készítették, az orgonát pedig a nép filéireből rendelék meg. A templom felszentelése nagy ünnepség mellett vasárnap ment végre. A szertartást Bábics kassai püspök helyett Fodor József kanonok végezte Huszem Károly esperes-piébánossal.

— Egy új árvaház. A budapesti új izraelita fiu-árvaház ünnepélyes megnyitása 16-ikán lesz. Széll Kálmán miniszterelnök és Wlassics Gyula oktatásügyi miniszter megígérték, hogy ha csak lehet, megjelennek az ünnepségen.



— **Kinos eset.** Zajos jelenet játszódott le ma délután a Haris-bazár épületében. Ott az első emeleten van ékszerészüzlet *Grünberger* Simonnak, akit sokan ismernek a fővárosban. Pár héttel ezelőtt beállított hozzá egy kőműshaszerregbeli katonatiszt és két kazetta ezüst evőeszközt adott át neki javítás végett. Az illető katonatiszt a napokban felment *Grünberger* üzletébe, de akkor nem volt megelégedve a javításokkal, amelyeket 106 forintban alkudott ki s amelyekre 30 forint foglalat is adott és felszólította az ékszerészt, hogy a hibákat javítsa ki. *Grünberger* eleget tett a felszólításnak és — mint ő maga állítja — a katonatiszt kívánságának megfelelőleg — rendbe hozta az ezüstműveket — értesítette is erről még a mult szombatán a katonatisztet. Az illető katonatiszt csak ma délután ment fel a Haris-bazár első emeletén lévő ékszerészüzletbe, hogy átvegye az ezüstműveket. *Grünberger* ékszerész a legnagyobb szolgálatkészséggel adta elő a két kazettát s meg is jegyezte, hogy a javítás sikerült. A katonatiszt előszólította a folyosón várakozó szolgálóját, hogy a kazettákat vigye ki s ebből kifolyólag differenciák támadtak közte és az ékszerész között. A szóváltásnak aztán sajnálatos következménye lett. A katonatiszt ugyanis kardot rántott és *Grünberger*nek megsebezte a jobb karját. Ebben a pillanatban odaugrott az ékszerész felesége, akit a férjének szánt kardvágás az ujjain ért. A dologból természetesen nagy esetepató támadt, az élénk forgalmu Haris-bazár közönségét összehűsítette. A sajnálatos eset után — ugy értesülünk — a katonatiszt is és *Grünberger* ékszerész is a főkapitánysághoz hajtattott s az ellenfelek ott kölcsönösen feljelentést tettek egymás ellen.

— **Építészek értekezlete.** Vagy negyven építész gyűlt egybe ma este a Drechsler-féle emeleti teremben, hogy a tervezett középítkezések dolgában állást foglaljanak. Az értekezletet *Jakab Dezso* nyitotta meg, vázolván az összeívetel célját. A jelen voltak *Alpár Ignác*ot választották elnöké és *Komor Marcell*t jegyzővé. *Alpár Ignác* vezette be a felszólalások sorát. Helyesli a mozgalmat, annál is inkább, miután az idegen építészek inváziója még a mai siralmas viszonyok közt is kísért. A Budapesten építendő Nemzeti Színházra vonatkozólag állítolag ma küldöttek terveket a bécsi *Fellner* és *Helmer* építészek. *Körösi Albert* indítványozza, küldjön ki az értekezlet tíz-tagu bizottságot, amely lehetőleg minden magyar építész támogatásával a kormány elé járuljon. Igen helyes, ha tekintélyes építészekkel váltívetve folytatják a mozgalmat és ha semmiféle személyi érdeket nem sértenek. *Jakab Dezso* kéri, hogy nem lehet minden alkalommal a Magyar Mérnök- és Építész Egyesület segítségét igényelni; az egyesület igen sok jót tett már és érti, ha ez esetben nem exponálhatja magát, mint ahogy legutóbb nem talál meghallgatásra a kormányánál. Kérni kell tehát, hogy minden oly középület terveit, amelynek költségvetése 300.000 koronát meghalad, nyilvános tervpályát után szerezzék be a kormány. *Alpár* helyesli a mozgalmat, de eszelekedjenek az egybegyűltek úgy, mint a mérnök- és építész-egylet tagjai és hívassanak össze mielőbb rendkívüli közgyűlést. Többek hozzájárulása után az értekezlet el fogadta *Alpár* indítványát és a további teendők elintézésére *Alpár*, *Komor* és *Körösi* építészektől álló bizottságot küldött ki.

— **A gyűjtő felhalálása.** Amikor legutóbb kegyeletos hangok emelkedtek a kerepesi temető megbolygatott sírjai miatt megomlotték a lapok, hogy e sírok egyikében talált örök pihenőt *Irimi József* is, a híres vegyész, a gyűjtő felhalálója. *Debrecentől* arra hírvák fel most a figyelmet, hogy ebben a közlésben tévedés van. A gyűjtő felhalálója nem *Irimi József*, *Petőfi* híres kortársa, hanem *Irimi János*, aki csakugyan vegyész volt, de *Debrecenten* élt, s ott is találta fel a gyűjtőt. Utóbb abbahagyta a vegyészeti művelését, egy *Debrecenti* malom tisztviselője lett s néhány esztendővel ezelőtt halt meg *Debrecenten*, ahol a *Kossuth-utcai* temetőben temették el.

— **Newyorki házasság.** A newyorki társaságban egy szenzációs házasságról beszélnek. *Morosini*, newyorki milliomos fia és *miss Mary Caroline Washington-Bond*, az Egyesült Államok nagy Washington-jának a dédnőkéja esküdtek egymásnak örök hűséget. De a dolognak előzményei vannak. Az öreg *Morosini* vallási tekintetből nem akart beleegyezni a házasságba, a menyasszony ugyanis protestáns vallású. Mikor aztán a fiatalok látták, hogy az öreg *Morosini* nem enged, egy szép napon a *Washington-lány* eltűnt hazulról, s anyjának levelet hagyott, hogy egybekel szerelmesével. A fiatal pár meg is esküdt s a *Madison-avenue* egy előkelő boardinghouse-ában vetek szállást. A *Morosini-család*ban ez egyébként nem az első romantikus házasság.

Tizenhat esztendővel ezelőtt egy *Morosini-lány* megszökött az apja kocsisával és meg is esküdt vele, később azonban klastromba vonult, az ura pedig a mázolói pályára lépett.

— **Kalmár Piroska hálósobája.** Mindössze az történt vele, hogy elégett. Míg a gazda a Royalban társas-vacsorázott a Vigszinház hőlgyei és urai között, odahaza fölfordult nemesen a ház rendje, hanem a gyertyatartó is az égő gyertyával s meggyújtotta a függőnyt. Innen aztán gyorsan tovább harapózott a tűz s rém sok holmi elégett. Egy esomó drága kalap, meg szinpadi kosztüm. Toilettek, sok fehérnemű, összepattogtak a tükrök a tűzben s mire a hálósoba lakója hazaszaladt a Royalból, kormos, füstös pocsolya fogadta akközött a négy fal között, amiben a hálósobáját hagyta otthon. Sok kárt tett a tűz, de persze még többet a jóakarát, amely az oltásban bizonyult tulságosnak. Amit megkíméltek a lán-gok, azt tönkretette a víz. — Mindez idáig gyakori történet. Megeisik mindennap s legfőbb egy *szobai-tűz* című újdonságra való anyag van benne. Ezután következik azonban a dolognak igazán kedves része, amiből el se jutottunk volna az elégett hálósoba nélkül. A vigszinházai a Royalban hamarosan értesültek arról a tűzvészről, amely a Csáky-utcában pusztított s a színház legírissabb s legöltötebb tagjainak, *Csillag Teréz*nek az indítványára elhatározták, hogy új hálósobát vesznek *Kalmár Piroskának*. A társas-vacsorázásból ne legyen kára senkinek s legkevésbé *Kalmár Piroskának*, aki azok közé a kevesek közé tartozik, aki mindenkivel egyformán békeséges jó pajtás. Az új hálósoba költségei egy hangversenyből fognak kikerülni. Hogy mi a program, azt még nem tudjuk, de mindenesetre az esethez méltó kedves-ség lesz az is. Publikumról pedig gondoskodik az a körülmény, hogy egy: — szegény, leégett színházról fölépítéséről van szó.

— **Magyarország orvosaihoz.** *Dr. Hajós Sándor*, letenyei járásorvos, ma *Magyarország orvosaihoz* címen közleményt küldött be hozzánk, melyből a következőket adjuk közre:

A napokban több hír ap az a közleményt hozta, hogy engem hivatalomból elmozdítottak, sőt kuruzslással, gyilkossággal és sariatlansággal vádoltak. Igazolásomra csak azt hozom föl hogy járásomban tizenkét év óta működöm s igaz, hogy a külső közsegekben lakó betegeknek irtam receptet, a nélkül hogy láttam volna őket s ámbár igaz az is, hogy személyes gyűlölködés folytán ezért bevádoltva lettem és hivatalvesztésre ítéltettem. E határozat ellen azonban felelbe-zést nyújtottam be a belügyminisztériumban s e helyről várom ügyem elbírást. Az igazságos emberek véleményének felülreését kérem mindaddig, míg az ügy befejezést nem nyer.

— **Halálzás.** Nagy katonai pompával temették el ma délután három órakor *Török Ferenc* nyugalmazott tábornagyot, a csendőrség első felügyelőjét. A lovas-utcai gránázház elé kivonult a 86. gyalogezred két zászlója, a 4-ik hadtest tízezered két iitege és a 16. huszár-ezred két százada; a csapatok fölött *Gaudernak József* vezérőrnagy parancsnokolt. Megjelent a végtesztesség *Lobkovits Rudol* herceg hadtestparancsnok, *Rohonczy György* altábornagy társparancsnok, *Jablánczy Sándor* altábornagy, a csendőrség felügyelője, *Stesser György*, a csendőrség felügyelő-helyettese, a honvédelmi minisztériumot *Gromon Dezso* államtitkár képviselte. Ott volt továbbá a budapesti helyőrség egész tábornoki kara, a katonai hatóságok fejei és képviselői, az egyes csapatok szolgálatban nem levő tisztikara teljes számban. A beszentelés után, melyet *Rostaházy Kálmán* krisztinavárosi plébános végzett, megindult az impozáns gyászménet. A Vérmehözérve a menet megállt és a kivonult csapatok dísz-sortúzet adtak, az ütég pedig valamennyi agyuját kötötte. Ezután már csak a két század huszár kísérte a menetet. A koporsó után *Jablánczy* altábornagy vezetése alatt a csendőrpáncsnokságok küldöttségei mentek. A menet a Lánchidon és Kerepesi-úton keresztül a kerepesi-temetőbe ment, ahol az elhunytat a Deák-Mauzóleum közelében levő díszsírhelyen tették örök nyugalomra.

Hétlőn reggel temették *Krenedits Imre* prépostot Hatvanban. Hatvan éves volt s alig tíz éve, hogy *Horváth Mihály* öröskébe lépett, emyervén a dus jövedelmi hatvani prépostságot. Az elhunyt tőpap mint fiatal káplán került *Peitler Antal* vaci püspök udvarába s hosszabb időt töltött püspökével *Rómában* is. Mint bujái plébános előkelő szerepet vitt *Nógrád* vármegye közéletében s rendíthetetlen híve volt a szabadelvűpártnak. Nagy műveltségével, tudományával, lényes szónoki képességeivel szép jövőre volt hivatva az egyházi pályán; de a prépostsági javadalma, mely lépésé kellett volna hogy legyen a püspöki székre, már betegesen vette át s az utóbbi években teljes visszavonultságban csakis hivatalának és a tanügynek élt. Liberális elvei és *Csiky Gergely*vel való barátsága miatt (a bujái plébániához sokszor látta a dráma-költő vendégül) az utramontánok nem szerették *Krenedits*et; annál inkább becsülték őt telekezői különböző néklít mindazok, kiknek alkalmuk volt megismerni jó szívét, nemes gondolkodását s igaz magyar hazafiságát.

*Dr. Gönczy Ignác* szathmári kórházi orvos hosszabb szanvedés után elhunyt. A boldogultat akit városzerte nagybecsültek szívjóóságáért és fedd-

belten jelleméért, tegnap temették el nagy részvét mellett. Mert magyarul tudó zsidó pap nem volt a temetésén. *Rácz* ref lelkész mondta a gyászbeszédet.

*Dr. Abels* Berthold, előkelő fővárosi orvos ma éjszaka meghalt. Az elhunyt neje és két gyermeke gyászolja.

— **Murárvjev öngyilkossága.** Már fű zöldül azon a sirhalmon, amely alatt *Murárvjevnek*, a cár volt miniszterének esontjai porladnak. Amikor egy napon az a hír járta be a világot, hogy a cár hatalmas miniszter meghalt, arról sugdostak az emberek, hogy maga vetett véget életének. A hír azonban csak kőszá hír maradt, semmi autentikus szó nem hangzott el fölöle. Most azonban *Kopenhágában*, ahol a legjobban ösmerik a cári udvar titkait, nem kisebb ember, mint *Brandes György* szól erről a kérdésről. *Brandes* a *Politikében* azt írja, hogy *Oroszországban* mindenki tudja, hogy *gróf Murárvjev külügyminiszter öngyilkos módon vetett véget életének*, mert a cár nem hagyta jóvá *Angliával* szemben követelt politikáját. *Murárvjev* tehát politikai becsületességének lett áldozata. Ami nem mindennapi eset ebben a mai korban.

— **Milliárdosok borraivalót.** Egy amerikai újságírónak az az ötlete támadt, hogy megkérdezze az újvilág milliárdosait, hogy milyen nagy borraivalókat szottak osztogatni. A dolog mindenesetre érdekes volt egy körkérdés erejéig, ki ne volna kíváncsi a milliárdosok borraivalóra? A jóötletű újságíró meg is tudta néhány milliárdosnak erre vonatkozó titkait. Így *Dady Márkus* megvallotta, hogy neki egy-egy lóverseny hatszáz ezer dollár borraivalóba kerül. Emnyit osztogattak a programmosoknak, virágáruslányoknak és a pincereknek. *Astor* *Jakab*, valahányszor odahagyja a házat, száz dollárt dug a zsebébe, s az utolsó fillérig különböző jótékony célokra szétosztogatja. Minden színházi előadás, amelyen jelen van *Ötszáz dollárjába* kerül karácsonykor és újévkor pedig egy sereg napidíjast és titkárt kell fogadnia, hogy azt a sok kéregető levelet elintézhesse, amit ilyenkor hozzá írnak. A borraivalók osztogatásában azonban a jól ismert *Rockefeller* érte el a legnagyobb rekordot, aki kiszámította, hogy huszonöt ezer dollár osztogat szét éventi borraivalókban. Ő a borraivalók osztogatásában a király.

— **Bűnhődés.** Még tavaly történt, amikor *Ausztriában* a nyelvrendeletet visszavonták, a csehországi *Blatnaban* egymást érték a zavargások, s a lázongó csehek megjelzésére csendőrséget küldtek ki. A blatnaiak bizony nem igen fogadták barátságos érzéssel a csendőrséget, s mivel más módjuk nem volt a megtorlásra, azt fundálták ki, hogy nem adtak a csendőroknak szállást. A hatóság ennek ellenében báró *Hildbrand Nándor* blatnai földesurat kérte meg, hogy vagy lakatlan kastélyban, vagy úresen lévő sörgyaráiban helyezze el a csendőrséget. A báró pedig, aki egyik leglelkesebb híve a cseh nemzetiségi pártnak, kereken megtagadta a kérés teljesítését. Ezt a kis ridőrséget drágán fizette meg. Mértékadó helyen eljárását úgy tisztá, mint kamarási rangjával összeferhetetlennek találták és mind a két rangját megfosztották.

— **Gönczy kivégzése.** A marosvásárhelyi cipészeknek, a rablőgyilkos *Gönczy József*nek kivégzéséről a berlini lapok most a következő részleteket írják: *Gönczy* az utolsó pillanattig macekul tagadott, még a lelkész előtt is egyre erősitgette ártatlanságát. A kivégzés előtt való este elbucszott a feleségétől, később ennt kért, mire egy becslesteak és egy negyediter vörös bort hoztak neki. Éjszaka le sem hunyta a szemét s ezért több ízben beemnt hozzá a fogház lelkésze. Kivégzés előtt a főállamügyész felolvasta a legfelsőbb végzését és megmutatta a delikvensnek a rajta levő császári aláírást. Aztán átadták *Gönczy* a hóhérnak; a segédek megkötözték; letépték a kabátját és mellényét s raszorították a tőkére. Ebben a pillanatban lecsapott a hóhér bárdja, a vér nagy sugárban szökött fel, s a következő pillanatban már begurult a ló a tőke alatt elhelyezett egyszerű feketekoporsóba, ahová aztán a haltestet is elhelyezték. Egy órával később falragaszok adták híru a kivégzés megtörténtét.

— **Rablótámadás.** Borzalmas rablótámadásról ad hírt aradi tudósítónk. A támadásnak két áldozata van, *Tagányi Sándor* pankotai nagybirtokos és tisztartója *Jankó Mihály*. *Tagányi* ma este tisztartójával a magtárba indult, de alig nyitották föl az ajtót, a magtárban néhány izmos alak rohant rájuk és *Tagányinak* beszakították a fejét, *Jankót* pedig melibe ütötték, aztán valamennyien elszaltak. A földesur és a tisztartója súlyosan megsebesült, ápolásukra *Arádról* hívtak orvosokat. A rablótámadás híre *Arádon* nagy izgalmat okozott. *Tagányit* az egész város előkelősége ismeri, *Sukovszky* herceg leánya a felesége. A tá-



madóknak még eddig nem akadtak a nyomukra, azt megállapították, hogy a magtárba álkulesok segítségével jutottak be.

— **A pénzügyi tisztviselők** országos egyesületében folyó hó 12-ikén este 7 órakor Ágoston Gábor „Az Egyesült-Államok társadalmi és gazdasági viszonyairól” felolvasást tart.

— **Házasság.** Peisner Miksa hírlapíró eljegyezte dr. Herz József lipótvári járásorvos leányát, Karolínát.

(x) **Egyenruhák,** diszöltönyök és libériák, olasz vivőszerek igen olcsón kaphatók Tiller Mór és Társa cs. és kir. udvari szállítóknál Budapest, Váci-utca 35.

(x) **Esernyők** feltűnő olcsón Détschnéll, József-ter.

(x) **Dr. Kovács képzásfája** (csakis félhold-alaku védjeggyel valódi) 3 nap alatt minden kezét gyönyörű és tiszta varázsol. Egy tégely 60 kr. Főraktár: dr. Kovács gyógyszerháza Budapest, Gyár-utca 17. Megjelenet „Toilett-útkok” kívánatra ingyen.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Honi Ipar.** Ajánlom általános ismert, saját gyártmányú posztó bokavédőimet (gamasni). Kapható drapp, oliv, szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. Kertész Pál divatruházában, Kerepesi-ut 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nagyban is.

(x) **Közhőség, rekedtség ellen,** valamint a torok és légzési szervek működését zavaró nátha-páratlan szer Egger mellpasztillái, melyek a gyomrot nem rontják. Doboza 1 korona és 2 korona. (Próbadozoz 50 fillér.) Főraktár: Nador-gyógyszertár, Budapest, VI., Váci-körút 17.

(x) **Ragyogó karácsonyfadisz.**

Új! Football társasjáték frt 2.—.  
Halifax frt 1.50. Kertész Tódornál.

(x) **Konyhajátékburor-különlegességek** nagy választékban Fellegi Józsefnél, IV., Hajó-utca 3.

(x) **Fratelli Deisinger** küld Fiuméből vagy Triestből 4 1/2 kgr. idei termései kuba-kávét és 1/4 kgr. legfinomabb császárkeverék teát 3 frt 53 krajcárért csomagolva és bérmentve.

## Jubileum.

Budapest, december 11.

A Debreceni Izraelita Betegsegélyző és Ápoló Nőegyesület a napokban ünnepelte huszonöt éves jubileumát. Az egyesület ebből az alkalomból díszes emlékalbumot adott ki, amelybe írók, politikusok, s a társadalom más kiválóságai kisebb-nagyobb közleményeket írtak. Ime a válogatos bokrétaból néhány levél:

Nem azért írom ezen pár sort, mintha azt hinném, hogy ezáltal a debreceni izraelita nőegyesület 25 évi fennállása jubileumának örömdíszes jelentőségét emelhetem, mert ezen ünnepély jelentőségét azon jöttetek hosszu sorozata adja meg, melyeket ezen egyet 25 év alatt folytonosan gyakorolt; de írom ezen pár sort, miután arra nekem alkalom adott, azért, mert jól esik kifejezhetni az egyet multja iránt elismerésemet, jövőjét illetőleg jókívánatomat és azon bizalmamat, hogy nem fényes szavak ígéretek hangzatosításában, de a folytonos jótékonyági munkálkodásban fogja ezután is feladatát keresni és megvalósítani.

Tisza Kálmán.

A valódi szeretet nem ismer korlátokat, mert nem ismer határt.

Apponyi Albert.

Legyetek áldottak . . .

Legyetek áldottak, kegyes ifjak, vénék,  
Ha örömet adtok a gyermek szívének!  
Adtok neki vidám, gondnérküli nyarat,  
— Vadvirágos rétet, pillangót, madarat!  
Áldott a ki egy bus gyermek ajakáról  
Leveszi a sóhaj. Ha órája zárul:  
E gyermek mosolya kíséri az égbé,  
Jótékony percekért örök üdvösségbe!

Ábrányi Emil.

Az ujkor egyik uralkodó vonása a feminizmus. Eddig mi éreztük és ugyancsak mi taksáltuk is az asszony értékét. Most az asszony érzi s taksálja a maga értékét s íelbukkan a művészetben s irodalomban a tenéredék női talentum; s az élet harcainak osatatarein is megjelenik önállóan az öntudatra ébredő nő. Az emberiség feléről — szebbik feléről — lepatlantak az évezredek jobbágyság bilinosai, a szabadság s az önérték szárnyat ad az asszonyokéknak. Ezen a szárnyán hadd emelkedjék fel az ideálok tiszta levegőjébe s vonzó erejével hadd csábítson minket is magrá után abba a verőfényes magasságba. Bizony reánk fér.

Vészi József.

Mindig azt hallottam, hogy a hölgyek születésnapjuk 25-ik fordulóját legjobban szeretik 35 éves korukban megünnélni. A debreceni zsidó nőegyesület jubiléus ünnepéből kiderül, hogy a nők is hasonlatosak a kanonokokhoz. Egyenkint fűt-fát ígérnek (már mint a kanonokok) a hitelkereső szegény nemes embernek. Mikor pedig összeülnek káptalanok, egyhangulag elutasítják a kérelmezőt. Ha a fentebbi hallomásom a nőkről alapos, akkor ime ők is, ha összeülnek káptalanok, másképpen tesznek mint egyenkint. Egy napot, egy percet sem engednek a 25-ből, hanem megünnélik naponapján. Könyvük is a dolog, mert hiszen csak az egyesület öreg, a tagjai örökké fiatalok. Az ifjúság nemes ideális tüze nem szűnik meg szívökben égni. Másokon jót tenni, boldogtalankokat boldogítani, gyászba esettet vigasztalni, örömtelennek örömet vinni: ez az ő szép, kedves, elragadó, testet, lelket megifjító vállalt foglalkozásuk.

Az Isten nem fog róluk megfelejtezni, amire szükségük is van, mert a világ berendezése olyan, hogy csak a fény mellett van árnyék, hogy igen nélkül nincsen nem, hogy a háládatlanságot nem ismeri, csak a jótevő. Egyébiránt a háládatlanságot is könnyebb testületileg elviselni, mint egyenkint, épp úgy, mint a — 25 esztendő. A debreceni zsidó nőegyesület 50 éves jubileuma alkalmával a szeretetreméltó elnökön engedelmével folytathatjuk ezt a témát.

Rákosi Jenő.

Nagyságos asszonyom! Beesés levelében szelentől szípkörköt sorokat vár tőlem albumuk számára. Nagyon sajnálom, de nem lehet. November 22-én került szíre egy bohózatom a Vigaszínházban. Összes szípkörköt ebbe raktam s készíletem nincsen. Ha netán Debrecenben és vidékén volna néhány ilyen szelentőlre, kérem, legyen szives hozzáim irányítani. Minek az Debrecenben? En jobb hasznát veszem. Engedjen meg egy kérdést: hogy van az, hogy a nőegyesület amnyit jubilálnak, a nők pedig soha? Nagyon kérem, maradjon adós a felelettel. Nehogy ellen-segíem továbbra is azt mondják: Sipulznak csak hitelezői vannak, adósa nincsenek. Kezét csókolja igaz hive

Rákosi Viktor.

## A francia tisztikar szennyese.

Budapest, december 11.

André hadügyminiszter, az erélytelen agg Galiffet utóda, persona ingratisima a klerikálisok és antisemiták előtt, akik dühös támadásokat intéznek ellene azért, hogy erélyesen bánik el a jezsuita iskolákban nevelkedett s a köztársasággal és a kormányval szemben pöffeszkedő magaviseletű tisztikkel. Legutóbb a képviselőház ülésén a klerikális gróf Aulan szóba hozta a meluni esetet s azt kérdezte a hadügyminisztertől, hogy mi okból helyezett el husz dragonyos tisztet Melunból s mi felvilágosítást adhat erről a titokzatos esetről.

A hadügyminiszter késznek nyilatkozott a feleletre s válasza katonásan nyílt volt, amennyiben egyenesen rámutatott arra, hogy a tiszteket jezsuita részről ösztökélik bizonyos demonstrációkra.

André, kit őszinteségéért a többség viharosan megjeljenzett, a következőket mondta:

— Nagyon örülök, hogy alkalmam van nyilatkozni erről a titokzatos esetről, amint gróf Aulan nevezi. (Közbekiáltás: Sok titokzatosság van önöknél!) Hivatalba lépésem óta . . . (Közbekiáltás jobbról: „Na, szép dolgokat művelt!” A republikánusok tapsolnak. Hosszas zaj.) Hivatalba lépésem óta bajok keletkeztek a 18. dragonyos ezredben, melyeket az ezred tisztjei okoztak. Egy tiszt nélkül vett egy elvált asszonyt. . . (Közbekiáltások jobbról: Rosszul tette!) s csak polgári uton esküdött meg vele. A tisztek ennél fogva állást foglaltak bajtársukkal szemben, akin az a szerencsétlenség esett meg, hogy elvált asszonyt vett nőül. (Derűtség.) A tisztek eljárásánál fogva ki kellett jelentenem, hogy senkinek sincs joga felzendülni a köztársaságnak egy alap-törvénye ellen. (Zajos, hosszas tetszés. Taps balról. Ellenmondás jobbról.)

A hadügyminiszter aztán elmondja, hogy előbb csak három tisztet helyezett át az ezredből. De csak annál sürűbbek lettek az ottmaradt tiszték panaszaí ama bánásmód miatt, amelyben őket más tiszték részesítették, amiért barátságosan viselték magukat az illető hadnagygyal szemben. De a dolog még ennyiben sem maradt. Tüntettek a hadügyminiszter intézkedései ellen. Valóságos vesztegárt állítottak az illető tiszték ellen más tiszték. Voltak párbajok is. E párbajoknak végét kellett vetnem, de ki kell jelentenem, hogy a párbajok mégis sokkal különbek, mint a vesztegárban nyilatkozó gyávaság! (Viharos tetszés balról; zugás jobbról.)

— Igenis, — folytatja emelt hangon a hadügyminiszter, — a vesztegár szervezése gyáva eszköz és jól tudjuk, hogy micsoda intézkedésekben tanultak azok az urak ilyen erkölcsöket. (Viharos tetszés „a jezsuitáknál!” Percekig tartó éljenzés balról; dühös kifakadások jobbról.)

Aulan azzal felel vissza, hogy sok eset volt már rá, hogy tiszték elvált asszonyokat vettek nőül, a nélkül, hogy a dolognak ilyen következményei lettek

volna. Ha ezután az ezred hölgyei (Derűtség.) a hadnagy nejét nem akarták betogadni, annak egyéb okának kellett lennie. (Zaj.) André tábornok klerikalizmusról panaszkodik, pedig ő, a hadügyminiszter, a szabadkőművesek eszköze. Ő csak altízte egy páholybeli főbellevalójának, aki ott parancsol s aki nem más, mint Martin százados. (Ellenmondás balról.)

A kormányparti Pastre erre a kérdésnek interpellációvá vasl atváltoztatását kívánja s a következő határozati javaslatot indítványozza: „A ház helyesli a kormány erélyvel teljes nyilatkozatait és cselekedeteit és áttér a napirendre.”

Hruzy gratulál André hadügyminiszternek az erélyességéhez s vesztegárának mondja, ha a klerikális kérdést beviszik a hadseregbe.

Lazics az antisemita főharcos, természetesen nem hiányozhatott a vitából s megtámadta a hadügyminisztert, mint aki nem találta meg a kellő eszközöket arra, hogy a hadseregben helyreállítsa a fegyelmet. Minden tisztnek jogában áll, elvált asszonyt nőül venni, de a miniszternek nincs jogában a fegyvel helyreállításának érve alatt behatolni a magán-és családi életbe. (Tetszés jobbról.) Arra a vesztegárára a meluni tiszték fel voltak jogosítva. A hadügyminiszter azzal is igazságtalanságot követett el, hogy Fontainebleauban Gillot százados elítélte és ellenfelet, Coblentz százados nem.

Most André hadügyminiszter kérdezte, hogyan lehet egy ilyen kényes kérdésnek a részleteibe bele-menni. (Közbekiáltás: „Vájunk el!” Derűtség.) Tisztelni kell annak a hadnagynak a házi titzhelyét is, aki az elvált asszonyt nőül vette. Azután a baloldal tetszésnyilvánításaitól és a jobboldal dühös kifakadásaitól kísérvé, igazolta Gillot százados megbüntetését.

Gillot ugyanis egy Coblentzhez intézett sértő levelében bírálta a hadügyminiszternek egy intézkedését. Coblentz kihivatta Gillot százados s párbajban meg is sebesítette. Gillot, ha sebétől felépül, harminc napi fogságot fog leltni Orléansban.

A pikáns vita vége, mint távirataink jelentették, az volt, hogy a képviselőház 301 szavazattal 224 ellenében bizalmat és elismerést szavazott a kormánynak.

## A Budapesti Napló Naptára.

Pazar pompával kiállított, gazdag tartalmu naptárt küld karácsonyi ajándéku a Budapesti Napló minden előfizetőjének. Egy csekély részlete ez a mi halánknak azért a páratlan szeretetért és ragaszkodásért, amelylyel a Budapesti Napló közönsége munkásságunkat kíséri. Gyakorlati értékű és egyuttal szórakoztató a

## Budapesti Napló Naptára,

amelynek előkelő tartalmát a Budapesti Napló belső dolgozó társain kívül más neves írók és költők gazdagították. A gazdag belletrisztikai rész után az év krónikája van írásban és képen. Ennyit árulunk el egyelőre a közönségünk számára tartogatott meglepetésből.

## A Budapesti Napló Naptára

karácsony hetében mindenütt ott lesz már, ahol a Budapesti Napló naponkinti vendég. Kiadóhivatalunk két hét múlva már megkezd a Naptár szétküldését. Hiszszük, hogy közönségünk éppen olyan szeretettel fogadja ajándékunkat, mint amilyen szeretettel mi elkészítettük és amilyen örömmel mi ünnepi asztalára teszszük.

## A Budapesti Napló Naptára

nem kerül könyvtárai forgalomba, kiadóhivatalunk azonban megküldi azoknak is, akik most lépnek előfizetőink sorába. A Naptárt bérmentve kapják meg előfizetőink és a szétküldés sorrendjét — az egyes vasuti vonalak szerint — napról-napra jelezni fogjuk.



## SZÍNHÁZ, ZENE.

## Uj Nemzeti Színház.

Budapest, december 11.

Befejezett dolog immár, hogy másfél év múlva új Nemzeti Színházat kapunk. Széll Kálmán — mint az alább közölt tudósításból kitűnik — már döntött ebben a kérdésben. És ez a döntés a lehető legszerencsésebb. Sőt nekünk más döntés még fényesebb tervek alapján sem lett volna rokonszenves.

Nézetünk — és legbensőbb óhajtatásunk — az volt elejétől kezdve, hogy az új Nemzeti Színház azon a helyen épüljön föl, ahol a régi Nemzeti Színházat a nemzet áldozatkészsége újjáéleszté, téglánként rakta össze hatvanhárom évvel ezelőtt.

Ez a régi épület valóságos gyökereket vert a Kerepesi-ut földjébe és ott nőtt, ott virágzott, mint egy hatalmas élő fa, nagy idők, nagy tradíciók levegőjében, fészkeül a drámai művészetnek és a hazafiságnak, mely az elnyomatás szomorú, hosszú napjaiban itt dicsőítette a multat és itt lelkesedett a szebb jövőért.

Ebből a földből, a fájdalom, örömteljes hagyományok szent talajából nem lett volna szabad kiszakítani a Nemzeti Színházat még akkor sem, ha a főváros az új Nemzeti Színház felépítésére Budapestnek valamelyik szép pontján ingyenes telket ajánlott volna föl.

Kiváló örömeinkre szolgál, hogy óhajtatásunk beteljesedett. A Nemzeti Színházat újjáépítik, de a színház megmarad a régi helyén, hogy multjának a dicsőségét összekösse a jövő virágzásával.

De nemcsak a hagyomány szempontjából szerencsés ez a megoldás. Az a pont, ahol a Nemzeti Színház áll, ma Budapestnek egyik hatalmas centruma. Az esküterti lid elkészülésével a központi pályaudvartól az új hidig futó széles vonal Budapest legszebb bulevardja lesz és az új Nemzeti Színház a maga fényesebb, kiemelkedőbb homlokzatával valóságos dominálni fogja a világi városi forgalomnak ezt a zajos, lüktető élettől pezsgő terepét. Se az Erzsébet-tér — amit az intendáns favorizált — se a Kálmán-térnek az a sarka, aminél később volt azok városi körökben, nem adott volna szebb és alkalmasabb milőt az új Nemzeti Színháznak.

Nem renoválásról, hanem teljes újjáépítésről van szó a színház-építészeti mai fejlettsége alapján. Ez helyes, mert a Nemzeti Színháznak se a színpadja, se a nézőtere nem volt már megfelelő állapotban. A régi, primitív színpadon kinlódás minden nagyobb és fényesebb scenikai hatásokat követelő darabnak a rendezése, kiállítása; a szük nézőtér pedig lehetlenné teszi, hogy kihasználhassák egy-egy szenzációs sikerű műnek a jövődelmezőségét. Mellékhelyiségek dolgában egyenesen kétségbeesztő az ottani állapotok. A közönség légvonalas, hideg folyosón rakja le a felöltőt és előadás után negyedóra-számra ácsorog, míg a garderobenak nevezett dűtyikban hozzájut a kabátjához. Társalgó-terem nincs. Buffet-je sincs. Az a helyiség, ahol a cukorkákat árulják, két nyitott ajtó közt fekszik és olyan szűk, hogy tizenkét emberrel már zűfűlőg tele van.

A régi, többször renovált, toldott-foldott épület helyett új és modern színházat kapunk, ahol nemcsak a közönség jut megfelelő kényelemhez, hanem a színészek is megkapják a maguk célszerű próbatermeit; ahol lesz könyvtár, társalgó-terem és lesznek esinos, tágas öltöző-szobák a mostani fülledt levegőjű, ólomfedeles kintő kamarák helyén.

Annak, hogy az új színház homlokzata szabad pompával nézzen ki a Kerepesi-ut és a Múzeum-körtág tágas szögletére, mindnyájan barátjai volnánk, első sorban kétségkívül Széll Kálmán miniszterelnök, aki annyiszor adta jelét kitűnő esztétikai érzékének.

De itt erős financiai akadályok merülnek föl és ezeket az akadályokat a mostani súlyos pénzvészonyok közt esztétikai szempontok nem győzhetik le. A Nemzeti Színház nagy bérházat kellene áldozatul dobni és ez annyit jelent, hogy félmillió forint tőke veszne kárba és ennek a kamatjaival lenne szegényebb az új Nemzeti Színház.

A kedvezőbb fekvés hiányáért adjon kárpótást a homlokzat szépsége és az új színház egész formája. Kivülről nemes diszt, belülről csint és célszerűséget várunk attól, aki az új Nemzeti Színházat a régi hely dicsőségére és új diadalok befogadására fölfogja építeni.

A. E.

A Nemzeti Színház újjáépítéséről a következő tudósításunk számol be:

Abból az alkalomból, hogy az intendáns jelentést tett a belügyminiszternek a felől, hogy az idén már nem lehetséges a Nemzeti Színházban a villamos világítás berendezését elhelyezni, Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter, tudatta a ma érkezett leiratában a székesfővárosi hatóságával, hogy hozzá-

járul ahhoz, hogy az ideai színi-évszak befejeztéig a mostani állapotok maradjanak meg; csak azt kívánja, hogy a zenekari helyiségen keresztülvetett kivárákat hozzák olyan állapotba, hogy azokat veszedelem esetén a közönség használhassa.

Mint ahogy pedig a Nemzeti Színház épülete olyan állapotban van, hogy a rendeltetésének sem művészeti, sem életbiztonsági szempontból nem felel meg, a belügyminiszter az újjáépítést elődázhatatlannak tartja.

De mert a székesfővárosi közgyűlése olyan értelmű határozatot hozott, hogy ez idő szerint telket nem adhat a színház áthelyezésére, — a belügyminiszter hozzájárul ahhoz, hogy a színház a régi helyen épüljön föl, a bérházak meghagyásával, amelyeknek a jövődelmélt a színházi országos alap nem nélkülözhető.

Amár, így szól a belügyminiszteri leirat, a színház, a bérházak közé szorítva, gazdag architektonikus ki-képzést nem nyerhet, mégis az előirányzott három millió korona költséggel akképp lesz újjáépíthető, hogy a művészet méltó esernokot nyer.

A fővárosi telekadományozása ekként tárgyalnánk válik, — de elvárja a belügyminiszter hogy a főváros ezt a kulturális célt pénzübeli hozzájárulással fogja támogatni.

Kijelenti végül a miniszter, hogy az újjáépítéshez a most fölöttéig évszak befejezte után azonnal hozzáfognak.

A fővárosi hatóságát fölhívja a miniszter, hogy az idevonatkozó határozatát vele minél előbb közölje.

Illetékes forrásból jelemti a *Politikai Értesítő*: Az új Nemzeti Színház építésére vonatkozólag megjelent híriapi közleményekkel kapcsolatban, a következőket jelenthetjük: Az új Nemzeti Színház építésére s az építkezős tartamára vonatkozólag s különösen arra a kérdésre nézve, hol fog a Nemzeti Színház személyzete az építés alatt játszani, még végleges diszpozíciók nem történtek. Illetékes helyeken ez idő szerint abban állapodtak meg, hogy az Operaházban fog a Nemzeti Színház játszani, ha ugyan a beérkezett különböző ajánlatok egyike vagy másika mellett nem fognak dönteni, amelyek a Nemzeti Színház-nak egy más alkalmas épületben, vagy helyiségben kívánunk ideiglenes otthont teremteni. Ertesülésünk szerint ebben az irányban több ajánlat érkezett s azok még megfontolás tárgyát fogják képezni. Az új Nemzeti Színház szempontjából jelentékeny kérdés az, mennyivel fog a főváros a költségekhez hozzájárulni s ennek az átmeneti állapotra is hatása lesz.

A *Politikai Értesítő*-nek azt az értesülését azzal egészítjük ki, hogy azok közt az ajánlatok közt, amelyekről a fentebbi közlés szól, van a *Somossy-Mulató* igazgatóságáé is.

**Operaház.** Ma este az Operaházban Hunyady László került színe, a címszerepben *Broulik* Ferenczel, aki énekével és játékaival egyaránt nagy örömet okozott a modorosság barátainak. *Gara* Mariát *Bianchi* asszony énekelte, mint vendég, aki csodás koloratúrjával különösen az áriában excéllált. Az est lényepontja *F. Pevny* asszony *Szilágyi* Erzsébetje volt, akinek gazdag galériájában ez a nagyszerű alakítása a legfőkétebb. Ebben a szerepben sok alkalma nyílik, hogy terjedelmes hangjának és finom énekművészetének előkelő kvalitásait ragyogtassa. Az ő felsejű, fejbangái, piánója és crescendója olyan tökéletes szubtilitások, amelyek *Pevny* asszonyt a legelőkelőbb színpadokon is a legelső sorába emelnék. Hatalmas sikere volt és különösen a grandiózusan előadott *Lagrange*-ária után percekig zuggott föl a tapsvihar. *Ney* Dávid metóság *Gara* nádora. *Szendrói* erőteljes *Cillei* Ulrikja és *Kertész*, mint király jelesül egészítették ki az ensemblet. Külön dicsőretet érdemel a kórus precíz és összevágó énekéért. (G.)

**Sorma Ágnes a Vígsházban.** *Sorma* Ágnes asszony nagyérdékű vígsházai vendégszerelése, amelyről mai színházi rovatunkban már adtunk hírt, mint értesülünk, hat estére fog terjedni. Az illusztrált berlini művésznő a következő darabokban fog fellépni: *Nóra*, *A vasgyáros*, *Váljunk el*, *Az elsőlyedő harang* (Dij versunkeno *Gloocke*), *Johannsfewer* (*Sudermann* új drámája), *Jefta leánya*, *Szeretkezés* (*Liebelel*). Az utóbbi két darab egyazon az estén fog színe kerülni. A művésznő ezekben a darabokban a legértékesebb szerepeiben mutatkozik be a budapesti közönségnek. A német eszárú kedvelt drámai művésznőnek vendégszerelése iránt érthető érdeklődés mutatkozik a színházi közönség minden körében.

**A Nemzeti Színház főpróbája.** A Nemzeti Színház december 14-én, csütörtökön, délelőtt tartja meg a *Troilus* és *Kresszida* főpróbáját. Az igazgatóság tekintettel a darab hosszúságára, 11 óra helyett kivételesen tíz órára tette a főprba kezdetét. Ugyanebből az okból a *Troilus* és *Kresszida* előadása félnyolc helyett hét órákor fognak kezdődni. A darab, amely Angliát kivéve, színpadra még alig került, ugy a be-

tanulás, mint a diszletek és jelmezek dolgában, teljesen készen várja a pénteki bemutatót. Az udjdság iránt városszerte oly rendkívüli az érdeklődés, hogy nemcsak a bemutatóra, a következő előadásokra is sokatlanul nagy az előjegyzés.

**A kolozsvári Nemzeti Színház új igazgatója.** A kolozsvári Nemzeti Színház sorsa elődlt: *Megyeri* Dezső, a Népszínház főrendezője kapta meg a színház bérletét és ma délben már alá is írta a belügyminisztériumban a szerződést. *Megyeri* Dezső volt már egy ízben igazgatója a kolozsvári Nemzeti Színháznak s úgy ott, mint később a Vígsházban és a Népszínházban biztos tanujelét adta jeles képzettségének és szakértelmének. Reméljük, hogy az új igazgató nem fogja megbolygatni azt a szép művészi összhangot, amely a kolozsvári Nemzeti Színház személyzetét eddig összetartotta s egész ambíciójával arra fog törekedni, hogy a társulat szervezetének épségbentartásával a kolozsvári Nemzeti Színház eddigi jó hírnevét még fokozza.

A színházi belételeire vonatkozó szerződés lényeges tartalma, mint biztos forrásból értesülünk, a következő: Az intendánsi állás végleges megszüntetettik s helyébe egy ötagu szinügyi bizottság lép, amelybe két tagot *Kolozsvár* városa választ, kettőt pedig a kormány nevében a főispán nevez ki. A bizottság elnöke a főispán maga. Ez a bizottság azonban csak arra lesz hivatva, hogy érintkezési kapcsolatot létesítsen a közönség és a színház vezetősége közt, imperatív hatásköre azonban nem lesz. A szerződés négy esztendőre szól, de olyképpen, hogy ez idő kombinálva van a felépítendő új kolozsvári Nemzeti Színház megnyitásával. Az új színház megnyitása ugyanis 1902. október, vagy november havára van terve véve, s a szerződés két évi időre feltétlenül biztosítja *Megyeri*nek az új színházat. A monynyben tehát az új színház a terve vett időre el nem készülne, ez a két év attól az időponttól fogva számít, amelyben *Megyeri* az új színházat tényleg átveszi. A szerződés még arra kötelezi az új igazgatót, hogy olyan társulatot szervezzen, amelynek személyi budgetje havonként nyolcezer forint, vagyis elsőrangú társulat tartására kötelezi. *Megyeri* már 1901. április 4-ikén, virágvasárnapkor, kezdte meg működését a kolozsvári Nemzeti Színházban.

**Gross Károly halála.** *Hamburgból* jelentik, hogy a budapesti színházi körökben is ismeretes *Gross* Károly, a hamburgi *Deutsches Theater* rendezője, ott ma széthűdés következtében meghalt. — *Gross* Károly, mint német színész kezdte pályáját és éveken át kedvező kómikusa volt *Pozsony* német közönségének, majd a bécsi *Carl-Theater*ben volt rendezője. Negyven éves korában fölhagyott a színészetrel és miután rövid ideig mint zurnaliszta működött, báró *Mundy* mellé került, mint a bécsi önkéntes mentő-társaság első titkára. Itt ismerkedett meg gróf *Esterházy* Miklóssal, aki tatal színházához dramaturgnak szerződött, ahol mecenásia haláláig maradt. Ez alatt az idő alatt több német bohózatot és apróságot írt a tatal színház számára, — igénytelen apróságokat, amelyek csak egy este számára készültek. Irodalmi kvalitások azonban talánuk *Arden* *Enokjában*, amelyet *Raimann* Rezső zenésített meg és amelynek címszerepe *Takács* Mihály remek alakítása volt, — továbbá *Corvin Mátyas* szövegkönyvében, amelyet *Frotler* Károly zenésített meg. Ez utóbbi szintén a *Magyar királyi Operaházban* került színe. Mikor gróf *Esterházy* Miklós halálával a tatal színház kapui bezárultak, *Gross* Károly a budapesti Uránia-színházban kapott rendezői állást és a mikor báró *Berger* Alfréd tavaly színházát *Hamburgban* megnyitotta, régi barátját, *Gross* Károlyt rendezőnek hívta meg. *Hamburgban* érte ma utol a hirtelen halál.

**Az Operaházban** holnap, szerdán *A hugonot-tákt* adják elő. A főbb szerepekben közreműködnek: *Vasquez* grófné, *Kobler* Elza, *Pálócyné*, *Alberti* Werner, *Szendrói*, *Várady*, *Beck*, *Valois* Margit szerepét *Kobler* Elza éneki, aki mint szerződött tag ez alkalommal lép fel először. Uj szerepekben mutatkoznak be *Pálócyné* és *Déri*, az előbbi Urbain apródot, az utóbbi *Bois Rosét* éneki.

**A Vígsházban** ma délelőtt megértották a *Feleségem nem sikkes* című vigjáték főpróbáját. A *Busnach* és *Debrit*-féle darab, amelynek szép sikert jósolnak, holnap, szerdán kerül bemutatásra.

**A második Rosenthal-hangverseny.** *Rosenthal*, a zongora Paganinije, aki tegnap első hangversenyén szenzációs hatást keltett, hoinapután (csütörtökön dec. 13-án) a *Vigadó* nagytermében második hangversenyt tartja meg és pedig a *Vörösmarty-szoborbizottság* hozzájárulásával, a *Vörösmarty-szobor alap javára*. A rendkívül érdekes műsor a következő: *Beethoven*. Sonata 111. mű. C-moll. (Maestoso ed allegro con brio ed appassionato arietta con variazione.) *Schumann*. Etudes symphoniques. *Couperin*. La tendre *Nanette*. *Scarlati*. Sonata. *Chopin*. *Berceuse*. *Barcarolle*. *Valse* 42. mű. *Chant polonaise*. *Schytte* L. *Valse* *Nobis*. *Poldini* E. *Marionetta*. *Liszt*. A portici néma-fantázia. *Jegyek* *Bárd Ferenc* és *testvére* zeneműkereskedésében (Kössuth Lajos-utca 4. és *Andrássy*-ut 42. szám alatt) kaphatók.



**\*\* Elutasított német szüntársulat.** A berlini *Secessio-Bühne* társulata, amely egy ízben már vendégszerepelt Budapesten, mint annak idejében megemlékeztünk róla, a kérelemmel fordult *Rudnay Béla* főkapitányhoz, hogy a *Somossy-Mulatóban* december 17-ikén és 23-ikán előadásokat tarthasson. A főkapitány ezt a kérést elutasította és határozatának megokolásában hivatkozott a 7445/97. számú rendelet 21. §-ára, amely szerint a mulató már kimerítette az engedélyezhető színelőadások számát. A főkapitányi végzést *Martin Pál*, a *Secessio-Bühne* igazgatója, megfeleltette a belügyminiszterhez, aki azonban december 7-ikén kelt 127.116/Vc. számú leiratával helybenhagyta *Rudnay Béla* főkapitány határozatát.

**\*\* Hangverseny.** A *budai zenekör* tegnapi este rendezte *Eisvogel* Ferenc karmester vezetésével a huszadik hangversenyt, amelyen a kitűnően iskolázott női- és férfi-karon kívül *Gross Adél*, az országos zeneakadémia opera tanszakának kiváló tehetségű növendéke, *Gedenk József*, a boszniai gyalogezred karmestere és *Hoppe Rezső* tanár működteték közre. A vegyes kar két tetszéssel fogadott száma után *Gross Adél* énekelte Massé „Csalogány dalát” és a „Hugenották” apród-áriáját. A bájos megjelenésű ifjú művész nő énekét a közönség viharos tetszéssel fogadta.

**\*\* Schratt asszony tervel.** A *Schratt* asszony ügyében jól értesült *Neues Wiener Tagblatt*, azzal a hírrel szemben, hogy a művészről legközelebb a *Burg-színház* disztagijává nevezik ki, azt az értesülést közli, hogy a művésznővel folytatott tárgyalások közben kombinációba volt ugyanez véve, de *Schratt* asszonynak nincs szándékában magát bármely színházhoz lekötöni. A művész nő színpadi működése tekintetében semmiféle végleges megállapodásra még nem jutott.

**\*\* Jubiláris előadás az Uránában.** Nagy érdeklődés közepett, estéről-estére előkelő közönség jelenlétében, *Pekár Gyula* nagyszerű darabja, a *XIX. század* eljuttat a tizedik előadásához. Ez az előadás holnap, szerdán lesz s az Uránia igazgatósága ünneppé öhajtatni tenni, meghívta a szerzőt, hogy maga mutassa be művét. *Pekár Gyula* holnap fel is olvassa a *XIX. századot*.

**\*\* A Hugenották a Telefon Hírmondóban.** A M. Kir. Operaházban ma este *Meyerbeer* nagy operája a *Hugenották* kerül színpadra. Az előadás a *Telefon Hírmondó* összes állomásain keresztül is hallható lesz. Az operai átvitel, melyek hivatva vannak a Hírmondó előfizetőinek esti kellemes szórakozásul szolgálni, oly tökéletesek, hogy a legfinomabb művészek is tisztán, élvezhetően hallhatók. Az Operaház előadásának közvetítése után a rendes esti felolvasás következik, melynek keretében a legújabb hírek olvastatnak fel, azután pedig még 11 óráig *Zöldi Marcinak*, az Emke kávéházban játszó cigánybandájának, a muzsikája lesz hallható.

## MŰVÉSZET.

**□ Művésztelepek és szabad iskolák.** A mostani műtárlat pompás képét mutatja annak: minő becses eredménnyel jár, ha a művészek visszatérnek a karakteres, szabad természethez. Ezt a tanulságot levonta a közoktatásügyi kormány is, amely most azzal a dícséretes tervvel foglalkozik, hogy az ország több részén *művésztelepeket* állít fel és a legtöbb helyen *szabad művésziskolát* nyit, hogy idővel ezek az intézetek legyenek gócpontjai a művészeti oktatásnak. A terv kitűnő, s sürögösen várjuk a kivitelét. Nagyon böles dolog a művészeknek alkalmat adni arra, hogy magyar vidékekre kerüljenek. De talán még ennél is fontosabb a hatásaiban a szabad iskolák eszméje. A miniszter ezzel témérdek kiváló magyar talentumot ment meg attól, hogy a budapesti művészeti iskolák el ne rontsák. Valóságos művészmentés számba megy ez, amit régóta várva vár a művészet minden barátja.

## EGYESÜLETEK.

**(Az orvosgyógyesület közgyűlése.)** A budapesti királyi orvosgyógyesület tegnapi este tartotta meg a tagok nagy részvéte mellett 63-ik évi záró ülését. *Dr. Récey Imre* egyetemi sebészprofesszornak elnöki megnyitójában, mint az egyesületnek 25 éves tisztviselője bucsuzott elnöki tisztétől. *Récey* professzor és *Korányi Frigyes* tanárt is tiszteletbeli tagjává választotta az egyesület.

*Dr. Récey Imre* elnöki megnyitójában visszapillantott az egyesület 63 éves múltjára, elmondta azokat a tanulságokat, amelyeket a tudományos egyesületek tevékenységéből meríteni lehet. Végül meleg és őszinte köszönetet mondott azon bizalomért, melylyel az egyesület intézését a jelenlegi tisztikarra bízta, amelynek mandátuma ma lejár. Midőn ma az egyesület vezetéséről megváltak — így fejezte be beszédét — hálásan köszönöm a tisztelt tagtársaknak azon bizalmat, melylyel egy negyedszázad ezeótt tisztviselői állásának egyikére megválasztott és azóta minden alkalommal újra és újra kitüntetett. Tartós, örökbecsű emléküket viszem magammal e helyről tisztelt tagtársaimnak ragaszkodását és kérem a t. tagtársaimat, tarissanak meg szívükben. Leikes éjénzés hangzott fel a megnyitót után, mire *Dr. Imrédy Béla* egyet. m. tanár, az egyesület főtitkára, válaszolt az egyesület múlt évi munkásságát. *Dr. Temesváry Rezső* könyvtáros és *Dr. Fauser Árpád*

pénztárnok jelentései után megejtették a tisztújítást. *Dr. Korányi Frigyes*, az orvosi kar neszora, foglalta el a korelnöki széket, mint jegyző *Dr. Hasenföld Oszkár* működött. A választások eredménye a következő volt. Elnök: *Dr. Tauffer Vilmos*. Alelnök: *Dr. Bókay János*. Üléselnökök: *Dr. Schwartz Arthur* és *Dr. Klug Nándor*. Titkár: *Dr. Grósz Emil*. II. titkár: *Dr. Lévai Zsigmond*. Ülésjegyzők: *Dr. Ritoók Zsigmond* és *Wenhardt János*. Könyvtáros: *Dr. Temesváry Rezső*. Pénztáros: *Dr. Jurkiny Emil*. Háznagy: *Dr. Tóth Lajos*. Választmányi tagok: *Dr. Issay Arthur*, *Dr. Korányi Frigyes*, *Dr. Liebmann Mór*, *Dr. Lóv Sámuel*, *Dr. Morawesik Ernő*, *Dr. Récey Imre*, *Dr. Kéty Károly* és *Dr. Vidor Zsigmond* egyenlő szavazatot kaptak és így közöttük új szavazás lesz a jövő rendkívüli közgyűlésen. *Dr. Tauffer Vilmos* mondott köszönetet a megválasztásért. *Dr. Bókay János* ígerte, hogy a bizalomra érdemessé fogja magát tenni. Ezzel az ülés este 11 órakor véget ért.

## Nyitlér.

**MEINL GYULA**  
**KÁVÉ-BEHÓZATAL**  
**BUDAPEST**  
Kossuth Lajos ufcza 1 sz,  
kivánatra küldök képes  
szakirafot művészi kivitelben  
ingyen és díjmentesen

**Külön értesítés helyett.**  
Alóírottak fájdalomtól megört szívvel jelentik, a felejtethetlen ferj, apa és após  
**Mandl Adolf ur**  
magánzóának  
f. évi december hó 10-ik napján, 77-ik életévében hirtelen törtent gyászos elhunytát.  
A drága halott földi maradványai folyó hó 12-én, azaz szerdán d. e. 10<sup>1/2</sup> órakor fog az izz. új temető (kőbányai-ut) halottszárazóól örök nyugalomra tétetni.  
Öz. **Mandl Adolfné**, szül. Löwin Julia mint neje, **Dr. Fülöp Károlyné** szül. Mandl Dóra mint leánya, **Dr. Fülöp Károly** mint veje.  
Emléke legyen áldott.  
Csendes részvétet kérünk.

**Cognac**  
**CZUBA-DUROZIER & Cie.**  
FRANCIA COGNACYÁR, PROMONTOR.  
Mindenütt kapható.  
Vezérügnökség: RUDA ÉS BLOCHMANN, Budapest—Bécs.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

## TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A felsőbíróság szünete.** *Szabó Miklós* kuriai elnök értesítése szerint a karácsonyi ünnepek után a kuria rendes tanácsüléseit e hónap 27-ikén, 28-ikán és 29-ikén, azaz kivételesen csütörtökön, pénteken és szombaton tartja meg. A jövő évi január harmadikán csütörtökön délelőt tíz órakor választási teljes ülés lesz meg a rendes tanácsületek január nyolcadikán, kedden kezdődnek.  
§§ **Komjáthy János óvadéka.** *Szeged városa* pályázatot hirdetett a színházára. Az első pályázók között volt *Komjáthy János* debreceni színházgázgató is, aki ajánlatához tízezer korona óvadékot mellékel. *Komjáthy* időközben udvarias beadványban visszavonta ajánlatát s az óvadék visszafizetését kérte. A városi tanács hasonló udvariasággal válaszolta, hogy a tízezer koronát megtartja — bántapénz gyanánt. A dologból sok levelezés, végül pör lett a mit a színházgázgató nyert meg, mert a törvényszék az óvadék

visszaadására kötelezte *Szeged városát*. Ezt az ítéletet a szegedi tábla *Németh Lajos* bíró előadásában ma a kuria is megerősítette.

## A völegény-jelölt.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, december 11.

A budapesti törvényszék esküdtbírósga előtt ma *Heller Hugó* kereskedőségűd mondott el egy hatesztendő, unalmas, de jellemző szerelmi történetet. A történet némileg *Heller Hugóra* nézve is jellemző, de a fővárosi életre még jellemzőbb. Rövid foglalata a hosszú történetnek az, hogy a vádlott hét sovány esztendőn át udvarolt *Steiner Reginának*, aki elfogadta a legény udvarlását. A nyolcadik évben aztán elpártolt tőle a kisasszony. *Heller* pedig revolverrel támadt rá s háromszor hátra lötte, szerencsére azonban nem tett benne valami nagy kárt. A *Podmaniczky-utca*ban egy nyári estén történt meg ez az eset s *Heller Hugó* ma felelt érte a törvényszék előtt, amely szándékos emberölés kísérletének büntetével vádolta.

Az ítéletanácsban *Zsitvay Leó* elnököt, a vádhatóságot *Palatky* királyi ügyész képviselte, védő *Dr. Gal Jenő* volt.

A fiatal, szimpatikus arcú vádlott sehogyssem ismeri el bűnös mivoltát.  
— Azt csak elismeri, hogy maga volt az, aki rálött a leányra? — kérdi az elnök.

— Azt el, de mégsem vagyok bűnös, mert én azt a leányt nagy áldozatok árán is támogattam, minden kívánságát teljesítettem s mindezekért arvaí fizetett, hogy elhagyott, visszaküldte a jegygyűrűmet. Kerestem az okát ennek a hirtelen változásnak, kérdeztem a leány szüleit, de ők nem mondtak előadható okot. A dolog elvette nyugalmamat, életkedvetem, izgatottá tett s akkortájt egyébbel sem vesződtem, mint öngyilkos gondolatokkal. Egyszer aztán elhatároztam magam erre. Előbb még egyszer beszélni akartam *Steiner Reginával* s a *Podmaniczky-utca*ban találkoztam vele.

— Miért hidegültél el irántam? — kérdeztem tőle.  
Kérdésemre nem kaptam választ, *Regina* szótlanul fordult el tőlem és az utca tulsó oldalára ment. Nem tudom mi történt velem akkor, de izgatottságom a tetőpontjára emelkedett s megtettem azt, amiért most itt állok.

— Azt mondja ön, hogy nem akarta bántani a leányt, mire való volt akkor a revolver?

— En a revolvért azért vettem magamhoz, mert föltett szándékom volt, hogy ott az utcán fejbe lövöm magamat.

— Mi értele meg magában ezt a gondolatot?  
— Az, hogy ez a leány kitöltött a szülői házából. Igaz, hogy rossz anyagi viszonyok közt voltam akkor, de ez nem lehetett elhatározásának oka. Azt hiszem, hogy mással kezdett viszonyt.

— Segítette ön valamikor *Steinerék*et?  
— Igen. Minden pénzemnek nekik adtam, takarékosságra kértem őket, de a lány luxuscikkekre költötte az én fizetésemet.

— Milyen viszonyban volt ön a leánnyal? Azt mondja *Steiner Regina*, hogy jegyesek voltak s hogy ön a házánl kosztolt. Itt van egy kis eltérés. A család azt mondja, hogy mint leendő vő ingyen kapott kosztot, ön pedig azt mondja, hogy fizetett érte. Melyik hát az igaz?

— En kérem havonkint huszoneöt forintot fizettem a kosztért. De különben is, ha nem volt pénzü, mindig adtam nekik, mert ők télen nem kerestek. Ha nem volt pénzem, elzalogosítottam valamit, csakhogy adhassek nekik...

— Mennyi jövédelme volt önnek?  
— Havonkint 80—90 forint.  
— Es abból mennyit adott nekik?  
— Mindent. Még a fűszeres számlájukat is én fizettem.

*Steinerék* azt mondják, hogy ön nagyon rendetlen ember volt. Sőt a gazdája el is küldte, mert rájött, hogy ön a löversonyen játszik s négyszáz forintot veszített.

— Lehet, hogy egyszer-kétszer kint voltam, de mindössze 10—20 forintot vesztettem.  
— A házasság napját nem állapították meg?  
— Nem. Azt mindig kerültük. Hiszen még kelenygyéje sem volt a leánynak.

— A revolvért hol szerezte?  
— Az ücsémé. Egyszer nála voltam s a szekrény tetején ráakadtam a revolverre.

— Akkor még nem gondolt semmire?  
— Akkor még nem.  
— Ongyilkosságra sem?  
— Ongyilkosságra csak némileg.

— A vizsgálóbíró előtt azt is mondta, hogy elkecserecsében azért lött a leányra, hogy azt megölje.  
— Nekem nem volt szándékom a leányt megölni. Elhserem, hogy rálöttem, de nem voltam akkor beszámítható állapotban.

— Hát arra emlékszik, hogy az első embert, aki önt felfogta, szintén le akarta löni?  
— Arra nem emlékszem.

— Arra sem, hogy háromszor lött?  
— Arra sem.

A vádlott kihallgatása után, az elnök *Steiner Reginát*, egy huszonegy éves leányt, szólítja a bíróság elő.

— Mi a foglalkozása?  
— Zongoratanító.

— Hogy ismerkedett meg a vádlottal?  
E kérdés elindította a kisasszonyt a bőbeszédűség feláthatalan utján. Színesen, betanult tirádákkal dobálva, kezüte mondókáját a tanu s a szó áradatot az elnök érteyes közbeszólása sem tudta föltartóztatni.



— Ne pózoljunk itt — mondta Zsitvay elnök, mire Steiner Regina így szavalt:

— 1894-ben ismípkedtem meg ezzel az emberrel. Hídeg, tartzkodó voltam iránta. Azt üzentem nekem egyszer, hogy tízezer forint vagyonra van s elveszem engem, ha egy krajcárom nincs is. Kért, hogy fogadjam a látogatását. En azt megtagadtam, de ő mégis eljött hozzám, könyörgött a szüleitnek, hogy adjanak engem hozzá. Mindenkivel szívesebben foglalkoztam, mint vele, mégis eljárótott hozzám. Egyszer rosszul lett. Azt mondta, hogy meghal, ha meg nem látogatom. Láttam, hogy mennyire szeret, megérttem neki, hogy ha jól viseli magát, akkor szeretni fogom. Ő azonban nem becsülte meg magát. Az állását elvesztette s ingyen kosztolt nálunk. Mi aztán iparkodtunk neki állást szerezni, de sehol sem volt maradás.

Elbeszélte, helyesebben elszavalt ezután a leány, mi mindent nem követtek el ő és a huga, hogy a vádlottat aj ő utra tereljék. De hiába volt minden fáradság. Ha keresetbe jutott, azt lövérsenlyen vagy a kártyán azonnal elprédálta. S a sok jóakaratot azzal hálálta meg a vádlott, hogy kompromittálta őt a világ előtt.

A deklamáló kisasszonyt ekkor a teremszolga kedves ölete szakította félbe. Ugy gondolta a derék ember, hogy ennyi szónoklat közben, jól esik egy kórt viz s becsültes szánakozással tette le a vizes poharat a kisasszony elé. A hallgatóság kacagással honorálta a gavalier ödetet, a kisasszony pedig egyet fohászódott s így végezte a dolgot:

— Engedje meg a tekintetes törvényszék, hogy a további izgalmas részekből magamat megkíméljem.

— A hosszú monologból itélve, jegyezte meg az elnök, a tündeinek semmi baja sincs. Aztán szembe-sítette a leánnyal a vádlottat.

Az elnök (a vádlotthoz): Mit szól erre a valamásra?

— Ezt a leányt kitanították erre a beszédre. Ő nem tudott ilyen hosszú beszédet tartani. (Nagy derültség.)

— Arra feleljen, szól az elnök, amit a leány mond. Igaz-e, hogy ön lumpolt, kártyázott, lövérsenlyekre jart?

— Lumpolni nem lumpoltam, ha pedig a lövérsenlye mentem, mindig csak az ő engedelmével mentem.

— Azt is tagadja Steiner Regina, hogy ön cukrot, viragot vagy ékszeret vett volna neki.

— Kérem minden pénzemet rákötöttem.

Steiner Regina: Ön én rám költött valamit? Meri ezt igaz lélekkel mondani? Hányszor csókolta kezét, mikor cigarettára pénzt adtam? Miért nem mondja meg a valót, tudja-e, hogy az enyhítő körülmény? Azzal a szándékkal jöttem ide, hogy meg fogok önnök bocsatani, nem fogom kérni a megbüntetését. De mondja meg az igazat, ha már kompromittált a világ előtt.

Dr. Gál (a leányhoz): Hogy van az, hogy négy éven keresztül olyan leveleket írogatott a vádlottnak, melyben szemrehányással illeti, hogy nem szereti elég melegen. A levelek így kezdődnek: *Drága egyetlen szeretett apuskám!*

Steiner Regina: Megtúltam az ügyvéd urnak, hogy az én leveleimet itt fölolvassa. (Derültség)

Dr. Gál: Akkor legyen szives kisasszony megmondani kért-e levélben a vádlottról pénzt?

Steiner Regina: Soha.

Dr. Gál: Hogy van az, hogy ön utána szaladt ennek az embernek, hol meg kiütötte a házból?

— Kikérem magamnak, hogy én valaki után szaladtam volna.

— Annyit tehát lesz szives megengedni, hogy a vádlott önnök egyszer egy rózsaszínű selyemruhát vett?

— Egyszer igen.

A beszéletes után Steiner Józsa, a sértett nővért hallgatta ki a bíróság, aki tagadja, hogy a vádlott ékszereket, ruhákat s apróbb ajándékokat adott hűgának. A panaszos atya kijelenté, hogy ő szerette Hellert, becsültes fiúnak tartotta s odaadta volna neki a leányt.

A tárgyalást délután két órakor felfüggesztették s négy órakor folytatták a tanúkifallgatást.

Hopha Vilma elmondta, hogy Heller egy izben 6 pár keztyűt vett Regínának.

Elnök: Na lássa Regina, a kalap, napernyő után most már a 6 pár keztyű is előkerült.

Monpart Ignác vendéglősnél több izben vacsorált Heller és Steiner Regina, sőt sokszor ennek nővérei is ott voltak. A költséget mindig Heller fizette.

Heller Bertalan, vádlott fivérét szólították elő. Heher Bertalan elmondta, hogy Regina egy izben erővel tört a lakásukba, hogy a vádlottal beszélhessen.

Steiner Regina: No ezt kikérem magamnak.

Éjjeli 1/3 órakor hozta meg a bíróság ítéletét. Az esküdszék a súlyos testi sértés vétségében büntönnel mondta a vádlottat és e verdikt alapján a törvényszék karmadéfi évi börtönrre ítélte.

## TÁVIRATOK.

**Bécs, december 11.** Gróf Széchenyi Gyula minisztert ő felsége ma délután hosszabb kihallgatáson fogadta.

### Horvát tartománygyűlés.

**Zágráb, december 11.** A tartománygyűlés mai ülésén Tuskan azt hangoztatta, hogy a magyaroknak Horvátország elleni támadása a zsidók műve. Nagy szerepcsétség Horvátországra nézve, hogy a horvátok királyukká tették Magyarországot királyát. Kikel a kiegyezés és a liberálizmus ellen, szóba hozza a fiumei kérdést

és azt ajánlja, hogy Horvátország ne küldjön képviselőket az országgyűlésre.

Az ülés folytatása délután 5 órára maradt.

Az esti ülésen Sumanovic a szerb dhajokkal foglalkozva, sürgette egy interkonfessionális törvény alkotását és azt mondta, hogy a szerb zászló épp úgy lenghet Horvátországban, mint a horvát és a cyrilica használatát ajánlja a hivatalokban és a községekben. A költségvetést elfogadja.

Simanovic után Starcevic Dávid a költségvetés ellen beszél. Emlékeztet az irek helyzetére, amely hasonlít Horvátországnak Magyarországhoz való viszonyához. Bosznia és Fiume elveszték Horvátország számára. Magyarország kiaknázza a horvát erdőségeket.

### Határozatképtelen tartománygyűlés.

**Zára, december 11.** A tartománygyűlés tegnapi ülése a horvát jogpárthoz tartozó képviselők távolléte miatt határozatképtelen volt. A mai ülésen Trumbics (horvát jogpárti) azt indítványozta, hogy a tartománygyűlés foglaljon állást az osztrák és a magyar kormány között a bosznia vasutakra nézve létrejött megállapodások ellen és határozza el a tartománygyűlési tárgyalások abbahagyását. Ivecvic elnök az indítványt, mint alkotmányellenest visszautasítja. Trumbics nyilatkozni akar. Az elnök nem adja meg neki a szót, mire a horvát jogpárthoz tartozó képviselők kivonulnak a tereméből. Minthogy a ház így megint határozatképtelen lett, az ülést berkesztették.

### Bülow beszéde.

**Berlin, december 11.** A birodalmi gyűlés mai ülésén azt mondja Bebel, hogy pártja tegnap majdnem mindenben egyetérthetett azzal, amit a birodalmi kancellár Németországnak a transvaali kérdésre vonatkozó politikájáról és Angliához való viszonyáról mondott. Alapos okunk van arra — ugymond — hogy barátságban tegyünk Angliával, anélkül, hogy ez eselekvési szabadságunkat korlátozza. Angliának transvaali hadviselését azonban barbárnak és megvetendőnek tartjuk. Élesen elítéli Krüger elutasítását és azt mondja, hogy ha Lobbe elnök fogadta Krüger, a német császár is fogadhatta volna.

Liebermann: Hálás Bülownak azért a kijelentésért, hogy Krüger visszautasítását nem az étkétkés okozta. Hisz elodogatták Rhodest és Li-Hung-Csangot. Végre is — ugymond — szerencsés utra jutnának e jelszóval: „El Angliától!” A költségvetés tárgyalását holnap folytatják.

**London, december 11.** Az összes lapok legteljesebb megalgedésüket fejezik ki Bülow birodalmi kancellár legutóbbi beszéde felől. A Daily Telegraph azt mondja, hogy gróf Bülow által kifejtett politika nemcsak hogy a német szempontból teljesen jogosult és észszerű, hanem angol szempontból is megérdemli, hogy a nemzetközi ügyek mintaszere kezelésének jelelentsék ki. A Standard hangsúlyozza Bülow nyilatkozatainak nyíltságát. A Daily News azt tartja, hogy Bülow természetesen beül a német érdekek álláspontját képviseli; elég becsültes és okos volt arra, hogy Krüger elnökben ne keltsen hamis reményeket. A St. James Gazette azt mondja: Becsülésünk Bülow iránt növekszik, valahányszor nyilvánosan fellép. A Globe szerint Anglia teljesen meg lehet elégedve a német kormány által követett politikával.

### Két német jelzálogbank bukása.

**Berlin, december 11.** A berlini záloglevél piac súlyos katasztrófa előtt áll. Két jelzálogbank: a Pomerische Hypotheken-Bank és a vele közeli összekötésben álló Mecklenburg-Stralitzer H.-B. a válság szélére jutott. A megrémült közönség e miatt megröghanta a tőzsdét és óriási tömegekben dobálta a jelzálog papirokat a piacra. Vevő azonban nem jelentkezett s a két intézet zálogleveleinek törlése a tőzsdéi árjegyzőlapról küszöbön áll. A két bank részvényei ma már tényleg föl sem voltak véve a hivatalos árfolyamjegyzékbe. A Pomerische Hypotheken Bankot 1866-ban alapították 15 millió márka alaptőkével. Tartaléktőkéje ma mindössze 152.000 márka. Ezzel szemben kétszázmillió márka névértékű záloglevele van forgalomban. A nyolevanas évek elején már egyszer zavarba jutott, de akkor sikerült megmenteni. A Mecklenburg-Stralitzer jelzálogbank alptőkéje 12 millió márka és záloglevél anyaga körülbelül 30 millió márka. Kiserleleteket tesznek most is a két intézet megmentésével, mert a bukás a piac óriási megrázkódtatását vonná maga után s a külföldi piacokra is rendkívül káros hatása volna. Azonban a rengeteg anyag felvételéhez óriási összegre van szükség, amelynek előteremtése ma még nincsen biztosítva.

### Németalföld és Portugália.

**Hága, december 11.** A második kamarában gróf Bylandt benyújtotta a Németalföld és Portugál közt függőben lévő kérdésre vonatkozó interpellációt. Emlékeztetett azokra a hírekre, melyek szerint Pott lourenço-marquezi németalföldi konzultól megvonták az

exequatúrát, mire visszahívták a lisszaboni holland követet és a hágai portugál követet. Az interpelláció tudni hájtja, vajjon már tárgyalásokat indítottak-e a nehézségek megoldására és vajjon a külügyminiszter felvilágosítást adhat-e a helyzetről és megfelelő közléseket tehet-e.

De Beaufort külügyminiszter konstatálja, hogy az exequatúra megvonásának ügye körül tévedések forognak fenn, amelyek Pott konzulnak egy hó alatt várható megrékezte után ki fognak derülni. Erre Bylandt azt a reményét fejezte ki, hogy a nehézségeket gyorsan el fogják intézni és hogy a Portugáliával való jó viszony nem fog egy félreértés következtében szenvedni.

### A dél-afrikai háború.

**London, december 11.** Az Evening Standard jelenti: A legújabb jelentések szerint Knox tábornok csapatai még mindig hareban állanak a Dewett csapataival. A hírek késői megrékezésének az az oka, hogy Knox tábornokkal nincs távirati összeköttetés. Szakadatlanul harcolnak és e mellett a harcot folyton változtatják.

### Közgazdasági táviratok.

**Bécs, december 11.** (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A mai határidőüzletben a cikke árak valamivel alább szállt a tegnapi árfolyamánál. Az irányzat nem mondatott se szilárdnak, se lanyhának, aminek legnagyobb bizonyítéka épp az, hogy az egyes cikke árának emelkedését ellensúlyozni iparkodott, a rozs-nak két fillérrel való esése. Kötettek: Buza tavaszra 7.70—7.69, rozs tavaszra, 7.54—7.53—7.57, tengeri május—júniusra 5.19—5.20, zab tavaszra 5.89—5.90. Üzletelenség jellemzi a készárak piacát. Gyöngye volt itt is az irányzat. Eladatott tengeri május—júniusra 5.19.

**Liverpool, december 11.** (Gabonapiac.) Buza változatlan, amerikai tengeri 1/4 p.-vel csökkent. Liszt változatlan. Az idő felhős.

**New York, december 11.** (Terménytőzsdé.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 9 3/4 (9 3/4). Jan-  
ra 9.21 (9.27). Márciusra 9.10 (9.16). New-Orleansban helyben 9 3/4 (9 3/4). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.25 (7.25). Stand white Philadelphában 7.20 (7.20). Refined in Cases 8.55 (8.55). Credit Balances at Oil City 1.07 (1.07). — Zsír: Western steam 7.50 (7.55). Rohe és Brothers 7.75 (7.75). — Tengeri irányzata gyenge. — Dec-re 45. (45 1/4) Január — (43 3/4). Májusra 42.— (41 3/4). — Buza irányzata tartott. Piros ószi helyben 78 1/4 (78.—). Dec-berre 76 3/4 (76 3/4). Január — (77.—). Márc-ra 79 1/4 (78 3/4). Májusra 79 1/4 (78 3/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 2 1/2 (2 1/2). — Kávé: fair Rio 7. sz. 7 1/2 (7 1/2). Dec-re 580 (585). Márciusra 6.05 (6.10). — Liszt: Spring Whea, clears 2.70 (2.70). — Cukor: 3 1/2 (3 1/2). — On: 27.50 (27.70). — Rész: 17.— (17 3/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

**Chicago, december 11.** (Terménytőzsdé.) (Zárlat.) Buza irányzata tartott. Dec-berre 70 1/4 (69 3/4) Január 70 3/4 (70 3/4). Tengeri irányzata tartott. Dec-berre 36 1/2 (36 3/4). — Zsír: Dec-berre 7.20 (7.20). Január 6.87 (6.92). — Szalonna short clear 6.75 (6.80). — Sertéshús: Dec-berre 11.25 (11.25). Január — (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jel-ik.)

## N a p i r e n d.

**Napló.** Szerda, december 12. — Római katolikus: Színez vt. 4. — Protestáns: Szpiridon. — Görög-orosz: (november 29.) Paramon. — Zsidó: Kislew 20. — Nap két 7 óra 24 percek. — Nyugszik 3 óra 52 percek. — A hold két: este 10 óra 42 percek. — Nyugszik délelőtt 10 óra 55 percek.

A horvát miniszter fogad d. u. 4 órakor.  
A fűdros közgyűlése d. u. 4 órakor.  
Pestmegye közgazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.

A VII. magyar osztályosrajtók II. osztályának húszas délelőtt 9 órakor.

Előadás az országos erdészeti egyesületben (V. Alkotmány-utca 10. szám).

Munkánélküli munkások gyűlése délután fél 3 órakor a Vig-utcai Külfér-lele vendéglőben.

### Szórakozó helyek.

**New York-kávéházban** minden este hangverseny a honvédzenekar által, felváltva Radics és Balogh zenekarokkal.

**Hanusz kávéház** Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvédzenekar hangversenye.

**Ferenzi kávéház.** Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

**Tátra kávéház.** Király-utca Tordajó női zenekarának hangversenye.

**Hazám kávéház.** Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

**Monopoli kávéház** Váci-kört 37., minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

**Folles Caprice** kiváló új műsor.  
**Somossy Orfeum** válogatott műsor.

**Union szálloda,** diszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás herképár-terem.

**Putzer György éttermeiben** Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.

**Erdélyi minta vendéglő.** Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.



## KÜLÖNFÉLÉK.

## Dal az örök szerelemlről.

Mosolygó énekes leány —  
Már elfeledtem a nevét.  
Kis rózsaszín ruhát viselt  
— Arca fehér, szeme sötét.  
A terem néha olyan népes,  
Néha pedig üres, kihalt...  
Egyforma kedvvel énekelte.  
Minden este a röpké dalt —  
A dalt az örök szerelemlről.

Szellős, fületlen kis szobája,  
A tél pedig havas, hideg.  
Szegény leány, ugy fáj a me'le,  
De meg nem mondja senkinek.  
Ha megtudnák, tán megtagadnák,  
Hogy énekelje vig dalát —  
Es estről-estre szenved egyre  
S kacagva éneklí tovább  
A dalt az örök szerelemlről.

A dalt, mely jó, a dalt, mely édes,  
Hisz pénzt és tapsot hoz neki.  
Oly dallamos, oly fülbemászó —  
Az egész világ szereti.  
A pénzt, amit érette kap,  
Haza küldi... az anyja várja...  
Szegény öreg. — Hát csak neki  
Éneklí picit, szöke lánycs.  
A dalt az örök szerelemlről.

S egy nap — nem bírta már tovább,  
Köhögés fullasztotta el.  
Szegény leány még megpróbálta,  
Köhög, köhög — és énekel.  
Egy, két hang még... s lehall szokogva,  
Erzi, hogy már nem megy tovább,  
Nem fogja többet énekelni  
Kacagó, esengő, vig dalát,  
A dalt az örök szerelemlről.

Farkas Imre.

## A ballettről.

Sokat írtak már a ballet művészetéről koreografiai szakértők, magyar nyelven azonban olyan mű, mely a balletet tárgyalta vagy ennek koreografiájával foglalkozott volna, mindeddig nem jelent meg. Annál érdekesebb, hogy most Eötvös Károly az *Utazás a Blatan körül* című nagyszabású munkájában a mai ballettről is mond egyet-mást. Eötvös Károly szerint „a mai ballet-színzű részben romlott művészet. Mikor a táncosnő lábának hüvelykujján fut mint a csirke, vagy mikor a táncosnő lábujjain pörgőtyű módjára pörög, mint a bugó csiga vagy mikor a táncmester karján télkör alakban hanyatlik, akkor már

vége a művészetnek. Mindez már torzkép, mindez már pusztán erőművi izomműködés és nem művészet.”

Való, igaz: nálunk a ballet nincs azon a művészi nívón, mint például az olaszoknál, franciáknál és oroszoknál. Ha a kor balletjeiről írunk vagy beszélünk, ugy az általános legmagasabb művészi fokon álló balletet értjük. Eötvös tehát művében ezt a balletet bírálja agyon, valljuk be, művészi módon.

Érdekes dolog azonban, hogy mit nevez Eötvös Károly csirkefutkosáknak és bugó-csiga pörgőtyűnek? Az első koreografiai elnevezése: *Les pas sur les pointes*, a másodiké: *la pirovette*, mely lehet igen sokféle és feltűnő testi ügyességet vagy művészi tudást követel.

A *Les pas sur les pointes* a ballet legnehezebb lépései. Tökéletesen csak az tudja megcsinálni, aki már kis gyermek kora óta lábát erre kiképezi. Aki szeretettel és alaposan kultiválja a balletet és aki modern és szubjektív táncosnő, az nem nélkülözheti ezt a pas-t. E lépéssel elevevén válik a koreografia szépsége s kivételben annyi művészet, felséges elegancia és sikk nyilvánul, hogy össze sem hasonlítható a Medinor és Salvatore Viga ur-korabeli balletművészettel. Olyan a balletben egy *sur le pointes*, mint a zenében a legpompásabb fülbemászó melódia. A zenéből nemcsak a ritmust és tempót lehet életünk a képzelet világa elé varázsolni, hanem az akcentust, minden hangerősséget, minden morajt és zajt is. Ami pedig a pirovettenél illeti, szintoly művészi alkatrésze a balletnek, mint az előbbi. Különösen az oly gyakran előforduló *la pirovette en attitude*, mely a női test minden szépségét, báját és felséges mozgását van hivatva feltüntetni. Pirovettenél minden testrészt mozgásban van és ezek alakulásai és hajléaival állandó mozgásban van a csipő s minden ilyen attitude a legtökéletesebb szobor alakítását adja. E mellett az egyéni ügyesség teljes művészi nagyságában jut érvényre.

Eötvös Károly kritikáját a következőkkel támogatja:

— Olyan szobor nincs, melyben a hős vagy istennő lábának csak hüvelykujján áll. Olyan szobor sincs, amely saját tengelye körül pörgőtyű módjára pörögjön, vagy amely télkör alakban hanyatt hajló női testet ábrázoljon. A táncnak pedig egyetlen művészi feladata mozgásban állítani elő a tökéletes szoboralakokat.

Bizony ez is igaz. De a szobrászatnak nem is célja a ballet-mozdulatok megörökítése.

R. P.

+ **Bájos pro'ekoló.** A német császár az elmúlt héten egy bájos protészáló levelet kapott. A levélben tótágot álltak a betűk, aminek az a magyarázata, hogy a protektor még csak az elemi iskola első osztályát végezte el. Behrmann Ella a protektor neve, aki nem akart egyebet a császártól, csak azt, hogy a

papájának adjon a gallérijára sok-sok aranycsillagot. A kedves kérését nagy bátorsággal így adta elő a hét esztendő protektor:

Kedves császár ur. Mi nagyon szeretjük magát, mert a papám mindig azt mondja, hogy maga nagyon snádjig katona. Az arcképe benn van az én olvasókönyvemben, csak azt sajnálom hogy a lábát nem festették fel, csak a kabátját látni magát az én könyvemben. Nagyon szeretném, ha valamelyik katonával küldene nekem egy olyan képet, amelyiken császár ur egészen rajta van, akármelyik katona elhozza a képet, csak mondja meg neki, hogy a Behrmann hadnagyékhöz vigye. De szép császár ur, nem ezért írom én most ezt a levelet. Hanem azért, hogy a papámnak adjon még sok-sok aranycsillagot. Az iskolában veszekedünk a lányokkal, hogy kinek a papájának van több csillaga és nekem hallgatnom kellett, mert a többi lány papájának két, három csillaga is van. Az Elíz papájának pedig aranygalléron van a csillaga. Kérem császár ur, legyen szives, amikor a képet küldi, küldje el mindjárt a csillagokat is. Én majd oda-oda a papámnak. Hála isten egészszégek vagyunk és mindnyájan tiszteljük a császár urat.

Behrmann Ella.

A levélre a bájos protektor már kapott választ. A császár elküldte az arcképét a kis lánynak, de csillagokat nem mellékel a képhez. Nem lehetetlen azonban, hogy a jó császár karácsonyra elküldi a csillagokat is.

+ **Ezüst ciliinderkalapok.** London utcáin egy új divathóbort okoz legújában nagy föltűnést. Az új divat a közönséges ciliindernek igen hadat, győzedelmeskedni azonban nem fog fööttük. Az új fajta ciliindernek nem feketék, hanem csillogó ezüstsínűek, a kalap végét ugyanis sztaniollemez borítja. A ciliinderkalap megreformálójá egy angol divatúter volt. A szalon alkalmazottjai egy hóbortos perüben elhatározták, hogy valamennyien ezüstciliinderben járjanak. Az ezüstkalapokat persze szörnyen megbámulták az utcán és másnap már követője is akadt a hóbortnak. Egy kalapgyáros ócsó pénzért vesztegeti most a sztaniollal bevont ciliindereket és az utjanságok majmolói hűségesen járják az ezüstkalap bolondját.

+ **Kávé-rekordok.** Az elsőrendű szükségletek között a legelső helyen áll a mennyiség tekintetében a kávé. A kávé az egész világ fogyasztja, a legtöbb helyen nélkülözhetetlen napi táplálék, másutt orvos-számba megy. A legtöbb kávé az Egyesült-Államokban fogy el, itt fejenként tíz font kávé az átlagos szükséglet. Németországban körülbelül százötvenmillió kilogramm kávé kerül forgalomba évenként, Franciaországban nyolcvan millió kilogramm. A kávé az európai államok közül Angolország becsüli a legkevesebbre, itt esztendőről-esztendőre fogyanak a nemes ital hívei.

## REGÉNY.

## A rajongók.

— REGÉNY —

Írta: STEPNJÁK.

(16)

— Nem, én nem ragaszkodom a ti népetekhez, — szolt végre lassu, fájdalmas hangon. — De miért is tenném? Mi zsidók szeretjük a fajunkat, ez minden, amink van a széles földön. En is szeretem. Szeretem forrón, őszintén, mi okom van szeretni a parasztjaitokat, akik vad barbársággal gyűlölik és kineznek az én népemet? Azokat a parasztokat, akik talán holnap úszkótnak apám házába s állatokként támadnak a becületese, tiszteltremélt emberre, amint megtették ezer meg ezer más munkás zsidóval.

Sajnálhatom parasztjaitokat szenvedéseik miatt, amint sajnálnám az abessziniai vagy malai rabszolgát, vagy bármely más sanyargatott embert; hanem a szívem nem ver értük, nem, soha, és nem oszthatom a ti hóbortos bámulásokot irántuk. Ami az ugynevezett felsőbb köröket illeti, ugyan mi mást érezhet az ember, mint megvetést ilyen gyáva csapat iránt? Nem, egész Oroszországban semmi sincs, ami szeretetre érdemes. De megismerkedtem a nihilistákkal s saját népemnél is jobban megszerettem. Hozzójok esatlakoztam, testrészők lettem, ez az egyetlen kötelék, amely még Oroszországhoz fűz. Amint sikerült ledöntönnök a cárotok zsarnokságát, örök számkivetésbe megyek s letelepszem valahol Németországban.

— Hanem találsz-e jobb viszonyokra? — szolt habozva Andrej. — Elfejtetted már a német tömeg brutalitását? s csak a tömeg voltlyigen? — Igen, felelt Dávid, s szomorúság út gyönyörü szemében. Mi zsidók száműzöttek vagyunk a népek között. Mégis, a német munkásnép mű-

velt s jobb érzelmek utján van. Németország az egyetlen hely, ahol nem vagyunk teljes idegenek! Hallgatagon leestűgészette nemes fejét.

Andrej mélyen megindította barátja fájdalom. Közelebb húzódott hozzá, s kezét gyöngéden vállára tette. El akarta neki mondani, hogy az orosz parasztok barbarizmus tudatlanságuknak eredménye, hogy több bennük az emberséges jóindulat, a türelem, mint bármely más népben; hogy ha csak félig oly műveltek lesznek, mint a németek, nyomtalanul elenyésznek náluk mind e középkori hagyományok.

Andrej szándékában megakadályozta a felmagasztalt német fajnak pozsgás arcu képviselője, aki éppen ebben a pillanatban közeledett hozzájuk, mondván:

— Jó éjszakát, urak!  
— Hát haza méggy már Hans? — szolt Dávid.

— Igen, uram. Anyuskám aggódni fog már miattam. Sietnem kell.

Dávid valahonnan a mellényzsebéből egy ezüst garast húzott elő a gyermeknek s megveregette rózsás orcáját.

— És a határ — szolt Andrej — azon egyedül megyünk át?

— A határ! Hisz azt már rég elhagytuk.  
— Ugyan mikor?  
— Vagy egy félórāja.  
— Különös, semmit sem láttam, még csak egy őrszemet se.

— Az őrszem alkalmasint ott a domb mögött állott, ahol se nem láthatjuk őt, sem ő bennünket nem láthat.

— Valóban kedves, szolt Andrej mosolyogva. — Igen közönséges üzleti fogás — felelte Dávid. Senki sem hibáztathatja azért, hogy egy adott pillanatban érvonalának egy bizonyos ponján áll. Néhány koepek egy-két jó szívet — fölteve, hogy ismer — s mindenkor szívesen előldogál egy ideig olyan ponton, ahol az embernek épp legjobban tetszik.

— S ha elkésnének s az őrszem meglátna bennünket, amint közeledik?

— Egyszerűen sarkon fordulna, s visszafutna rejtekhelyére. De most ne vesztegessük az időt. Menjünk egyenesen a faluba, mert még megláthat valami őrtárat. Az pedig nem sok jót hozna. A cár birodalmában vagyunk.

Foma házába mentek. Andrej nagy öröme ott találta utitáskáját, amelyet a pontos német oda hozott.

Ot percel előbb, mielőtt prűskölve állott meg a fűstökadó külföldi vonat a perronon, megérkeztek az állomás. Mérsékelt expressz vonat volt, s anynyival biztosabb, kevesebb a valószínűség, hogy a jobbmodu emberek közt kutassanak, mint a közönséges esordában.

Andrej egy fülkét talált, amelyben csak egy fiatal ember aludt mélyen a sarokban.

Kenderszínű hajzatára egy sawlt húzott. Andrejnak egy zsandár félszédítette málháját, egy utolsó baráti bölintás Dávidnak s a vonat megindult. Andrej most már istenigazában Oroszországban érezte magát.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A két barát.

Előre, folyvást előre röpül piros parázs szemével a fekete kigyó, majd összehuzza, karikákba gyűrűzve hosszú, fényes farkát, majd megnyílként száguldo a sötétségben; zihál, remeg nagy küzdelmében a távolasággal. De tűzesszerű kigyónál is gyorsabban repülnek Andrej gondolatai. Andrej egyedül van a nap izzalmait után s azon töpreng, vajjon milyen szerepet játszik majd a munkában, amelyet évek előtt oly jól ismert s amely most oly új neki.

Amint Borisra gondolt, hirtelen elszorult a szíve. Az ő biztos ítéletében, éles eszében bizott leginkább. Az ő tanácsát hallgatta volna meglegszívesebben.

(Folytatás következik.)



**KÖZGAZDASÁG.**

**Ipar- és kereskedelem.**

**Az állatorvosi törvény életbeléptetése.** A földmívelésügyi miniszter most becsajtotta ki az állatorvosi közszolgálat államosításáról szóló 1900. XVII. törvényi végrehajtási rendeletét, melyvel azt jövő évi január hó 1-én életbe lépteti. Egy másik, ezzel egyidejűleg kiadott rendeletben pedig megállapította a magyar királyi állatorvosok számát, azok székhelyét és működési területét. — A végrehajtási rendelet különös részleteléssel és gyakorlatiasan szabályozza az állatorvosoknak a hatóságokhoz való és összes egyéb szolgálati viszonyait, részletesen előírja teendőiket s a mellett különös figyelemmel van a szolgálat és ügymenet lehető egyszerűsítésére s a felesleges írásbeli teendők lehető mellőzésére. Az állatorvosok beosztása szerint pedig az ország minden része egyformán el lesz látva állatorvossal. Az újonnan felállított m. kir. állatorvosi állások betöltése is folyamatban van, mi annál kevésbé fog nehézségre ütközni, mivel az állásokra jóformán az összes okleveles állatorvosok pályáztak, tehát azok is, akikre nézve a törvény nem mondta ki a pályázati kötelezettséget. Azt jelenti ez, hogy maguk az állatorvosok is jobban megtalálják az állami szolgálatban az egyéni boldogulást és hivatali működés feltételeit.

**Illetékekdevezmények meghosszabbítása.** A Ház mai ülésén Lukács László pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be az 1895. évi L. törvényi meghosszabbításáról. E törvényi cikk a jelzálogkölcsönök bélyeg- és illetékekdevezményeiről szól; ugyan- ezeket a kedvezményeket bizonyos esetekben a vasúti elsőbbségi kölcsönökre is kiterjesztették.

**A budapesti villamos városi vasúttársaság** által újabb kibocsátott egy millió forintnyi részvény- tőke törlesztési tervét továbbá a kisorsolási és beváltási táblázatot a kereskedelmi miniszter jóváhagyta. A területhasználati szerződés alapján a fő- és szék- város közönsége a maga részére is igényli a jóvá- hagyás jogát, de a miniszter kijelentette, hogy a tör- lesztési terv jóváhagyása a kormányhatóság köz- jogi jogkörébe tartozik, amely a magánjogi jelleggel bíró területhasználati szerződés, illetve a benne magán- érdekből biztosított felülvizsgálati jogosítvány által nem esorítható.

**A m. kir. államvasutak igazgatósága** e hó 6-ikán pénztári főlősleg címén 1.500.000 koronát szál- lított a m. kir. központi állampénztárba. Az ez év folyamán befizetett pénztári főlősleg összesen 51 663,800 koronát tesz ki.

**A „Nemzeti” Baleset-Biztosító-Részvény-Társaság** folyó év november havában 658 darab baleset- biztosítási kötvényt állított ki, melyek halálesetre 5.294.283 korona, rokkantság esetére 8.258.283 korona és mulékony keresékeptelenség esetén 4336 korona napi kártalanításra biztosított 775zegről szólnak. Ugyanez időszakban összesen 1176 baleset és pedig 11 haláleset, 39 rokkantsági eset és 725 mulékony keresékeptelenségi eset jelentett be fennvezetett társaságnál.

**Vásárosnokok (Vámos és Bruszt hatósági közve- titők üzleti jelentése.)** A téli idénycikkek mind nagy- bobb minőségben kerülnek piacra és így mai for- galomunk élénk lefolyása volt. Husznemek vidékről szép számban érkeztek. Marhabustélékben változatlan árák mellett emelkedett a fogyasztás. Borju hosszan levonas nélkül 80—90 fillér. Sertés szalonnától 72—73 korona. Szopós malac 120—130 korona. Vad- félekben kitűnő a hangulat, nyulakat nagy tételekben 1.40—2.50 koronával, fácánkakasokat páronként 7 ko- ronával helyezhetünk el, miért is kérjük ugy száraz nyulaknak, valamint fácánkakasoknak címünkre való nagyarányu beküldését. Szarvas egészben 64—68 fillér, 6z kilója 1.30—1.40 korona, dämvad 76—80 fillér. — Tofásban esendes az üzletmenet, mai jegyzés 90—92 korona. Vajban szilárd az irányzat, kilójáért ma 210—240 koronát, lözöväjäért 160—180 koronát bi- ztosítatlank beküldöinknek. — Turóban gyenge a ke- reslet. — Vágott ludban esendes az üzletmenet, nagy- bani eladásoknál kilóját 90—100 fillérrel fizették. — Pulyka kereset, kilója 100—110 fillér. — Élő baromfi a következő áronon kelt: rántani való csirke 1.20—1.40 korona, sütni való 1.60—2.20 korona, tyuk 2—2.40 korona páronként. — Dióban a közleledő kará- csonyi ünnepek folytán javult a hangulat és az árák métermázsánkat 4—6 koronával emelkedtek.

**Borjuvásár.** 1900. évi december hó 11-én. (A budapesti marhavásártól vásártéri pénztár részvénytar- saságot.) Felhajtás: Belföldi élő borju 298 drb, leölt borju 28 db, bécsi élő borju — db, — db. horvát, nö- vendékmarha 4 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Arjegyzés azonos tételekből: Ar- jegyzések — Belföldi élő borju l. r. 86—90 l.-ig, kivé- teles 96 l. r. 68—84 l.-ig, 1 kilónként, leölt borju l. r. 100—108 l.-ig, II. r. — l.-től — l.-ig, kivét. 112 l. kilónként levonas nélkül. Bécsi leölt borju — l.-ig. Növendék marha — l.-től — l.-ig, l. r. — l.-ig, középmínőségű 40—47 l.-ig, alárendelt — l.-ig, 1 kilónként. Bárány élő — l., leölt bárány — k., kivételes ár — k.-ig páronként. — Élő bá- rányokért — korona páronként. Élénk irányzat, az árák kgmönként 4 fillérrel javultak, a készlet el- fogott.

**Budapesti sertés-konzumvásár.** A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székcs-fővárosi sertés-kon- zumvásár árjegyzése 1900. évi december 11. Készlet

1727 darab. Érkezett 700 darab. Összesen 2427 darab. Eladott 1400 darab. Maradt 1027 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 72—80 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 76—88 koronáig, 320—380 kgr. sulyban 76—88 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 76—84 koronáig. Malac 50—100 kgrig 64—66 korona. A vásár hangulata lanyha.

**Bécsi sertésvásár.** A st.-mári központi vásár- osnokban tegnap megtartott sertésvásáron bejelentet- tek 11867 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 4022 darab fiatal sertést, 7052 darab magyar hizott sertést, — nehéz sertést, összesen 11074 darabot. Az irányzat gyenge.

Jegyzések: kgként élő sulyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendű sertés 86—88 fillér, kivételesen 89 filléren, középmínőségű sertés 74—84 fillér, könnyű sertés 64—72 fillér, fiatal sertés 58—78 fillér.

**A budapesti gabonátözsde.**

Budapest, december 11.

A magánosok bő kínálatára ma 26.000 méter- mázsa buza 5 fillérrel olcsóbban került eladásra lanyha irányzat mellett. Zab szilárd, löhere és lucerna változatlan. Egyéb gabonanemekben csekély volt a forgalom.

Eladott:

Buza, Tiszavideki: 200 mm. 79 k. 7 K. 70 L, 300 mm. 78 k. 7 K. 62½ l. 500 mm. 78 k. 7 K. 62½ l., 200 mm. 78 k. 7 K. 55 l., 300 mm. 78 k. 7 K. 80 l., 150 mm. 77 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 76 k. 7 K. — l., 100 mm. 76 k. 7 K. — l.

Pestvidéki: 2700 mm. 74 k. 7 K. 22½ l.

Raktárára: 2700 mm. 78 k. 7 K. 45 l., 1100 mm. 78 k. 7 K. 45 l.

Hódmező-vásárhelyi: 1700 mm. 77 k. 7 K. 40 l. Erdélyi: 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f.

Kalocsi: 2000 mm. 74 k. 7 K. 16½ l.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 74 k. 7 K. — f., 100 mm. 75 k. 7 K. — f., 200 mm. 73 k. 7 K. — f., 100 mm. 75 k. 7 K. — f.

Hartai: 1200 mm. 77 k. 7 K. 55 f. Dunai: 1700 mm. 74 k. 6 K. 77½ f.

Bánsági: 2070 mm. 75 k. 6 K. 97½ f. Szerbiai: 3000 mm. 74 k. 6 K. 60 f.

Mind három hónapra. Löhere: 50 mm. 59 K. Lucerna: 350 mm. 47 K., 75 mm. 44 K. Arpa: 200 mm. 5 K. 70 l., 160 mm. 5 K. 50 f. Készpénzfizetés mellett.

A készári hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktözsde szokási szerint, készpénzben 50 kilogrammonként, — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	50 kilogramm ára		Kilós	50 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki	75	7.20	7.35	79	7.00	7.70
„	77	7.35	7.45	81	0.—	0.—
„	78	7.50	7.65	82	—	—
Felsőmagyar.	75	7.20	7.35	79	7.00	7.65
„	77	7.35	7.45	80	0.—	0.—
„	78	7.50	7.60	82	—	—
Pestvidéki	75	7.10	7.20	79	7.10	7.00
„	77	7.25	7.35	80	0.—	0.—
„	78	7.40	7.45	81	—	—
Bánsági	74	7.25	7.34	78	0.—	0.—
„	75	7.40	7.49	79	—	—
„	76	7.45	7.60	80	—	—
Bácskai	77	7.40	7.50	81	—	—
„	78	7.50	7.60	79	—	—
„	79	7.45	7.65	79	—	—
„	76	0.—	0.—	80	—	—
„	78	0.—	0.—	81	—	—

Egyéb gabonanemek		Kilós	50 kilogramm ára	
			K.-tól	K.-ig
Rozs	uj elefandri	70—72	6.80	7.—
„	másodrendű	—	6.65	6.80
Arpa	takarányi	60—62	5.75	6.—
„	égetni való	62—64	5.80	6.20
Zab	sörözőre való	64—96	—	—
„	—	30—41	6.60	6.75
Tengeri	bánsági	—	0.—	0.—
„	magyar	—	—	—
Ropce	uj káposzta	—	—	—
„	bánsági	—	—	—
Köles	—	—	8.—	8.25

**A határidőszület folyamán a következő kötések**

Kötétek:

Buza áprilisra . . . . . 7.40—7.83—7.37  
 Buza októberre . . . . . 7.58—7.55  
 Rozs áprilisra . . . . . 7.16  
 Zab áprilisra . . . . . 5.60  
 Tengeri májusra . . . . . 4.90

**Déli egy órák** a következő záróárakat állapi- tották meg hivatalosan a tőzsden:

Buza áprilisra . . . . . 7.37 pénz 7.38 árú  
 Rozs áprilisra . . . . . 7.15 „ 7.16 “  
 Zab áprilisra . . . . . 5.59 „ 5.60 “  
 Tengeri májusra . . . . . 4.87 „ 4.88 “  
 Ropce augusztusra . . . . . — „ — “

**Délután fél 5 órák** zárul:

Buza áprilisra . . . . . 7.39 — 7.40  
 Buza 1901. októberre . . . . . 7.56 — 7.57  
 Rozs áprilisra . . . . . 7.16 — 7.17  
 Zab 1901. áprilisra . . . . . 5.61 — 5.62  
 Tengeri májusra . . . . . 4.88 — 4.89  
 Ropce augusztusra . . . . . 12.90 — 12.95

**A budapesti értéktözsde.**

A mai előtözsde a medio-halasztással foglalatos- kodott, mely a multkorhoz képest változatlan díjté- telek mellett gyors és sima elmozdásra lálett. A ve-

zetőértékek gyér forgalmuk mellett hajlandóságot árul- tak el a megolcsóbbodásra. A zárlat igen esendes volt.

A helyi piacon ismét városi villamos részvények részestültek előnyben.

A déli tőzsde csaknem változatlan volt, csupán osztrák hitellekben eszközölt az arbitrage realizációkat, minek folytán ez érték néhány koronával csökkent. A többi papír kevés eltéréssel zárult.

A helyi piac tartott volt, a valutapiac vál- tozatlan.

**Az előtözsde kedvtelen.**  
**Jegyzetek:** Magyar hitelrészvény 682.50—682.75. Osztrák hitelrészvény 673.25—675.—. Osztrák-magyar államvasut 685.25—686.—. Koronajáradék —. —. —. Jelzálogbank —. —. —. Leszámlitól bank —. —. Ríamamurányi vasmű 492.——493.50. Városi villamos 297.—300.— korona.

**A déli tőzsde gyenge.**  
**Jegyzetek:** Magyar hitelrészvény 681.50—682.50. Osztrák hitelrészvény 673.25—674.25. Osztrák-magyar államvasuti részvény 665.—. —. —. Koronajáradék 92.10.—. Aranyjáradék —. —. —. Ipar- és ke- reskedelmi bankrészvény —. —. —. Közuti vasut 595.——596.50 korona.

**Forgalomba került:** Koronajáradék 92.05. Városi villamos 298.50.—. —.

**Útőtsöde.** A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 671.75. Magyar hitelrés- vény 681.—. Leszámlitól bank részvény 428.—. Ríamamurányi vasműrészvény 492.—. Osztrák-Magyar államvasut 664.50. Közuti vasut részvény 595.—. Villamos vasut részvény 298.— korona.

**A budapesti terménýtözsde.**

A terménýüzletben a szezonzerü hangulatnak megfelelően alakult az árák és végül a terméný- üzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár- folyamokat állapította meg:

**Jegyzetek:** Heremag: lucerna magyar 43.—48.— korona, vörös aprószemű 53.—55.— korona, vörös erdélyi —. —. —. korona, vörös bánsági —. —. —. korona, középszemű 60.—63.— korona, nagyszemű 65.—68.— korona. Disznózsír: budapesti 58.—58.50 korona, vidéki —. —. —. korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki —. —. —. korona, városi 4 darabos 44.50—45.— korona, 3 darabos 46.50—47.— korona, süstit —. —. —. korona. Szilva: boszniai, szokás üzleti minőség 15.—15.50 korona, 120 da- rabos 16.—16.50 korona, 100 darabos 17.—17.50 korona, 85 darabos 14.25—14.50 korona, azonnali szál- litásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 16.25—16.50 korona, 100 darabos 16.25—16.50 korona, 85 darabos —. —. —. korona. Szilvaiz: szlavóniai —. —. —. korona, szerbiai 18.25—18.50 korona, azonnali való szállításra.

**A bécsi értéktözsde.**

**Az előtözsden** gyengébb irányzat Berlinre. **Déli tőzsden** ismét szilárdabb, később gyenge Berlinre.

**Zárlat** gyenge Berlinre, arra a hirre, hogy egy romániai jelzálogbanknál nagyobb szabálytalanságra jöttek.

**Bécs,** december 11. (Magyar értékek zárlata.) 4%os aranyjáradék 117.20. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 139.80. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.80. Magyar keleti vasuti állami kötvény 117.60. Magyar leszámlitól- és pénzváltóbank 426.—. Ríamamurányi vasműrészvény 490.—. Magyar koronajáradék 92.05. 4%os Magyar földterem. kötvény 91.40. Magyar hitelbank részvény 678.—. Magyar nyeregemény köl- csön sorsjegy 167.75. Kassa- oderbergi vasuti részvény 351.—. Magyar kereskedelmi bank —. —. Magyar cukoripar 1815.

**Bécs,** december 11. (Osztrák értékek zárlata.) 4-2%os papírjáradék 98.35. 4%os osztr. aranyjáradék 118.50. 1890-iki sorsjegy 135.—. Osztrák hitelsorsjegy 401.50. Angol-osztrák bank 270.—. Bécsi bankgyűléslet 468.—. Osztrák-magyar bank 1694. Déli vasut 112.—. Dunagőzhajózási részvény 746.—. Dohányrészvény 296.—. Császári és királyi arany 11.37. Német bankváltók 117.60. 4%os ezüst járadék 88.—. Osztrák koronajáradék 92.05. 1864-iki sorsjegy 198.50. Osztrák hitelintézet részvény 672.—. Unionbank 547.50. Osztrák Länderbank 409.50. Osztrák-magyar államvasut 684.75. Elhavölgyi vasut 472.—. Alpeai bányarészvény 447.—. 20 frank arany 19.16. Londoni váltóár 240.25. Bécsi tramway Litt B. 244.—. Bécsi Tramway Litt A. 251.—. Lipót kobé 374.—. Az irányzat gyenge.

**Bécs,** december 11. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 671.—. Magyar hitelrészvény 679.—. Angol-Osztrák bank 270.—. Bécsi bank- gyűléslet 468.—. Union bank 560.—. Länderbank 410.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 664.—. Lombard 112.—. Elhavölgyi vasut 472.—. Északnyugati vasut részvény 416.—. Dohányrészvény 297.—. Ríamamurányi vasmű 491.—. Alpeai bányarészvény 445.75. Májusi járadék 98.35. Magyar korona- járadék 92.05. Török sorsjegyek 106.75. Német birodalmi márká 117.71. Napoleon d'or 19.16.

**Külföldi értéktözsde.**

**Berlin,** december 11. (Tőzsdei tudósítás.) A birodalomgyök tegnap délután az ipari konjunkturában tapasz- talható hanyatlásról elhangzott közlemények és a gazdasági nyersvasipiac helyzetéről szóló kedvezőtlen jelentés hatása alatt a tőzsde grönge irányzatú nyílt meg. Kohó- és bánya- részvények miud alacsonyabbak. Bankértékek bgyáadtak a Spielhagen-bankok agasztó helyzetének kedvezőtlen hatása alatt. Vasutak tartottak. Kanada-Pacific részvények javultak, noha december első hetéről 38.000 dollárral kevesebb bevételt mutattak ki. Járadékok esüdesek. A második tőzsde- órában a forgalom nagyon szűk határok között mozgott. Magánpénzügyi kamatláb 4½ százalék.



**Berlin,** december 11. (Zárlat.) 4<sup>2</sup>/<sub>0</sub>-os papíráradék 100.75. Elbavölgyi vasút 142.60. Koronajáradék 92.75. Osztrák-magyar államvasút 142.60. Kassa-oderbergi vasút —, Bécsi váltóár 84.95. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.25. Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 177.—. Általános villamosági Edison 200.—. Gelsenkircheneri 190.—. Laura-kohó 202.80. 4<sup>2</sup>/<sub>0</sub>-os ezüstjárdék 98.25. 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os magyar aranyjárdék 98.40. Osztrák hitelrészvény 211.10. Déli vasút 26.25. Károly Lajos vasút —, Orosz bankjegyek 216.75. 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os új orosz kölcsön —, Török dohányrészvény 95.—. Olasz járadék —, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust —, Harpeni 176.50. Az irányzat bágadt.

**Hamburg,** december 11. (Zárlat.) 4<sup>2</sup>/<sub>0</sub>-os ezüstjárdék 98.15. 1860. sorsjegy 136.—. Déli vasút 26.25. 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os osztrák aranyjárdék 100.50. Osztrák hitelrészvény 210.60. Osztrák-magyar államvasút 142.—. Olasz járadék 94.30. 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os magyar aranyjárdék 98.—. Az irányzat gyenge.

**Frankfurt,** december 11. (Zárlat.) 4<sup>2</sup>/<sub>0</sub>-os papíráradék 98.60. 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os osztrák aranyjárdék 100.50. Magyar koronajárdék 92.85. Osztrák-magyar bank 122.20. Déli vasút 26.50. Elbavölgyi vasút —, Londoni váltóár 204.02. Bécsi bankjegyet 117.60. Villamos részvény 126.50. 3<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os magyar aranykölcsön —, 4<sup>2</sup>/<sub>0</sub>-os osztrákjárdék 98.15. 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os magyar aranyjárdék 98.30. Osztrák hitelrészvény 211.90. Osztrák-magyar államvasút 142.70. Északnyugati vasút —, Bécsi váltóár 849.16. Párisi váltóár 813.75. Unionbank —, Alpesi bányarészvény 224.—. Az irányzat gyenge.

**Páris,** december 11. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút —, 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os osztrák aranyjárdék 100.75. Osztrák Länderbank —, 3<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os francia járadék 101.95. Ottománbank 543.—, 3<sup>1</sup>/<sub>2</sub><sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os francia járadék 102.95. Alpesi bányarészvény —, Déli vasút —, 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os magyar aranyjárdék 100.90. Párisi bankrészvény 106.2 Olasz járadék 95.50. Francia törleszt. járadék —, Osztrák földhitelintézet részvény 12.35. Török dohányrészvény 320.—. Az irányzat tartott.

**Berlin,** december 11. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-os magyar aranyjárdék 98.50. Magyar koronajárdék 92.75. Osztrák hitelrészvény 210.—. Osztrák-magyar államvasút 141.10. Déli vasút 26.30. Északnyugati vasút —, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegy készpénz —, Buschtiehradi —, Orosz bankjegy —, (Ultimeo) Lombard —.

**Frankfurt,** december 11. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arnyalomok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 208.—. Osztrák-magyar államvasút 203.50. Déli vasút 26.50. Osztrák aranyjárdék —, Olasz

járdék 95.—. Laura-kohó 204.50. Harpeni 130.80. Discont 177.75. Alpesi —, Bécsi bankjegyet —, Az irányzat esondés.

**Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.**

December 11. A sertésüzlet irányzata esondés.  
A) *Hízott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendű: Óreg nehez (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Óreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fiatal nehez (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) 97—98— fillérg. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 96—97— fillérg. Fiatal könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 96—97— fillérg. — II. Magyar szedett: Nehez (páronkint 260 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronkint 240—260 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronkint 260 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehez (páronkint 300 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronkint 260—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehez (páronkint 340 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. — V. Szerbiai: Nehez (páronkint 280 kilogramm felüli súlyban) 91—93— fillérg. Közép (páronkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 88—90— fillérg. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 84—86 fillérg.

Sertéslelészám 1900. december 9. napján volt készlet 36.666 darab. — 1900. december 10. napján felhajtotta 358 darab. 1900. december 10. napján elszállított 328 darab. 1900. december 11. napjára maradt készletben 36.696 darab.

**Időjelzés.**

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, december 11.

A légnomási maximum Európa nagyobb déli-felét borítja, míg északon a depressziók egymást követik, utók közben enyhe legrámlást okozva a nyugati tengerparti államoknál. Egyébként az idő európaszerre száraz és derült, a maximum területén belül az éjjeli fagy általános és a reggeli

ködök gyakoriak; hazánk időjárása is a maximum hatása alatt változatlan maradt.

Küldés: Lényeges változás nem várható.

**Viz állás.**

	Dec. 10.	Dec. 11.	Dec. 10.	Dec. 11.
	méter	méter	méter	méter
<b>Inn Duna</b>	Schärding 0.60 1.24	Passau 0.40 0.78	<b>Tisza</b>	M-Sziget 0.35 0.93
	Bécs 0.74 1.48	Pozsony 2.16 3.67		Tétközbány 1.04 1.50
	Komárom 3.74 3.70	Budapest 3.10 3.32		V-Nagyán 2.23 2.42
	Paks 2.76 1.10	Mohács 2.94 2.45		Tisza-Füred 2.28 2.70
	Gombos 2.74 2.33	Győr 1.87 1.73		Szolnok 2.67 2.18
	Ujvácska 1.87 1.73	Pancsova 2.75 2.44		Csongrád 2.34 1.83
	Orrova 3.05 2.91	Magyarfalva 5.— 2.69		Szeged 2.63 1.18
<b>Morva Vág</b>	Zselica 0.76 0.91	Zselica 0.81 0.64		Török-Beose 1.45 0.70
	Trancsán 0.73 0.83	Sávár 0.01 0.42		Tibei 2.45 2.39
	Ezered 1.04 1.28	Győr 3.01 2.98	<b>Ódava</b>	Hárfa 0.45 0.49
<b>Rába</b>	Sz-Gothárd 0.01 0.04	Peltán 0.— 0.66	<b>Bodrog</b>	Zemplén 2.60 2.08
	Zákány 0.82 0.39	Báron 0.67 0.21	<b>Sajó</b>	Zelma 2.26 2.25
	Báron 0.67 0.21	Kendő 1.28 1.10	<b>Hornád</b>	H-Német 1.65 0.28
<b>Mura</b>	M-Szerdah. 0.— 0.92	Zágráb 0.82 2.7	<b>Bereczki</b>	Margitfa 0.04 0.13
<b>Száva</b>	Ériszék 2.43 5.0	Ériszék 2.43 5.0		B-Ujfal. 0.10 0.20
	Mitrovica 5.08 5.10	Doša 0.59 0.91	<b>Körös</b>	Cenusa 0.— 0.05
	Szatmár 1.16 1.49	N-Majláty 1.45 1.38		N-Virad 0.63 0.12
<b>Kraszna</b>	N-Majláty 1.45 1.38	Laborea Homonna 0.50 0.29		Bolyvas 0.48 0.81
<b>Latorca</b>	Munkacs 0.50 0.29	Ung		Tenke 0.18 0.66
	Szatmár 1.16 1.49			Gurahona 0.38 0.28
<b>Szamos</b>	Szatmár 1.16 1.49			Horoszvá. 0.18 0.22
	Ériszék 2.43 5.0			Békés 1.36 1.12
	Mitrovica 5.08 5.10			Gyoma 1.18 0.48
	Szatmár 1.16 1.49			Gy-Pehervár 0.22 0.44
<b>Kraszna</b>	N-Majláty 1.45 1.38			Branyicska 0.14 0.60
<b>Latorca</b>	Munkacs 0.50 0.29			Soborsin 0.— 0.2
	Szatmár 1.16 1.49			Arad 0.16 0.6
	Ériszék 2.43 5.0			Makó 0.01 1.08
	Mitrovica 5.08 5.10			Temes 0.06 1.42
	Szatmár 1.16 1.49			Béga 0.82 0.50
<b>Kraszna</b>	N-Majláty 1.45 1.38			Beckerok 0.18 0.22
<b>Latorca</b>	Munkacs 0.50 0.29			
	Szatmár 1.16 1.49			
	Ériszék 2.43 5.0			
	Mitrovica 5.08 5.10			
	Szatmár 1.16 1.49			

**VETŐÁRPA**

Kvasitzl—Hanna—Pedigree, saját utántermés, mely korai érés következtében legnagyobb hozat és telimag csekély hiany túlerés-nél és a legnagyobb keménytartalom által kitűnik. **Ara 50 kilónkint 9 korona.** Szállítás utánvétel vagy pedig az összeg ezetes beklédése mellett. Szákok saját költségén, ajánl a **Gróf Eszterházy-féle birtok-bérlet Farkashidán, Nagyszombat mellett.**

**Haris, Zeillinger és Társa**  
a kék csillaghoz.  
**BUDAPEST, Váci-utca 16. szám.**  
Vászon- és fehérmű-raktárakból ajánlják karácsonyi ajándékoknak alkalmas cikkeket.  
I vég — 23 méter 82 cm. honi pamutvász 11.— és 13.50 kor. II vég — 15 m. 88 cm. valódi lenvász 6 női ingre 15 és 17 kor.  
I vég — 23 méter 84 cm. honi finom sifon — 16 és 19 kor. II vég — 14 méter 150 cm. erős pamutvász 6 lepedőre 16 kor.  
Szintartó, jóminőségű velez (barchent) méterenkint 60 fillértől.  
Azonkívül nagy választék fehér és színesszélű zsebkendőkben, színes kávésterítékek ajour-szegélyvel a legújabb mintákban.

**Titkos betegségek**  
gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján  
**Dr. FABINYI J.**  
v. kórházi orvos, specialista  
gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgyvesefolyást, hólyagbajokat, hajakos sebeket, syphilit, ennek következményeit, mákaos bőrbajokat és az üfertőzésből támadt idegbetegségeket.  
Mégleg az redmény ferfi gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszernek.  
Lakás: Budapest, Erzsébet-kört 12. sz., (Dohány-utca sarok, 1. emelet).  
Bejrat a lépcsőnél. Külön váróteremek.  
Rendelés délelött 9—3-ig, este 6—8-ig.

**PETŐFI**  
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI  
KÉT KÖTETBEN ÁRA 10 KORONA  
POMPÁS DISZKÓTÉSBEN 52 KÉPMELLÉKLETTTEL  
Életrajzi bevezetésrel ellátta.  
Dr. FERENCZI ZOLTÁN.  
Sajtó alá rendezte  
Dr. RADÓ ANTAL  
Megrendelhető és kapható  
**LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI)**  
cs. és kir. udvari könyvkereskedésben  
**BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-ÚT 21. SZÁM.**

**MA**  
1 méter  
**Tennis-flanell**  
Csak magánvevőknek  
**Weiner Mátyás 13** krajcár.  
női divatruházában  
Budapest, Andrásy-út 3.  
Minták ebből a vidékre nem küldhetők.  
**„The Gresham”**  
életbiztosító-társaság Londonban  
Magyarországi fiók:  
Budapest, V. Ferenc József-tér 5-6.  
a társaság házában.  
A társaság vagyona 1899. december 31-én — kor. 177,060,451.—  
Évi bevétel biztosítások és kamatból 1899. évi december 31-én — 30,935,871.—  
Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződéseket, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1843) — 383,793,872.—  
Az 1899. évben a társaság 5838 kötvényt állított ki — 56,097,103.—  
Összeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiad, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet főlkja Budapestben, valamint ennek ügynekei a fiók minden nagyobb városában.

**HEIM-féle Meidinger-kályhák.**  
A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogosított  
**HEIM., BUDAPEST ÉS BÉCS,**  
cs. és kir. udv. szállító.  
Kitűnő hírnevű cs. és kir. kiz. szabad kályhák  
**MEIDINGER-OFEN**  
**H. HEIM**  
eredetiben csakia ületőnkben  
Budapesten, Thonet-udvarban kaphatók



# Színházak, szórakozó helyek.

## M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1900. december hó 12-én.

### A hugonották.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét zérzette Meyerbeer. Szövegét írta Scribe. Fordította Nádasckay L.

#### Személyek:

Valois Marg.	Gobler	De Nangis	Alberti
Valentine	Vasquez	Saint Bris	Váradi
Urbain	Palóczyne	De Novera	Beck
Marcell	Szendrói	Tavannes	Dalnoki

Kezdeté 7 óraker.

## NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. december hó 12-én.

### Ahol unatkoznak.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Pailleron. Ford. Huszár

#### Személyek:

Bellac tanár	Cászár	Tábornok	Szigeti
Céran Roger	Mihályfi	Révillón	Préle
Raymond	Dessó	Céranne	Foiekiné
Toulonier	Hetényi	Raymondné	Molnár R.
Saint Reault	Egressy	Susanne	Ligeti

Kezdeté 7 1/2 óraker.

## MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. december hó 12-én.

### Angot asszony lánya.

Víg opera 3 felvonásban. Szövegét írták Clairville, Siraudin és Koning. Fordította Veszéi Ödön. Zenéjét szerzette Charles Lecocq.

#### Személyek:

Angot Clairette	Radványi	Cadet	Kunosi
Lange	Dóri	Buteux	Erdős
Pomponnet	Giréth	Vilmos	Sarlai
Ange Pitou	Palásthy	Louchard	Vidor
Larivaudière	Boross	Huszártart	Odry
Trénitz	Kardos	Amarantse	Láng

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

# Rosenthal

2-ik hangversenye,

a fővárosi Vigadó nagytermében, holnap csütörtökön, december hó 13-án, este 7 1/2 óraker, a Vörösmarty szobor-bizottság hozzájárulásával, a Vörösmarty szobor-alap javára. Jegyek 5, 4, 3, 2, és 1 frtjával kaphatók Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben, Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. szám alatt.

Péntek, december 14-én, Royalterem

# Alberty

Werner daltétele. Jegyek kizárólag Méry Béla zeneműkereskedésében Andrássy-ut 12. Telefon.

# Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárnítás 7-ker. Az előadás kezdete 8-ker.

# FREGOLI!!

vendéglátóknak hatásos sikere, az ő fenomenális átváltozó alakjaiban. Ma:

## A méh. (L'Abaille.)

Nagy opera paródia 1 felvonásban (előjáték, 4 jelenet és egy utójáték).

#### Személyek:

Fregoli, fekete ruhában	} Fregoli
Tristan, bassista	
Gioconda, leánya, szoprán	
Ganio, trovatore tenor	
Lohengrin, lovag és szerelmi hős	
Eraani bandita, 2-ik tenor	
Mefisto, mély basszista	
Rigoletto, kellékes	
Külföldi zaj és lármá.	

### A földszinti támlásszék helyéről:

1-8. sorig ... frt 2.50 | 9-18 sorig ... frt 1.50  
Jegyek ezen igen érdekes vendéglátóhoz kaphatók a Mulató nappali pénztáránál 9-1 óráig és délután 3-tól este a pénztárnál, ugymint Weiss A. nagytárszó Károly-kört 26., tőzsde Andrássy-ut 38. és 26. szám alatt egész napon át.

A párisi vilákiállításán a grand "prix"-vel kitüntetve.

# GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál

Ajánlják:

Dr. Korányi és Dr. Kéty

egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, verszögénység, emésztési zavaroknál, gyengeségeknek stb. künő sikerrel használtatik. Árak vidékre Kőbányai vasut állomásra szállítva 1 láda 30 nagy palack ... 17 K. 50 f. 1 . 30 kis palack ... 13 K.

A láda és üres palackok 4 hónapon belüli bérmentes visszadáskor 5 korona visszaszolgáltatik. Budapestben kapható minden fűszer- és csemegekereskedésben és poharanként a „Quisiana Automata Buffet"-be is.

Dupla maláta sör és világos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.

Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak

#### MEGRENDELÉSI HELY:

Királysöröző Budapest-Kőbánya

# Babák

Kis sör babák 50 kr.



a legkisebbtől a legnagyobbig, elsősorban minőségben

## KERTÉSZ JENŐ

Kertészi-ut 8. szám alatt

Budapest, FRANCIA

alvó szemmel, hosszú, fésülhető hajjal

ctm. 26 28 30 32 34 36 39 42

frt. 1.50 1.75 2. 2.50 2.75 3. 3.50

ctm. 46 50 54 58 64 68 72 82

frt 4 5 6 7 8 9 12 14

### FRANCIA

Rembrandt, gondóruhaju

ctm. 28 32 36 39 42 46 50

frt 1.50 1.75 2. 2.50 2.75 3. 3.50

ctm. 54 58 64 68 72 82

frt 3. 3.50 4.50 6. 7. 8.

alvó szemmel 10 százalékkal drágábbak.

Videki megrendelés szigorú ellenőrzés alatt utánvétellel küldetik.



# Zongora

hangolását kiváló szakmunkások által végezteti

## 2 frtért

Sternberg Armin és Testvére

cs. és kir. udv. hangszer-gyár

## zongora-osztálya

Kossuth Lajos-utca 22. Károly-kört sarok. Zene-palota.

Ugyanott hírneves gyártmányú zongorák és pianók kedvező feltételek mellett is kaphatók.

## Kereskedők! Iparosok!

rendeljük meg Bacskaý M. Tivadar

## Vegyészeti titkok

című, most megjelent vegyészeti kézikönyvet.

Ez a könyv segítségével bármely par vagy üzlet jövedelme lettemezően növelhető. Tanítását nyomán tekintélyes összeg takarítható meg minden háztartásban. Megszerzése bármely társadalmi állású egyének a legmegelőbbben ajánlható.

A könyv 2 korona 50 fillér kedvezményes áron megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget és jó barátomat, hogy a volt Sturm Gyűlésé

## Üllői-ut 30. szám alatti Pilseni - Söresarnok

helyiséget átvettem és újjan berendezve, s ma szent és hó 8-án megnyitottam.

Minden tekintettel arra fogok törekedni, hogy eredeti borok, Kőbányai sörök és a pilseni első söröződe söröknek kimérese, továbbá ízletes etelék pontos kiszolgálása által a nagybecsűl közönség pártfogását kiérdemljem.

Számos látogatást kérve, kiváló tisztelettel

## Legolcsóbb árban alpacca-ezüst és kina-ezüst árukat

ajánl HERMANN J. L. raktára

Budapestben, Eskü-ut 5. sz. Klottid főhercegnő palotájában. A minőségért kereskedem.

Evőeszköz-készletek, bors- és só-tartók, levestálak, ecetolaj-tartók, kenyérfoszlók, tálcák, falak, kasseroók, kánnak, csemege- és gyümölcsálmányok, gyertyatartók, girandolók stb. stb.

Menyasszonyi kelengyelhez tartozó cikkek, alkalmi ajándékok, müipari és luxus cikkek.

Teljes berendezések szállodák, kávéházak és vendéglők számára.

16 legmagasabb kitüntetés a legnagyobb kiállítások részéről.

Alapított 1819. évben.

## Ajándék Karácsony és Újévre.

Étkészlet 6 személyre 26 drb 6 frtól 10 frtig

6 " 42 " 15 " 75 "

Kávékészlet 6 " 15 " 3.75 " 18 "

Teakészlet 6 " 15 " 4 " 20 "

Mocakészlet 6 " 15 " 4 " 20 "

Mosdókészlet 4.50, 5.-, 6.-, 6.50, 7.50, 9.-, 10.-, 12.-, 15.-, 20.- forintig.

Uvegkészlet 6 személyre 39 drb 6.50, 7.50, 8.50, 9.-, 10.-, 18.-, 24.- frtig, asztali ebédli, szalon- és haloszobalámpák.

Glaser Lipót IV., Egyetem-utca II. sz. (gr. Károlyi palotával szemben.)

## Leghasznosabb karácsonyi ajándékok

# SZÖNYEGEK,

butorszövetek, csipke- és szövetfüggönyök, ágy- és asztalterítők, flaneltakarók, kocsis- és utazótakarók, lópokróok és minden e szakmába vágó cikkek rendkívül jutányos árakon

## óriási választékban. Maradékok

eladása különösen előnyös árakon.

ALAPITTATOTT 1820. TELEFON.

# JOANNOVITS DÖME

IV., VÁCI-UTCA 25. SZÁM.

Valódi perzsa- és szmyrnaszőnyegek.

## Könyvedvelők (Amateurök) figyelmébe ajánlv.

## Ritka alkalmi vétel!

# RÁTH MÓR

évtizedeken át nyomott azon kiadásai gyűjteményének doublettjei (másodpéldányai), melyek az országos és vilákiállítások alkalmával a legmagasabb kitüntésekben részesültek és a melyek megőzése immár célzatlanná vált, a könyvedvelőknek néhány héten át mérsékelt árakon rendelkezésére állanak. Ezen gyűjtemény azért is figyelemre méltó, mert az számos editio princeps (első kiadás) és oly mű gazdagítja, mely már évek óta a könyvtárcsokról eltűnt, oly kötetekben is, a melyek a könyvtárcsákat remekel és a minőkben forgalomba soha sem jutottak: — ezek még létező egyetlen másodpéldányai a kiadó privát könyvtárában maradtak.

Megtekinthetők alulbirt könyvkereskedésben, mely ez alkalommal a közeléző ünnepei időnyre a müvelt nyelvek legújabb díszkiadásainak és ifjúsági iratainak gazdag raktárát is felajánlja. Lehetetlen lévén azonban a szük helyiség tekintetéből ezeken felhalmozása, azon szívesen kérsz intézzük árlatunk tiszteletli csienseizek, kegyeskedjenek a rendelkezésükre bocsátandó magyar, francia, angol, német catalogusok nyomán megrendelésekkel lehető korán megírtatni, mert az ünnepi időnyben a postai közlekedés igen megbízhatatlan.

RÁTH MÓR könyvkereskedése Budapest, Haza-palota.



# Színházak, szórakozó helyek.

## VIGSZINHÁZ.

Szerda, 1900. december hó 12-én.

Előszőr:

**A feleségem nem sikkes.**

Vigjáték 3 felvonásban. Írták Busnach és Debrit. Fordította Góth Sándor.

Személyek:

Chaponet	Hegedűs	Saturin	Szerémi
De Prefol	Góth	Beauresson	Gyöngyi
Barbotin	Balassa	Alexis	Bárdi
Chaponet Raul	Tapolezai	Nanine	Haraszthy
Gabriella	Csillag T.	Montezuma	Pócsi
Sulalia	Nikó L.	Guadalquivir	Berzötei

Kezdeté 7 1/2 óraker.

## NÉPSZINHÁZ.

Szerda, 1900. december hó 12-én.

**Napfogyatkozás.**

Bohózatos daljáték 3 felv. Szövegét és zenéjét írta: ifj. Bokor József.

Személyek:

Csalavalahaj	Németh	Smitt	Horváth
Azra, leánya	Küry	Mariska	Bojár T.
Kinkán	Uvári	Bozsika	Harmath
Dümbürgin	Kovács	Jucika	Vasvári
Cseska	Erdélyi	Sárka	Rózsa
Palmerston	Hegyí	Zsuzsika	Nyiri

Kezdeté 7 óraker.

## URÁNIA SZINHÁZ.

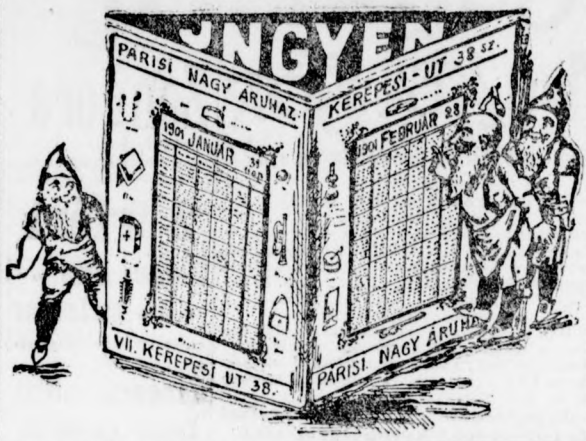
Szerda, 1900. december hó 12-én.

**A XIX. század.**

Előadás 3 felvonásban, egy előjátékkal. Írta Pekár Gyula.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

**Az 1901. évi teljes naptárral ellátott képes nagy árjegyzék**  
 a közzétett egy és két koronás árszámítástól, részletek az összes árucik-  
 ketről kivonva bérmentve és  
 épp most megjelent



Országos Magyar Képzőművészeti Társulat.

## Téli kiállítás

a városligeti új műcsarnokban.  
 1900. december 1-től 1901. január 15-ig  
 Nyitva délelőtt 9-től délután 4 óráig.  
 Csütörtökön 6-tól 11-ig sétahangverseny.  
**BUFFET.**  
 Belépődíj egy korona.  
 Vasárnap délután 1 órától 40 fillér.

## Hölgyeknek

ajánljuk megrendelésre az  
**„Illat és szépitő szerek készítése“**  
 című könyvet.  
 Magában foglalja az összes dí-  
 valos illat- és szépitőszerek,  
 illatokok, hajfestők, illatos  
 mosdóvízek, szapp- és májolt  
 elleni kenőcsök stb. stb. készí-  
 tésének leírását.  
 Ára 1 korona 20 fillér.  
 Megrendelhető a  
**„Budapesti Napló“**  
 kiadóhivatalában.

**Hazai ipar!**  
 Vaszon- és asztalnémi-gyárosok  
**Szépességi díj.**  
 Ajánljuk hirtelre és gyártmányainkat.  
 Gyártmányok: asztalnémi, vászonszövet, szőnyeg, függöny, kárpit, stb.  
**Wein Károly és Társai**  
 Főraktár: Budapest, Károly körút 8.  
 Műhely: Budaörsi út 12.  
 MÁJLÓI SZÉPESSEGI  
 ÉRTÉKZET

## Tulkövetelés, alku kizárva!!

Mindenki ismeri szo-  
 lidságáról, jó hírnevéről  
 és kitűnő gyártmányai-  
 ról a  
**Mödlingi cipőgyárt.**  
 Cipői eleganciájuk,  
 tartósságuk és olcsósá-  
 gukkal felülmúlnak vala-  
 mennyi gyártmányt.  
 Vásároljon egyszer és  
 maradandóan vegyünk lesz.  
**Négy szabott egységár: 3, 5, 7 és 9 korona.**  
 Egy kiváló jó minőségű cipő á 11 korona.  
**Kizárólagosan valódi orosz sárcipők a legmértékletesebb árban.**  
**A Mödlingi cipőgyár főraktára**  
**BUDAPEST, IV. Károly-körút 20.**

**FOLIES CAPRICE.**  
 Ma:  
**Die Erbschleicher.**  
 Előzőleg:  
**Üsd vissza!**  
 Cigányzene a pompásan berendezett télikertben.

**BUTOR részletfizetésre!**  
 Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyhá-  
 zosok, valamint más hitelképes egyének kedvező  
 részletfizetések mellett kapnak szilárd  
 gyártmányú asztali- és kárpitozott  
 butorokat.  
**Dósa Kálmán** Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.  
 Sas-utca sarok, I. em.  
 Megrendelhető 25 kr. levéljegyzékkel ellen be-  
 nemutató kuld fenti cég B. osztálya. 5177

**1. J. Hagenmacher H. Sörfőzde**  
**Palaczk Sör**  
 Különlegességek  
**Szalonsör, Maláta Sör.**  
 5 MILLIO PALACZK  
 ÉVI TERMELES  
 125.000 HECTOL.  
 Gyári ültetés  
 Megrendelési helyek: Budapest V. Kádár-utca 5.  
 Hagenmacher Kőbánya: Hagenmacher Budafok

MAGYARON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJÓBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE  
**BRAUSWETTER JANOS**  
 SZEGEDEN  
 CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZABÓ  
 KRONOMETER- ÉS MŰ-ÓRAS  
 JEL TÁLLAJA A REMONTOR  
 INCAÓRAKNAK STB. STB.  
**ÓRAK ÉKSZEREK**  
 10 ÉVI JÓTÁLLÁSRA  
 RÉSZELETFIZETÉSRE  
 JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.  
 KÉPES ÁRJEYZÉK BODILLOZTATÁVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

# Nagy karácsonyi vásárt

rendezünk, mely tart december hó végéig, amely időben minden egyes cikk valóságos **karácsonyi árak** mellett lesz elárusítva u. m.:

**Valódi prágai glacé-bőrkeztű, (próbálható) párja . . . 85 kr.**

1. Barchendek, valódi szintartó, méterje ... 16 kr.	11. Lepedő vászon, valódi szépségségi, bőrerős, 156 cm. széles, 1 vég ára ... 6.10	19. Női corsettek, legjobb sifonból, a legerősebb hűlgyeknek is megfelel, drbjá... 1.20
2. Szővött barchendek, legujabb mintákban, mind szintartó, méterje... 24 kr.-től feljebb	12. Vaszon lepedő, valódi szépségségi, bőrerős, 203 cm. hosszú, 150 cm. széles, varrás nélküli, egy darabban, drbjá... 95 kr.	20. Női nadrag, kitűnő sifonból, dus himzett fodorral, drbjá... 95 kr.
3. Angol tenisz flanel, legjobb minőség mtr. 19 kr.	13. Damaszt étkező készlet, 1 abrosz és 6 asztalkendő, valódi szépségségi, gyönyörű min- tákban, ára ... 2.75	21. Férfi alsónadrág, bőrerős, cöpperből, minden nagyságban, druja... 90 kr.
4. Női ruha szövetek, dupla szél e, szép diva- tos színekben, méterje ... 19 kr.	14. Kávéz teríték rojtjal 6 személyre, legazobb szintartó mintákban, 1 készlet ára ... 1.25	22. Selyem atlasz paplan, 150 cm. hosszú, 120 cm. széles, egész könnyű fehér vattával bé- lelve, minden színben, drbjá... 7.50
5. Gyapju szövetek, dupla széles, divatos szí- nekben, méterje ... 25 kr.	15. Kávéz készlet dupla damaszt, ajour sze- gélyvel, legszebb színekben, 1 készlet ára 3.25	23. Atlasz cachmir paplan, igen könnyű fehér vattával töltve, 110 cm. széles, 170 cm. hosz- su, ára ... 3.25
6. Női ruha szövet, 120 cm. széles, divatos mintákban, méterje ... 39 kr.	16. Vaszon zsebkendő, fehér alap, színes sze- gélyvel, kitűnő minőség, tucatja ... 1.75	24. Papiánlepedők, az összes paplanokhoz al- kalmos óriás vászonsból, egyszélesség, leg- tartósabb minőség, drbjá... 1.75
7. Gyapju flanel, dupla széles, gyönyörű min- tákban, méterje... 58 kr.	17. Batiszt zsebkendő női, ajour szegélyvel, gyönyörű divatos széllel, tucatja ... 1.65	25. Szalon szőnyeg, smyrna utánzat, legszebb eredeti színekben, dus választék, 300 cm. hosszú, 200 cm. széles, drbjá... 7.50
8. Női posztó, tiszta gyapju 120 cm. széles, leg- ujjabb divat színekben, méterje... 85 kr.	18. Női chifon ingek, legszebb fagonokban, dusan himzéssel díszítve, 6 drb.összesen drbjá 5.-	26. Ágyelők, smyrna utánzat, 120 cm. hosszú, 60 cm. széles ... 1.05
9. Rumburgi vászón, valódi 54 rőfös, kitűnő minőség, 1 vég... 17.50, 19.50 és 21.50		ennél nagyobb ... 1.20
10. Irlandi vászón, kitűnő minőség, 30 rőfös, 1 vég... 5.75		

**Csipke- és szövet-függönyökben óriási választék, valóságos karácsonyi árak mellett.**

(A volt Hirsch Testv.-féle üzlethelyiség) **FISCHER D. ÉS TÁRSAI** Budapest, IV., váci-utca 26. szám.

Vidéki megrendelések (utánvét mellett) lelkismeretesen eszközöletnek, meg nem felelő árak készséggel kicseréltetnek.







